

Yabekbi Pi Awit Dakon Gen

But p̄iso gen

Yabekbi Papia on Gen Bin Tagisi Luk da mandagit unun sanbenek yosok. Luk dagin on papia kisi mandagit. On papiagwan yan koner; Telagi Wup da yabekbi do kosit yopman yomiñakwan Yesu dakon Gen Bin Tagisi “Jerusalem ae Judia ae Samaria yawit, ae yanakwa miktimi miktimi kigit” (1.8 do koki).

Papia Yabekbi da Yesu dakon panmuwukbi Juda amin kabikon da wasanek don madep tanek miktimi miktimi kigit do yosok. Ae Luk da yo kinda nolisak unun yan; Kristo dakon pi gat, ae miñat aminyo Yesu yolgwit dakon egip egip do kalip Pinkop da Israel amin do yan teban tok agit unun bami ton awit.

Yo madep kinda Yabekbi Papia da yosok unun yan; Unun Telagi Wup dakon pi do yosok, unun Pinkop dakon Wupni. Mibiltok Telagi Wup Pentikos bisapmon pandet kabikon pigit. Anek don nandak nandakni pantagap anek tapmim yomgut unun do yosok. Tapmim yomiñakwan wasok tapmimi ton anakwa amin da geni do nandaba bami agit, ae Yesu do nandan gadawit.

On papiakon pandet kabi da miñat aminyokon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yawit bisapmon gen dubagisi yawit. Anakwa miñat aminyo morapmi da Gen Bin Tagisi unun yolakwa panmuwukbi si teban tagit.

Papia on da yabekbi morapmi da pi awit unun do yosok. Mani Pita gat Pol gat da pi agimal

uñun do morapmi yosok. Pita uñun Yesu dakon pañdetni kinda. Mani Pol kalip Yesu dima yolgit. Pol mibiltok Kristo dakon pañmuwukbi pabiñ yop do pi tebaisi agit. Mani don Yesu da Pol yañ iban but tobiñ anek pi amini bamisi kinda dagagit. Anek Amin Nwakwari Kabikon Piñkop gen yoyigit.

On papiagwan Luk da Pol da yo morap agit do yañek “nin da agimañ” yañ yosok. Nandak nandak amin morapmi da yañ nandan: Luk iyi Pol gat bisap di agipgumal do “nin da agimañ” yañ uñun do yosok.

Yabekbi kabi da Jerusalem kokup papmon Yesu dakon gen yoyiñ teñteñawit

(Kilapmi 1.1–8.3)

Yesu da Telagi Wup yipban pisak do yañ teban tok agit

¹⁻² Tiopilas, nak kalip papia kinda mandagim. Uñun papiakon Yesu wasañek pi agit ae Piñkop dakon gen yoyiñ dekgiron da kwen wigigit uñun dakon mibili mandagim. Yesu yabekbi kabini manjigit uñun altañ yominek Telagi Wup da tapmim iminjakwan pi ani do yoyiñ mudanakwan Piñkop da abidan anañ Kwen Kokup wigigit. ³ Mibiltok tepmi madep pañek kimakgit da buñon egip egip aeni abidanek uñun amin kabinikon altañ yomgut. Altañ yominek asi kalugi egisak yañ nandani do yo morapmi agit. Gildat 40 uñun gat egek Piñkop da Amin Kila Asak uñun dakon mibili

yoyigit. ⁴ Bisap kinda unun gat egek yanji ani do yoyigit, “Ji Jerusalem kokup pap dima yipman detni. Datno da yo dam do yan teban tagit unun abidok do jomjom ani. Nak kalip yo unun do kili dayigim. ⁵ Jon da amin pakbi son yomgut, mani gildat kabisok kinda egek Pin kop da Telagi Wup son damdisak.”

⁶ Unun bisapmon yabekbi kabini gat muwugek Yesu yan iyiwit, “Amin Tagi, gak abisok Israel amin nin panpuluganbi aenin miktinnin kila anek egipnen bo dima?”

⁷ Yanba yan yoyigit, “Dat da yo morap ak do bisap manjigit unun ji dakon yo dima. Dat da yo morap unun iyi kila asak. ⁸ Mani Telagi Wup jikon pinban tapmim pakdan. Tapmim panek nak dakon gen Jerusalem kokup papmon yan tenjenoni. Ae unudon da Judia kokup morap kisi, ae Samaria miktin kisi, ae miktimi miktimi kisi yan tenjenoni.”

Yesu Kwen Kokup wigigit

(Mk 16.19-20 ae Lk 24.50-53)

⁹ Yesu da gen unun yan mudanakwan, kanakwa kwen wigigit. Wigakwan gikwem da wamanakwan aeni dima kawit. ¹⁰ Kwen tebai sintanakwa unudon gin amin bamori imalni kwakwagi unun da al-tanbal yabekbi kabi gat akgwit. ¹¹ Altanek yan yoyigimal, “Galili amin ji nidosi kwen sintanek ak-gan? Yesu unun abisok Pin kop da abidanban ji depman dek Kwen Kokup wigik. Abisok kanakwa wigik yan gin apjak bisapmon yan da tilagon apdisak.”

1:4: Lk 24.49; Jn 14.16-17; Ya 2.33 **1:5:** Mt 3.11 **1:6:** Lk 24.21 **1:7:** Mk 13.32 **1:8:** Mt 28.19; Lk 24.48 **1:11:** Mt 26.64; Lk 21.27

Judas dakon kulabikni manjiwit

¹² Yan yoyinbal ileŋ Olip yipmanek tobił Jerusalem kokup papmon kiwit. İleŋ Olip uŋun Jerusalem da kapmatjok tosok. ¹³ Kiŋ altaŋek yut kwen nani si egipgwiron wigiwit. Amin egipgwit uŋun mani yaŋ: Pita, Jon, Jems, Andru, Pilip, Tomas, Batolomiu, Matyu, Jems Alpius dakon monji, Saimon Selot da kabikon nani, ae Judas Jems dakon monji. ¹⁴ Uŋun amin kabi gat ae miŋat diwari gat ae Yesu dakon meŋi gat ae padik padikni gat kisi but kalonon da muwugek bisit pi sanbek sanbek awit.

¹⁵ Uŋun bisapmon amin 120 yaŋ da Yesu nandan gadan imgwit. Pita uŋun kabikon da pidan agek yaŋ yagit, ¹⁶ “Not kabi, kalipsigwan Telagi Wup da Dewit antagap aban Piŋkop da papiakon Judas do gen kinda mandagit uŋun gen bami ton agit. Judas uŋun Yesu anoman anyoban obip amin da abidawit. ¹⁷ Judas kalip nin da kabikon ekwan pi kalonji agiman.”

¹⁸ Judas uŋun yo yokwi agit dakon tomni timigek miktım tim kinda yuman nagit. Uŋun miktım Judas da man sulugakwan kok wamiyo kisisi miktım man mudawit. ¹⁹ Amin morap Jerusalem egipgwit uŋun dakon gen nandanek uŋun miktım tim mani Yawi Miktım yaŋ yawit. Iyi da genon da Akeldama yaŋ yawit.

²⁰ Pita da sanbenek gen yaŋ yagit, “Kap Papia madepmon gen kinda yaŋ mandabi:

1:12: Lk 24.50-53 **1:13:** Mt 10.2-4 **1:16:** Kap 41.9 **1:18:** Mt 27.3-8 **1:20:** Kap 69.25; 109.8

‘Yut kokupyonikon amin di dima egipdo, isal tosak dosi nandisat.’

Ae unun papiakon gen kinda yan mandabi:

‘Kila amin pi agit unun amin kinda da kulabisak dosi nandisat.’

21-22 Gen yan tosok do amin kinda kulabigi anoman anen. Jon Telagi Pakbi Sogok Aminon da wasanek Yesu nipman wigigit, ae amin morap nin gat sanbek sanbek egapno Amin Tagi Yesu kin ap agit, unun amin kinda nan kulabik anen. Unun amin dasi nin gat pi anek Yesu kimoron da pidagit unun do yan tenjenok anen.”

²³ Pita da yan yanban amin bamori do yan yomgwit, kinda mani Josep unun Basabas yan iyiwit, ae mani kinda Jastus. Ae amin kinda unun mani Matias. ²⁴⁻²⁵ Amin bamot unun manjinek bisit yan awit, “Amin Tagi, gak amin morap dakon but kisi pindak mudosol. Unun bamoron da namin dasi Judas dakon tamo abidank yabekbi pi asak unun amin noliki. Bupmisi, Judas unun tamoni yipmanek kimak tamo iyi do yan mudanbikon kigit.” ²⁶ Bisit yan anek namin da noman tosak yan do wasok kinda awit. Tip wasok aba Matias da noman tagit. Noman tanek yabekbi 11 kabikon sanbegit.

2

Telagi Wup pigit

¹ Pentikos Bisap Madepmon Yesu nandan gadan imgwit amin kabi yut kindakon gin muwugek egipgwit. ² Unudon gin nandanakwa wuwik madep

kinda mirim madep an unun da tilagon Kwen Kokup da pigit. Pin unun yut yikgwiron tugagit. ³ Anakwan yan pindakgwit: milen asip amin mel yombem da noman tan wasen ki amin kalon kalon da kwenon yikgwit.

⁴ Anek Telagi Wup da amin kisi morap burikon pigi tugagit. Anek Wup da panpuluganban wasanek gen mibili mibili yawit.

⁵ Unun bisapmon Juda amin di Jerusalem kokup papmon egipgwit. Unun amin miktim morap tan anan kwan unudon da apgwit. Unun amin Pin kop gawak iminek egipgwit. ⁶ Wuwik unun nandanek unun minat amin kabi madepsi da muwugek amin kalon kalon mirak pan nandaba Yesu nandan gadan imgwit amin kabi da iyi da genonsi da gen yawit. Yanba nandanek nandaba nwaknwarisi ⁷ aban yan yawit, “On amin kabi gen yon unun kisi morap Galili amin gin, ma? ⁸ Kosit nianon da nin dakon gen kalon kalon yon? ⁹ Nin miktimnin Patia, Midia, Elam, Mesopotemia, Judia, Kapadusia, Pontus, Esia, ¹⁰ Prigia, Pampilia, Isip, ae Libia miktim Sairini kokup pap da kapmatjok tosogon amin. Nin Rom amin diwari apguman da idon ekwaman ¹¹ (Juda amin ae amin diwari Juda amin kabikon sanbeni kisi). Diwari nin Krit amin, ae diwari Arebia amin. Nin kisi morap da nandanapno unun amin kabi da nin da genon da Pin kop dakon wasokni masi masimi unun do yanba nandan.” ¹² Amin wuridak pasalek notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Yo on altanban koman unun dakon mibili nian?”

13 Yan̄ yan̄akwa amin̄ diwari da jigilak gen yan̄ek yan̄ yawit, “On amin̄ kabi wain kalugi morapmi nan̄ da but upbal an̄.”

Pita da Pin̄kop dakon gen yagit

14 Yan̄ba nandan̄ek Pita notni 11 kabi gat kisi pidaŋ agek gen papmon da amin̄ yan̄ yoyigit, “Juda amin̄ not kabi, ae ji Jerusalem kokup papmon ekwan̄ amin̄ morap, mirak pakyan̄si yopman̄akwa yo on altosok un̄un dakon mibili dayiko nandani.

15 “Ji on amin̄ kabi but upbal an̄ yan̄ nandan̄, ma? Dimasi! Bisap apmen̄on wisa dagokdo 9 kilok gin asak. Pakbi teban noknok bisap un̄un pilindo.

16 Abisok yo on altosok un̄un kombi amin̄ Joel da un̄un do kalipsigwan yan̄ yagit:

17 ‘Pin̄kop da yan̄ yosok, Mibi gildat kwan̄ tan̄akwan̄ Wupno amin̄ morap kisi do tagal yoben̄.

An̄apbo monji gwayosi da kombi gen yokdan̄.

Ae monji bilagi da dipmin̄ yombem pindatdan̄.

Ae amin̄ pelan̄ da dipmin̄ pindatdan̄.

18 Un̄un bisapmon oman amin̄ kabino min̄at ae wili kisi do Wupno tagal yobo un̄un da kombi gen yokdan̄.

19 An̄akwa kwen binap yo masi masimi un̄un doliko pindatni.

Ae miktimon wasok tapmimi ton̄ ako bisap madep un̄un dakon tilak yan̄ pindatni.

Yawi ae kindap ae mukwa madep altokdan̄.

20 Un̄un bisapmon gildat dabil pilin̄ tuk an̄akwan̄ kanek yawi dom akdisak.

Yan̄ an̄akwan̄ Amin̄ Tagi apjak dakon bisap madep don altosak.

Uñun bisap madepmon Amin Tagi dakon tapmim madepni ae tilim madepni uñun altokdisak.

²¹ Uñun bisapmon miñat amin morap Amin Tagi da pañpulugosak do bisit iyañ uñun amin kabi iyi do pañkutnosak.’ ”

²² Pita sanbenek yañ yagit, “Israel amin kabi, ji mirak yopmanek Yesu Nasaret amin do yoko nandabit. Uñun amin Piñkopmon da apgut yañ nandani do Piñkop da tapmim imiñakwan wasok tapmimi ton, ae yo masi masimi ae tilak mibili mibili agit. Yo morap agit uñun disi kawit. ²³ Piñkop da yañ abeñ yañ kili nandagit, do amin uñun ji da kisiron yipgut. Yipban ji da amin yokwi da kisiron yipba uñun da abidanek tilak kindapmon anakba kimakgit. ²⁴ Kimot dakon jigi da amin uñun bisap pisipmisok wagil aripmi dima abeñ yipmi, do Piñkop da kimoron nañ aban pidagit. ²⁵ Kalip Dewit da Yesu tepmi pasak do yañ yagit:

‘Nak Amin Tagi koko nak gat sanbek sanbek egisak.

Uñun nak da kapmatjok egek tapmim namiñakwan yo kinda da aripmi dima ankwakwalitjak.

²⁶ Yañ asak, do butno da tagisi anakwan kisik kisik gen yosot.

Ae giptimno Piñkop da anpulugosak do jomjom asat.

²⁷ Gak nipbi kimakbi tamokon dima token.

Telagi amingo dakon giptim ankutnanaki dima miktosak.

²⁸ Gak egip egip dakon kosit kili noliñbi kagim.

Nak gak gat egek kisik kisikgo da butnokon pigi tugosak.’

²⁹ Not kabi, babiknin Dewit unun dakon mibili do asisi dayin tentenoko. Dewit unun kimakban kilisi wayikgwit. Bumjotni dakon tamo abisok on kokupmon koman. ³⁰ Mani Dewit unun kombi amin kinda egipgut. Pin kop da yan teban tok gen kinda yan iyigit: ‘Gak dakon babigo kinda da gak da tamokon kila amin madep egipjak.’ ³¹ Yo don altoni unun pindagek Kristo kimoron da pidosak do kili yagit. Giptimi kimakbi tamokon dima tosak ae dima miktosak yan Dewit da kili yagit. ³² Yesu unun Pin kop da kimoron nan aban pidagit. Nin si kagiman do unun dakon yan tentenok aman. ³³ Pin kop da man madep imgut da iyi da aminsi tet do yikdak. Dat da Telagi Wup Monji do iben yan kili yan teban tagit. Do Monji do iban unun da tagalban yo abisok noman tosak unun ji kan nandanyo an. ³⁴ Dewit iyi Kwen Kokup dima wigigit mani yan yagit:

‘Amin Tagi da nak dakon Amin Tagino yan iyisak,
Gak nak da aminsi tet do yigaki

³⁵ uwalgo dakon tapmim pabin yopbo gak dakon pinbisi egipni.’

³⁶ Yan do, Israel amin kabi ji yansi nandani, Yesu unun ji da tilak kindapmon anakgwit, mani Pin kop da unun amin yipban Amin Tagi ae Kristo egisak.”

Amin morapmi da but tobil anek telagi pakbi sowit

2:29: 1Ka 2.10 **2:30:** 2Sa 7.12; Kap 89.3-4; 132.11 **2:31:**
Kap 16.10 **2:33:** Ya 5.32; 7.55-56 **2:34:** Kap 110.1 **2:36:**
Ya 5.30-31

³⁷ Pita da gen uñun yanban nandaba buri suganba amin da Pita gat yabekbi kabi diwari gat yan yoyiwit, “Not kabi, nin abisok niansi ano kilek tosak?”

³⁸ Yanba Pita da yan yoyigit, “Ji kalon kalon but tobil anek Yesu Kristo da manon telagi pakbi sonakwa Pinƙop da yokwisi wiriritjak. Yan anakwa Pinƙop da but galak do Telagi Wup damjak. ³⁹ Pinƙop da Telagi Wupni dam do kili yan teban tok agit. Ji ae minat monjiyosi ae amin dubagikon ekwan, ae amin kisi morap Pinƙop da yan yomisak uñun Telagi Wupni damjak.”

⁴⁰ Pita da gen morapmi sanbenek nawa gen tebaisi yan yoyigit, “Ji kan kimotni. Yokwi pakpak kabikon da tobil apba Pinƙop da ji timitjak.” ⁴¹ Uñun gildaron gin amin 3 tausen Pita dakon gen nandaba bami agit. Yan anek telagi pakbi sonjek Yesu da panmuwukbi kabikon sanbewit.

Amin but kalon anek egipgwit

⁴² Panmuwukbi kabi da yabekbi dakon gen nandak do galagi madepsi nandawit. Ae but da notni bangal bangal anek, jap anwa nok do ae bisit ak do sanbek sanbek muwukgwit. ⁴³ Yan anakwa Pinƙop da panpulanganban yabekbi kabi da wasok tapmimi ton morapmi aba amin da pindagek pasal kimakgwit. ⁴⁴ Yesu nandan gadan ingwit amin kabi but kalon anek yo kabini kaloni di bangin pan egipgwit. ⁴⁵ Yo kabini gat miktimni gat yopba amin da yuman nanba moneñ uñun ban bupmi amin

panpulugawit. ⁴⁶ Gildari gildari Telagi Yut Madepmon muwukgwit. Ae notni da yutnon muwuk muwuk anek but galagon da not panpulugok dakon kisik kisik anek jap nawit. ⁴⁷ Anek Pin kop an kisinek egipgwit ae amin kisi morap da unun amin do nandaba tagisi agit. Gildari gildari amin diwari but tobil aba Amin Tagi da yokwikon ban timikban panmuwukbi kabikon sanbenba kabi madepsi agit.

3

Pita da kandap yokwi kind a nmilip agit

¹ Bisap kindakon gildat tobil do anakwan Pita gat Jon gat bisit agak bisapmon Telagi Yut Madepmon kik do kigimal. ² Kin pindakbal amin kabi kind a da kandap yokwi kind a waman anapgwit. Unun amin meni da yan analagit. Gildari gildari amin unun anabin Telagi Yut Madep dakon yoma kaga kind a mani Kildani Tagisi unudon yipman yipman awit. Amin Telagi Yut Madep da nagalgwan pigakwa unun amin da monen imni do bisit yoyigit. ³ Pita gat Jon gat nagalgwan pigik do anakwal monen imjil do bisit yoyigit. ⁴ Pita gat Jon gat da amin unun tebai kanek Pita da yan iyigit, “Gak nit ninda!” ⁵ Yan iyanban yo di namdamal yan nandanek tebai pindakgit.

⁶ Yan pindagakwan Pita da iyigit, “Nak monenno mini. Mani yo tan naman unun tagi gaben. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani unun da tapmim namgut do gayiko pidan kosit agip!”

⁷ Yan iyanek kisiri aminsi tet do abidanek anpuluganban pidagit. Pidanek unudon gin

kandapni ae banjiyo kisi teban tawit. ⁸ Kandapmi teban tanba wigi man agek wasanek pilik bamok agit. Yan anek Pinjkop anjksinjek wigi mok mok anek amin bamot gat Telagi Yut Madep da nagalon pigiwit. ⁹ Pigakwa amin morap da kanba pilik bamok anek Pinjkop anjksinban ¹⁰ kanek nandaba njwaknwarisi aban yan nandawit, “Mao! On amin yoma kaga mani Kildani Tagisi unjodon yigek amin da monej imni do bisit asak amin oni. Unjun da kilek tak!”

Pita da Telagi Yut Madepmon gen yagit

¹¹ Yan nandanek amin morap timtim yanek abin kanba amin unjun Pita Jonyo timikban akba pindakgwit. Tamo unjun akgwit dakon mani unjun Solomon dakon Yik Nandat Tamo. ¹² Apba pindagek Pita da yan yoyigit, “Israel amin kabi, ji mibili nido tamtam yanek nit tebai nandan? Nit da kilegi do bo nit da tapmimon da on amin wasok ando kilek tak yan nandan? Unjun dimasi! ¹³ Babiknin Abraham, Aisak ae Jekop unjun dakon Pinjkop da oman amini Yesu man wukwisi imgut. Unjun amin si anakba kimotjak do ji da uwal da kisiron yipgwit. Pailat da pulugan yipban kisak do nandagit, mani ji da manji iminek si kimotjak do yawit. ¹⁴ Unjun Amin Telagisi ae Kilegisi egipgut, mani ji da manji imgwit. Manji iminek amin dapdap amin kinda jikon yipban opjak do Pailat iyiwit. ¹⁵ Egip egipmon niyin panpan kigik amin unjun ji da anakba kimakgit. Mani Pinjkop da kimoron nan aban pidagit. Pidanban kagimak do nit unjun do yan tenjenjok amak. ¹⁶ Nit Yesu nandan gadan imamak,

do unjun da wasok aban on amin kan nandanjo an unjun abisok kilek tak. Yesu da iyi nandan gadatnit panteban anakwan unjun nandan gadat da on amin wagilsi anmilip aban kilek tak da akban kon.

¹⁷ “Asi, not kabi ji gat ae kila amin kabisi gat dima nandan pisanek Yesu anakgwit. ¹⁸ Mani kalip Pin kop da kombi amin kisi da gen kagakon da Kristo tepmi pasak do yagit. Do ji da Yesu anakba gen unjun bami ton agit. ¹⁹ Yando, ji but tobil anek Pin kopmon gadamba yokwisi mudoni. ²⁰ Yan aba Amin Tagi da tapmimni kalugi ji do damjak. Anek Kristo ji panpulugok do anek manjikbi unjun damjak. Unjun mani Yesu. ²¹ Yesu unjun Kwen Kokup egek Pin kop da yo morap pan kaluk asak unjun do jomjom asak. Yo morap pan kaluk aben yan Pin kop da unjun do kili yan teban tagit. Pan tagap aban telagi kombi amin kabini da unjun do kili yawit. ²² Kalip Moses da yan yagit:

‘Amin Tagisi Pin kop da don ji kabikon amin kindan anoman aban kombi amin nak yombem egipjak.

Unjun amin da gen morap dayisak unjun pakyan si nandani.

²³ Geni dima nandani amin unjun Pin kop da kisisi panupbal aban iyi dakon amin kabi gat ae dima egipni.’

²⁴ “Kombi amin Samuel gat ae unjun da bujon kombi amin morap noman tawit unjun kisi da abisok yo noman ton unjun do yan ten tenok awit.

²⁵ Ji kombi amin dakon babi kabini ekwan. Pin kop

da babikji gat sanbek sanbek agit do yo morap yom do yagit unun ji da timitni. Pin kop da Abraham yan iyigit:

‘Nak da gak dakon babigo yabegek amin miktimi miktimi ekwan unun gisamikgo tagisi egipni.’

²⁶ Pin kop da oman monjini anoman an mibiltok ji do yabekban apgut. Ji kisi kalon kalon anpakji yokwi yopmanek gisami ton egipni yan do anek yabekgit.”

4

Pita gat Jon gat dam tebanon yopgwit

¹ Pita gat Jon gat amin gen sigin yoyinjakwal mukwa sogok amin gat Sadyusi amin gat ae Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat kisi apgwit. ² Abin nandaba amin bamot da Yesu kimoron da pidagit ae amin kimakbi yan gin pidokdan unun do yoyin tenjenagimal. Yan anjakwal amin bamot do nandaba yokwi tok awit. ³ Anek amin bamot timigek gen pikon yop do nandawit, mani pilin tok do agit do anwa don yan nandanek dam teban yutnon yopgwit. ⁴ Mani amin morapmi da amin bamot dakon gen unun nandan Yesu nandan gadan iminek panmuwukbi kabikon sanbenba 5 tausen yan da tilak agit.

Pita gat Jon gat gen kokwin amin kabikon yopgwit

⁵ Wisa dagokdo Juda amin dakon kila amin madep gat kila amin gat ae gen teban yoyindet

amin gat kisi Jerusalem kokup papmon muwukgwit. ⁶ Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Anas ae dabini diwari, ae Kaiapas gat Jon ae Aleksanda gat kisi muwukgwit. ⁷ Muwugek Pita gat Jon gat yoyinba injamnikon agakwal yan yoyiwit, “Jil ni tapmimon da yo unun agimal? Ae namin da pi unun anjil do yan mudan damgut?”

⁸ Yanba Pita unun Telagi Wup da burikon pigituganban yan yoyigit, “Juda amin dakon kila amin madep ae kila amin yan nandani. ⁹ Nianon da kandap yokwi anmilip agimak unun dakon mibili nandak do yon kan ¹⁰ ji gat ae Israel amin kabi gat kisi dayiko nandani. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani unun da tapmimon on amin anmilip agimak da ji da dabilon akdak. Ji da Yesu tilak kindapmon anakba kimagit mani Pin kop da kimoron nan aban pidagit. ¹¹ Yesu do tilak gen kinda yan yanbi: ‘Yut agak amin ji da gwak yokwi yan yanek mabakigit.

Unun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.’

¹² Nin amin kinda da yokwikon ban aripmi dima timitjak. Yesu iyi da manon gin miktimi miktimi amin ekwan unun tagi timitjak. Pin kop da unun amin kalongin nin do anek yabekban pigit.”

¹³ Yan yanban amin madep da yan nandawit: On amin bamot amin isali, papia yutnon dima yikbi, mani pasol pasoli mini gen tapmimi ton yomal. Yan pindagek but morap nandane on amin kalip Yesu gat egipgwit yan nandan kokwinikgwit. ¹⁴ Anek amin kilek tagit unun kisi

akba pindagek gen di aeni yoyik do dima nandawit. ¹⁵ Anek amin bamot yoyinba gen kokwin tamo yipmanek wanga pigigimal. Pigakwal yanba yok anek yan yawit, ¹⁶ “Unun amin bamot niansi anyomner? Unun da wasok tapmimi ton kinda abal Jerusalem amin kisi da nandan do aripmi dima anwasip anen. ¹⁷ Mani gen unun aminon dima kin irentosak do yansop an yomno Yesu dakon mibili do aeni dima yonjil.”

¹⁸ Yan yanek yoyinba yutnon winbal Yesu da manon gen dima yonjil ae amin dima yoyindetjil do yansop tebaisi an yomgwit. ¹⁹ Mani Pita gat Jon gat da gen yan pantobil yomgumal, “Disi kokwinini. Pin kop dakon gen yipmanek ji dakon gen guramiden kan, Pin kop da nandaban kilek tosak bo nian? ²⁰ Nit gen kaganit aripmi dima sopden. Nit yo pindak nandanjo agimak unun dosi yan tenjenok akdamak.”

²¹ Yan yanbal gen kokwin amin da sanbenek but pasol gen diwari yoyinek amin do pasalek yopba kigimal. Amin da wasok agimal unun do Pin kop ankwisiwit. Do ni jigi nan tagi yomner yan kinda dima nandawit. ²² Amin anmilip agimal unun bilakni 40 yapbi, aripmi dima kilek togi yan nandawit do Pin kop ankwisiwit.

Parmuwukbi da bisit awit

²³ Pita gat Jon gat gen kokwin yutnon da pin dabini kabikon kigimal. Kinjek mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae kila amin gat da gen morap yoyiwit unun kisi yoyin mudagimal.

24 Yoyin mudanbal but kalonon da Pinƙop bisit yan iyiwit, “Amin Tagi Tapmim Ami, kundu ae miƙtim ae tap ae yo morap unjungwan ton unun kisi gak da wasan yopgul. 25 Kalipsigwan nin dakon babiknin gak dakon oman amingo Dewit Telagi Wup da antagap aban gen yan yagit:

‘Amin kabi kabi mibili nido japmisi nandanek iyi do nandaba wukwanek isal dogin yo yokwi ak do gen yan panjeban an?’

26 Kila amin madep miƙtimi miƙtimi ekwan unun emat ak do tagap tok an.

Kila amin da Amin Tagi gat ae Kristoni gat pabin yop do muwukgan.’

27 Asisi Erot ae Pontias Pailat, ae Amin Nwakinwari Kabi amin, ae Israel amin unun kisi da on kokup papmon telagi oman amingo Yesu gak da pigo asak do manjigil, unun amin abin yip do muwukgwit.

28 Yan anakwa gak tapmingo madep do kalip yo don altoni do nandabi teban tagit unun noman tawit. 29 O Amin Tagi, uwalnin da yo yokwi annim do yon, do panpuluganaki oman amin kabigo nin da pasol pasoli mini teban tanek gengo yan tenjenonen. 30 Gak tapmingo yolinjaki sot amin kilek toni. Ae tilak tapmimi ton ae wasok masi masimi unun telagi oman amingo Yesu unun da manon aki.”

31 Bisit anwasip anakwa yut muwukgwit unun kwakwalikgit. Yan aban Telagi Wup da amin kisi da buron pigitugan yoban Pinƙop dakon gen pasol pasoli mini tapmimi ton si yawit.

Amin kisi not panpulgok awit

³² Yesu nandan gadan ingwit amin unun kisisi but kalonji ae nandak nandak kalonji panjek egipgwit. Amin kinda da yo kabini do unun nak dakon yo yan dima yagit. Yo morapnin unun amin kisin dakon yo yan nandawit. ³³ Anek yabekbi kabi da Yesu da kimoron da pidagit unun do tapmimi tonji sigin yan tentenawit. Yan anakwa Pin kop dakon nandan yawotni da bikbiknikon madepsi tan yomgut. ³⁴⁻³⁵ Bisap kalon kalon amin miktimni ton ae yutni ton unun amin do yominek monen timik panji yabekbi kabi do yoba bupmi amin do kokwinik yomgwit, do bikbiknikon bupmi amin kinda dima egipgut.

³⁶ Unun bisapmon amin kinda egipgut unun mani Josep. Yabekbi kabi da Banabas yan iyiwit. Banabas dakon mibili unun yan: “But panjeban ak amin.” Unun Liwai amin kinda, kokupni unun Saiprus. ³⁷ Josep unun miktim timni kinda amin do yominek monen timik panji yabekbi kabi do yomgut.

5

Ananias gat Sapaira gat dakon gen

¹ Amin kinda egipgut unun mani Ananias. Minjatni dakon mani unun Sapaira. Ananias unun miktim timni kinda amin do yominek monen timikgit. ² Timigek diwari iyi do yopmanakwan minjatni unun kan nandanjo agit. Anek kisisi panabisat yan top yoyinek monen diwari gin yabekbi kabi do yomgut.

³ Yan aban Pita da yan iyigit, “Ananias gak nianon da Sunduk do bikbik iminek galaktokni yolal? Gak Telagi Wup do wasip yan iminek miktin dakon monej diwari gaga do yopmal? ⁴ Gaga dakon miktin galaktokgon yuman nal. Do monej timal unun gak dakon yo. Unun ban ni yo ak do nandal unun tagi abim. Nianon da nandak nandak yokwi unun pal? Gak amin ban wasip dima yoyisal. Gak Pin kop nan wasip iyisal.”

⁵ Yanban nandane Ananias piligi man kimagit. Kimakban unun dakon gen bini nandawit amin morap unun madepsi pasalgwit. ⁶ Anakwa monji kabi kinda da abin bumjotni imalna waman anki gapmagwan yipgwit.

⁷ Bisap 3 awa egi mudanakwa minatni yo morap unun noman tan unun dima nandane apgut. ⁸ Apban Pita da yan iyigit, “Nayinbi nandako. Miktin jil dakon monej timamal on gin?”

Yanban iyigit, “Asi unun gin.”

⁹ Yan yanban Pita da yan iyigit, “Jil nianon da Amin Tagi dakon Wup wasip iyik do but kalon amal? Pindat, amin ego gapmagwan yipman amin unun yoma kagakon akgan. Unun amin da gakyo kisi waman ankikdan.”

¹⁰ Yan yanban unudon gin minat unun Pita da buron piligi man kimagit. Kimakban monji kabi unun da abin kanba kimagit kan eni yipgwiron anki yipgwit. ¹¹ Yan anakwa panmuwukbi morap gat ae amin diwari gen bin unun nandawit amin kisi madepsi pasalgwit.

Yabekbi kabi da wasok tapmimi toŋ morapmi awit

¹² Yabekbi kabi da miŋat aminyo da binapmon tilak tapmimi toŋ ae wasok masi masimi morapmi awit. Yesu nandan gadan ingwit amin unun Solomon dakon Yik Nandat Tamo unudon muwuk muwuk awit. ¹³ Anakwa amin diwari panmuwukbi kabi do nandaba wukwisi agit. Mani unun gat muwuk egipdo si pasalgwit. ¹⁴ Yan nandanakwa miŋat wiliyo morapmi da Amin Tagi nandan gadan iminek panmuwukbi kabikon sanbewit. ¹⁵ Sanbenakwa yabekbi kabi da wasok tapmimi toŋ morapmi aba pindakgwit, do miŋat aminyo da sot amin morapmi panapgwit. Panabiŋ tobaron ae yaliŋ poron yopba kosit obakon pakgwit. Yan nandanek awit: Pita kosit obanaŋ obiŋ kinakwan gildat panopmon wupni da sot amin di witjinban kilek toni yan do yopba pakgwit. ¹⁶ Kokup moniŋ moniŋ Jerusalem angwasiŋek taŋ anaŋ kiwit unun dakon amin morapmi da sot amin ae amin koŋ da panupbal abi aminyo kisi panapba kilek tawit.

Anelo da yabekbi dam tebanon ban pulugagit

¹⁷ Yabekbi kabi da wasok tapmimi toŋ anakwa amin morapmi unudon kiŋ gadanakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat dabini gat da pindagek nandaba yokwi tok an yomgwit. Unun amin unun Sadyusi da kabikon nani. ¹⁸ Unun amin kabi da kiŋ yabekbi kabi timik dam teban yutnon yopgwit. ¹⁹ Yopmanakwa unun kalbi Amin Tagi dakon anelo kindi da dam teban yut dakon yoma witdalek ilikban wanga pigiwit. ²⁰ Pigakwa anelo

da yan yoyigit, “Ji kin Telagi Yut Madep da nagalon pabigi agek egip egip kalugi on dakon mibili kisisi amin yoyin mudoni.”

²¹ Yan yoyinban wisa daganakwan anelo da yoyigit unun da tilagon kin Telagi Yut Madep da nagalon pabigi amin wasanek yoyin dekgwit.

Anakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat dabini gat gen kokwin tamo madep-mon opgwit. Obinek Israel amin dakon kila amin obin muwutni do yan yomgwit. Obin muwugek yabekbi kabi dam teban yutnon da opni do gen yipba kigit. ²² Mani obip amin da dam teban yutnon kin mini pindagek obin yan yoyiwit, ²³ “Nin kin dam teban yut dakon yoma kono ben gan tebaisi abi, ae obip amin yoma domon akba pindaman, mani yoma witdal wigi amin kind a dima ekwan kaman.” ²⁴ Yan yanba nandanek Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat mukwa sogok amin dakon amin madep kabi kisi but morap nandanek yawit, “Unun amin dukon ken?”

²⁵ Unun do yanakwa amin kind a da abin yoyigit, “Nandani! Ji da amin dam teban yutnon yopgwit unun aben da Telagi Yut Madep da nagalon agek amin yoyin dekan.” ²⁶ Yan yoyinban Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat obip amin kabini gat da kin yabekbi kabi timik panopgwit. Mani minat aminyo da tipban nindapni yan do pasalek yo jigi di dima an yominjek tayan gok panopgwit.

Yabekbi kabi da gen kokwin amin do dima pasalgwit

²⁷ Obip amin da yabekbi kabi paɲobiɲ gen kokwin amin da iɲamon yopba akgwit. Agakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin uɲun da mibili yoyiɲ nandak do yaɲ yoyigiti, ²⁸ “Ji uɲun amin dakon mibili amin dima yoyiɲdetni do yaɲsop tebaisi yaɲ dangumaɲ. Mani ji sigin yoyiɲ degakwa Jerusalem kokup pap amin kisi da ji dakon gen nandayin. Ae ji da nin do top kinda yaɲ yon. Kila amin nin da Yesu aɲatno kimakgit, top yaɲ yaɲ nimaɲ.”

²⁹ Yaɲ yaɲban Pita gat notni kabi gat da yaɲ iyiwit, “Nin Piɲkop dakon gen uɲun naɲsi guramitno tagi asak. Amin dakon gen dima guramitneɲ. ³⁰ Ji da Yesu tilak kindapmon aɲakba kimakgit. Mani babinin dakon Piɲkop da kimoron naɲ aban pidagit. ³¹ Aban pidanban awigi iyi da aminsi tet do yipgut da nin dakon kosit niyiɲ nolik amin, ae yokwikon ban timit timit aminin yikdak. Do Israel amin but tobil aɲapno yokwinin tagi wiririk nimjak. ³² Piɲkop da yo morap agiti uɲun nin da pindakimaɲ. Nin uɲun do yaɲ tenɲok amaɲ. Ae Telagi Wup uɲun kisi uɲun do yaɲ tenɲok asak. Piɲkop da amin morap iyi dakon gen guramikgaɲ amin uɲun Telagi Wup yomisak.”

Parisi amin kinda da notni kabi nandak nandak tagi yomgut

³³ Yaɲ yaɲba nandaneɲ gen kokwin amin da japmisi nandaneɲ yabekbi kabi dapba kimotni do nandawit. ³⁴ Mani Parisi amin kinda mani Gamaliel uɲun da gen kokwin amin kabikon pidan

5:28: Mt 27.25 **5:29:** Ya 4.19 **5:31:** Ya 2.33-34; Ep 1.20; Ibr 2.10; 12.2

akgit. Agek yabekbi kabi da wanga pigi bisap pisipmisok atni do obip amin yoyinban timikba pigiwit. (Gamaliel unun gen teban yoyindet amin kinda egipgut. Amin kisi da unun do nandaba wukwan imgwit.) ³⁵ Pigakwa Gamaliel da notni kabi yan yoyigit, “Israel amin kabi, ji unun kabi do yo kinda an yom do kan, pakyan si nandan kimagek ani. ³⁶ Bilak abikisigwan amin kinda mani Tiudas unun da noman tan egek iyi do nandaban wukwan amin 400 yan da tilak yolgwit. Mani amin da anakba kimagakwan unun yolgwit amin tayinigi kinakwa pini bami dima agit. ³⁷ Ae unun da bujon Galili amin kinda mani Judas unun da noman tagit. Noman tan gapman da man manjiwit bisapmon Judas da amin kabi kinda timikban gapman gat emat wamgwit. Unun kisi anakba kimagakwan unun yolgwit amin tayinigi kiwit. ³⁸ Unun do nak yan si dayisat, ji unun amin kabi do yo yokwi kinda dima an yomni. Isal yopba kini. Amin da nandak nandagon yo unun an kan, bami dima asak. ³⁹ Mani Pin kop da nandak nandak yoban an kan, ji da aripmi dima pabin yopni. Yan ani kan, ji Pin kop gat emat wamni.”

⁴⁰ Yan yanban bami yosok yan nandanek yabekbi kabi yoyinba winba baljawit. Baljanek bujon ae Yesu da manon gen dima yoni do yansop an yominjek yopba kiwit. ⁴¹ Yesu dakon man do tepmi panek mayaktok tagi paman yan nandawit. Yan nandanek gen kokwin amin kabi yopman degek kisik kisik madepsi nandanek kiwit. ⁴² Gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ae yuri

yuri muwuk muwuk awit. Anek Yesu unun Kristo unun dakon Gen Bin Tagisi amin yoyin tenjenawit.

6

Yabekbi kabi panpulugoni do amin 7 kabi manjiwit

¹ Unun bisapmon amin morapmi da pandet kabikon sanbenba pandet morapmisi awit. Anakwa unun kabikon da amin diwari Grik gen yawit unun da Aram gen yawit amin unun do yanba yokwi tok anek yan yawit, “Ji gildari gildari bupmi amin do jap yominek sakwabat ninon ekwan unun do jap dima yoman. Unun tagi dima.” ² Yan yanakwa yabekbi 12 kabi da Yesu nandan gadan imgwit amin kabi yan yoba opba yan yoyiwit, “Nin da Pin kop dakon gen yan tenjenok pi yipmanek jap kokwin pi anen unun da tagi dima asak. ³ Yan do anek not kabi ji yan ani. Disi da kabikon amin 7 kabi manjinba unun da jap kokwin pi ani. Amin nandak nandakni tagisi, ae amin da dabilon tagisi ekwan, ae Telagi Wup da burikon tujanbi unuden amin ban pindagek timitni. Timikba unun amin do jap kokwin pi yominek ⁴ nin da bisapmi bisapmi bisit pi ae Pin kop gen yan tenjenok pi gin anen.”

⁵ Yan yanba minat aminyo da gen unun do nandaba galagi aban amin 7 kabi yan manjiwit. Kinda Stiwen, unun nandan gadatni tebaisi ae Telagi Wup da burikon tujanbi, ae Pilip, ae Pokorus, ae Nikano, ae Timon, ae Pamenas ae Nikolas. Nikolas unun Antiok kokup pap amin kindi. Unun Juda aminsi dima mani kulabik anek Pin kop gawak iminek Juda amin kabikon sanbegit. ⁶ Amin kabi

uñun manjın yabekbi kabı da inamon yopba akg-wit. Agakwa pi uñun ani do kisitni kwenikon wutjinek gısam yominek bisit awit.

⁷ Jigi uñun anmilip awit do Pin kop dakon gen da madepsi irentan anan kigit. Yan anakwan Jerusalem kokup papmon Yesu nandan gadan imgwit amin madepsi paptan iren tawit. Anakwa mukwa sogok amin morapmi da but tobil anek nandan gadat awit.

Juda amin da Stiwen gen pikon yipgwit

⁸ Stiwen uñun Pin kop da anpuluganek tapmin imınakwan yo masi masimi ae tilak mibili mibili amin da binapmon agit. ⁹ Uñun bisapmon amin diwari da Stiwen gat gen emat awit. Uñun amin Juda amin dakon muwut muwut yut kinda mani Pulugan Yopbi uñun kabikon nani. Uñun amin kokup pap Sairini ae Aleksandria ae miktım Silisia ae Esia tetgin da apgwit. ¹⁰ Mani Stiwen Telagi Wup da anpuluganek nandak nandak tagisi imınakwan geni abik do antidok awit.

¹¹ Antidok awit do pasikon da amin diwari yan yoyiwit, “Ji kin amin yan yoyini, ‘Nin nandanapno Stiwen da Moses gat Pin kop gat do gen yokwi yanban nandaman’ yan yoyini.”

¹² Top gen uñun yoyınba amin ae kila amin ae gen teban yoyındet amin dakon butni madepsi pidawit. Yan anek kin Stiwen abidan anan gen kokwin amin kabikon ankiwit. ¹³ Anki yipmanek top amin di kokwinik yopba sitnok an iminek yan yawit, “On amin bisapmi bisapmi Telagi Yut Madep gat ae gen teban Moses da mandagit gat do

yaŋba yokwi tok asak. ¹⁴ Nin da nandanapno on amin da yaŋ yagit, ‘Yesu Nasaret amin da Telagi Yut Madep unun tuwiljak. Ae Moses da anpak ningut unun kulabik akdisak.’”

¹⁵ Sitnok yaŋ an iminjakwa amin gen kokwinon yikgwit kisi da kanakwa Stiwen dakon tomno dabilyo anjelo yombem agit.

7

Stiwen da gen kokwin aminon gen yagit

¹ Anek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da yaŋ iyigit, “Gen on yaŋ gamaŋ unun asi yoŋ bo top?”

² Yaŋ iyinban Stiwen da oden yoyigit, “Not ae dat kabi, nandani! Datnin Abraham unun Aran miktimon dima kin egek Mesopotemia miktimon egipgut bisapmon Pin kop tilimni unun Abrahamon altaŋ imgut. ³ Altaŋ iminek yaŋ iyigit:

‘Gak miktimgo ae notgo dabigoyo yopmanek miktim kinda nak da goliken unudon kiki.’

⁴ Pin kop da yaŋ iyinban Kaldia miktim yipmanek Aran miktimon pan ki egipgut. Pan ki egakwan datni kimagakwan Pin kop da yabekban ji da abisok on miktim ekwanon apgut. ⁵ Apban Pin kop da Abraham iyi do miktim timjok kinda dimasi imgut. Mani Abraham gat yawi diwatni gat da on miktim don abidoni do yaŋ teban tok gen kinda yagit. Gen unun iyigit bisapmon Abraham monji mini egipgut. ⁶ Pin kop da Abraham yaŋ iyigit:

7:2: WW 11.31; 12.1 **7:4:** WW 11.31–12.5 **7:5:** WW 12.7; 15.18; 17.8 **7:6:** WW 15.13–14; TP 12.40

‘Gak dakon yawi diwatgo da amin ŋwakŋwari da miŋtimon egipni.

Egek oman amin daganakwa amin da yo yokwi an yomiŋakwa bilak 400 asak.

⁷ Mani yo yokwi an yomni amin nak da don kobogi yokwi an yoben.

Yaŋ anapbo yawi diwatgo da miŋtim unun yipmanek obin on miŋtimon nak gawak namni.’

⁸ Yaŋ iyinek sanbek sanbek agimal dakon tilakni giptimni mandisak do iyigit. Anek don Abraham dakon monji Aisak altanban gildatni 8 kabi anakwan giptimi mandagit. Ae don Aisak da Jekop dakon datni agit. Ae Jekop da babiknin 12 kabi dakon datni agit.

⁹ Unun babiknin 12 kabikon da diwari da Josep do nandaba yokwi tok anek amin do yomiŋek tomni timikgwit. Timikba unun amin da Josep oman monji egipjak do Isip miŋtimon ankiwit. Mani Pin kop unun Josep gat egek ¹⁰ jigi morapni altan imgwit unun anpuluganek kukwan imgut. Anakwan Josep da Isip dakon kila amin madep Pero gat gen yagimal bisapmon Pin kop da nandan kokwin tagisi iminakan kila amin madep da kanban tagisi agit. Yaŋ kagit do Isip miŋtimon ae yutni dakon yo morap kila asak do yipgut.

¹¹ Yipmanakan Isip ae Kenan miŋtimon jap kalonisosok tawit do babiknin jap do anek jigi madepsi pawit. ¹² Yaŋ egek Jekop jap Isip ton yaŋ nandanek babiknin yabekban Isip miŋtimon

7:7: TP 3.12 **7:8:** WW 17.9-14; 21.4 **7:9:** 37.11,28; 39.2,21-23

7:10: WW 41.37-44 **7:11:** WW 41.54; 42.1-2

kıwıt. ¹³ Don aeni kwa Josep da notni yan yoyıgıt, ‘Nak naga ji dakon notji Josep.’ Yan aban kıla amın madep Pero da Josep dakon yawi dıwatni dakon mibılı nandan pındakyo agıt. ¹⁴ Uņun da kwenon Josep da datni Jekop ae yawi dıwatni 75 kabı yan kısısi morap apni do gen yıpban kıgıt. ¹⁵ Jekop gen uņun nandanek kın Isıp mıktımone egek kımakgıt. Ae babıknın dıwarı kısı kımakgıt. ¹⁶ Kımakba amın da bumjotni waman aeni tobil pańki Sekem kokup papmon wayıkgıt. Bumjot yopyop tamo uņun kalıp Abraham da Sekem amın kında mani Amo uņun dakon monjını do monen yomınek abıdagıt.

¹⁷ Kalıp Pınkop da Abraham dakon yawi dıwatni da Israel mıktım don abıdonı do yan teban tok an ıngıt. Kılı mıktım abıdonı dakon bısap kwan tanakwan Israel amın Isıp mıktımone egıpgıt uņun madepsi ireń tawıt. ¹⁸ İren tan egakwa kıla amın madep kalugı kında noman tagıt. Uņun amın da Josep dıma nandan ıngıt. ¹⁹ Uņun kıla amın madep da nın dakon babıknın madepsi pańkewalek yo jıgısı an yomgut. Yan anek gen tebaisı yoyınban monji ńakńakni wanga pabıgı yopba tanek kımakgıt.

²⁰ Uņun bısapmon Moses altagıt. Moses uņun monji ńakńak tagısı ae Pınkop da kan galak tagıt. Datni da yutnon kılani anakwa kanekni kapbı agıt. ²¹ Kanekni kapbı anakwan wanga abıgı yıpmanakwa kıla amın madep Pero dakon gwi da

7:13: WW 45.1-4,16 **7:14:** WW 45.9-11; 46.27 **7:15:** WW 46.1-7; 49.33 **7:16:** WW 23.2-20; 33.19; Jos 24.32 **7:17:** TP 1.7-8 **7:19:** TP 1.11-22 **7:20:** TP 2.2 **7:21:** TP 2.3-10

kan abidan anki iyi dakon monji nan yan upmakgit. ²² Upmakban taganek Isip amin dakon nandak nandak tagisi kisi nandan mudagit. Anek gen yagit ae pi mibili mibili agit unun tapmimi tonsi agit.

²³ Moses unun bilakni 40 anakwan Israel amin notni kin pindat do nandagit. ²⁴ Kin pindakban Isip amin kinda da Israel amin kinda yokwi an iban kagit. Yan kanek notni anpulugok do anek Isip amin unun yokwi agit dakon kobogi do unun amin anakban kimakgit. ²⁵ Moses yan anek yan nandagit, 'Pinkop da nak anpuluganban Israel amin uwal da kisiron ban timitdisat yan nandan namdan.' Mani Israel amin Moses do yan dima nandawit. ²⁶ Pakgit da wisa dagokdo Moses abin pindakban Israel amin bamori da emat wamgumal. Wabal panwasik do anek yan yoyigit, 'Jil not kaloni da nido notni dapman dapman amal?'

²⁷ Yan yoyinban emat wasagit amin da Moses ukwayikban kinakwan yan iyigit: 'Namin da kila amin ae gen kokwin aminin gepmak? ²⁸ Apma gak Isip amin kinda anakbi kimakgit, abisok nakyo kisi yan gin nikbi kimokgen do nandisal, ma?' ²⁹ "Gen unun iyinban nandanek Moses pasal Midian miktimon panki egek unudon minat kinda panek monji bamori panalagit.

³⁰ Panalanek bilak 40 egi mudanakwan anelo kinda da Moses altan imgut. Anelo unun kindap monin kinda sonjek milen asip baljagit unungwan akgit. Sinai Kabap da kapmatjok miktim kibiri tim kinda tagit unudon altan imgut. ³¹ Moses yo unun

7:24: TP 2.11-15

7:28: TP 2.14

7:29: TP 2.21-22; 18.3-4

7:30: TP 3.1-10

altanban kanek but morap agit. Yan nandanek kapmatjok da pakyanzi kok do anek kigit. Kinakwan Amin Tagi da yan iyigit, ³² ‘Nak babikgo Abraham, Aisak ae Jekop dakon Pin kop.’ Yan iyanban Moses nimmimegek sintan kokdosi pasalgit. ³³ Anakwan Amin Tagi da yan iyigit: ‘Moses, kandap gwilgo ilik yopman. Miktim tim unun baman akdal unun telagi miktim. ³⁴ Minat amin kabino Isip amin da yo yokwi morapmi an yominakwa kili pindat. Ae kunam wuwikni kili nandat do anek Isip da kisiron ban timit do pisat. Moses kili apbi yabekgo Isip miktimon kiki.’

³⁵ “Kalip Israel amin da Moses abin yipmanek yan iyiwit, ‘Namin da mibiltok amin ae gen kokwin aminin manjin gepmak?’ Pin kop da unun Moses nanjin mibiltok amini ae jigikon ban timitjak amini yabek yomgut. Anelo kindap monjon akgit unun da Pin kop dakon gen abidanek Moses yabekgit. ³⁶ Anek Moses da Isip miktimon ban timik panjnek wasok tapmimi ton ae tilak mibili mibili Isip miktimon ae Tap Gamikon agit. Ae miktim kibiri timon bilak 40 egek yan gin agit.

³⁷ “Unun Moses dagin Israel amin yan yoyigit, ‘Pin kop da nak analon an nepgut yan gin ji kabikon nan kombi amin kindan don analon an damjak.’ ³⁸ Babiknin miktim kibiri tim egipgwiron Moses unun gat kisi egipgwit. Sinai Kabapmon wikwan anelo kindan da gen iyigit. Moses da Pin kop dakon gen egip egipmi ton timimek nin da nandanen do ningut.

39 “Mani babiknin Moses dakon gen nandan guramit do dima galak tawit. Geni maba kinakwan burikon da Isip miktimon tobil kik do nandawit. 40 Yan nandanek Aron yan iyiwit, ‘Moses Isip miktimon da nin pan pan obik amin unun dukwan kik unun nin dima nandaman. Do gak da kokup kidat dakon wupmi di wasan nibi unun da mibiltan niba kosit wasanek kinen.’ 41-42 Unun bisapmon bulmakau wup kinda kokup kidatni wasawit. Wasanek paret anek kisit da yo wasawit do kisik kisik madepsi awit. Yan anakwa Pin kop da manji yominek gik kanek gildatyo gawak yomni do bikbik yomgut. Kombi amin da papiakon gen tosok unun da tilagon yo yokwi awit. Gen unun yan tosok:

‘Israel amin ji miktim kibiri timon bilak 40 egek bulmakau ae sipsip dapmanek mukwa sowit, unun nak do awit? Unun dimasi.

43 Yut kaben imalna wasanbi unun guramik awilgwit unun nak dakon yut dima.

Disi dakon kokup kidatji Molek unun dakon yutnan awilgwit.

Ae kokup kidatji Repan unun dakon gik wup wasanek unun kisi pawilek gawak yomgwit.

Yan awit do nak da ji dolbo miktimji yipmanek Babilon umogap tetgin do kini.’ ”

44 Stiwen sanbenek yan yagit, “Kalip babiknin miktim kibiri timon egipgwit bisapmon Pin kop dakon imal yutni tan yomgut. Yut unun da tanakwan Pin kop babiknin gat egipgwit dakon tilak agit. Imal yut unun awit Pin kop da Moses yan ani

yaŋ iyig̃it uŋun da tilagon awit. ⁴⁵ Anjek don mon-
jini gat Josua gat da uŋun imal yut abidan anan
Piŋkop da amin kabi morapmi yolban abigiwit
uŋun miktimon anki yipgwit. Anki yipba agakwan
wig̃i Dewit dakon bisap don apgut. ⁴⁶ Piŋkop da
Dewit do yo tagisi an ingut. Anjakwan Dewit da
Jekop dakon Piŋkop do yut kinda awal do bisit agit.
⁴⁷ Mani Solomon da uŋun yut awalgit.

⁴⁸ “Mani Piŋkop Wikwisi uŋun amin kisit da yut
awalganon uŋudon dima egisak. Kombi amin da
yaŋ yawit:

⁴⁹ ‘Amin Tagi da yaŋ yosok, Kwen Kokup uŋun kila
amin madep yiyit tamono ae miktim uŋun
kandap yipyip tamono.

Do nak do yut kinda aripmi dima agagi.

Ae yik yawot tamono dukwan tosak?

⁵⁰ Nak naga uŋun yo morap wasagim.’ ”

⁵¹ Stiwen da gen kokwin amin kabi sanbenek
tebaisi yaŋ yoyig̃it, “Kwen wig̃ik amin ji amin
Piŋkop dima nandan iman da tilagon butji uŋun
tebaisi ae mirakji da Piŋkop dakon gen dima nand-
abi yombem. Babikji da Telagi Wup do kurak
tawit, jiyo kisi yaŋ gin an. ⁵² Ji dakon babikji
da kalip kombi amin kisi morap do yo yokwisi
an yongwit. Anjek kombi amin diwari Amin
Kilegi don apjak do yankwok awit babikji da uŋun
amin dapba kimakgwit. Uŋun Amin Kilegi ji da
uwal da kisiron yipba kili anakba kimakgit. ⁵³ Ji
Piŋkop dakon gen teban anelo da gen kagakon ban
timikgwit, mani dimasi guramikgwit.”

Stiwen tipban anakba kimakgit

⁵⁴ Stiwen da gen unun yanban nandanek butjap madepsi nandanek mam nawit. ⁵⁵ Yanji awit, mani Telagi Wup da Stiwen da buron pigi tugarban Kwen Kokup sintanjek Pinjkop dakon tilimni kagit. Ae Yesu Pinjkop da aminsi tet do akban kagit. ⁵⁶ Yanjanjek yagit, “Kabit, nak kanapbo Kwen Kokup witald kinakwan Amin Dakon Monji Pinjkop da aminsi tet do akban kosot.”

⁵⁷ Yan yanban geni diwari nandak do kurak tanek mirakni si pansopmanek madepsi yan tidawit. Yan anek unudon gin amin kisisi da pidan mipagek kin Stiwen abidawit. ⁵⁸ Abidan kokup pap yipmanek wanga abigi tipban anakgwit. Amin Stiwen do wasanjek sitnok an ingwit unun da imal dubakni ilik panji monji kinda akgit mani Sol unudon yopmanek Stiwen tipban anakgwit.

⁵⁹ Tipban anakakwa Stiwen bisit yan agit, “Amin Tagi Yesu, wupno abida.”

⁶⁰ Stiwen yan yanek njwakben anek yan tidanjek yan yagit, “Amin Tagi, yokwini dakon kobogi dima yobi.” Stiwen yan yanek kimakgit.

8

1-2 Anakba kimagakwan Sol da yo tagisi kinda nan an yan pindakgit.

Sol da panmuwukbi pantasik ak do pi agit

Stiwen anakakwa Pinjkop antelak anek egipgwit amin di da Stiwen do bupmi kunamyo madepsi anek bumjotni anki yipgwit.

Uñun gildaron da wasañek Piñkop dakon gen dakon uwalni da pañmuwukbi Jerusalem egipgwit uñun pañupbal ak do pi madepsi awit. Yan añek pañmuwukbi yolba wasañ ki Judia tetgin do ae Samaria tetgin do kiñ kiñ awit. Kiñakwa yabekbi kabi dagin Jerusalem egipgwit. ³ Uñudon egakwa Sol da pañmuwukbi pañtasik ak do pi madepsi agit. Yan añek yuri yuri agek amin timik pañki dam teban yutnon yopmañ yopmañ agit.

Pañmuwukbi Kabi da Judia Ae Samaria Miktimon Yesu dakon Gen Yoyiñ Tenñawit

(Kilapmi 8.4–12.25)

Samaria miktimon Piñkop dakon gen yawit

⁴ Pañmuwukbi dukwan dukwan wasañ kiwit uñun agek aminon Gen Bin Tagisi yoyiñ tenñawit. ⁵ Añek Pilip Samaria dakon kokup pap kindakon pigi Kristo dakon Gen Bin Tagisi yoyiñ tenñawit. ⁶ Yanakwan amin morapmi da geni nandawit, ae wasok tapmimi toñ aban kañek gen yagit nandak do mirak pakyañsi yopgwit. ⁷ Kañakwa Pilip da koñ morapmi yol yomiñakwan koñ da madepsi yan tidañek wiñ abigiwit. Ae amin kidari kimakbi ae kandapmi yokwi uñun pañmilip anyo agit. ⁸ Yan anakwan uñun kokup papmon kisik kisik madepsi awit.

⁹ Uñun kokup papmon amin kindak egipgut uñun mani Saimon. Uñun koñ da tapmim imiñakwa wasok amin da dima agagi morapmi kilisok aban Samaria miñat amin morap kisi da kañek but

morap nandan ingwit. Unun amin da iyi do nak kila amin madep kinda yan yagit. ¹⁰ Anakwan amin wukwi ae amin pinbi unun kisi unun dakon geni nandak do mirak pakyan si yopgwit. Pin kop dakon teban tokni mani Tapmimi Madepsi yan yon unun aminon tosok yan yawit. ¹¹ Wasok nwan nwan morapmi aban kili kawit. Kanek but morap nandane k yol awilgwit. ¹² Mani don Pilip da Pin kop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi gat ae Yesu Kristo dakon man yan ten ten agit. Yan anakwan minat wiliyo kisi unun do nandan gadane k telagi pakbi sowit. ¹³ Saimon unun kisi nandan gadat anek telagi pakbi sogit. Sone k Pilip yolban dukwan dukwan kisi agi p g u m a l . Anek tilak ae wasok tapmimi ton agit unun pindagek but morap madepsi nandagit.

¹⁴ Yo yan altan kwa yabekbi kabi Jerusalem egi p g w i t a m i n d a P i n k o p d a k o n g e n S a m a r i a a m i n d a k i l i a b i d a w i t u n u n d a k o n g e n b i n i n a n d a w i t . N a n d a n e k P i t a g a t J o n g a t u n u d o n k i n j i l d o y a b e k g w i t . ¹⁵⁻¹⁶ T e l a g i W u p S a m a r i a a m i n o n d i m a p i g i t . I s a l Y e s u d a m a n o n g i n t e l a g i p a k b i s o w i t d o y a b e k b a k i n a l t a n e k T e l a g i W u p a b i d o n i d o b i s i t a g i m a l . ¹⁷ B i s i t a n m u d a n e k k i s i t n i k w e n i k o n w i t j i n a k w a l T e l a g i W u p a b i d a w i t .

¹⁸ Yan abal pindagek Saimon da monen yom do anek yan yoyigit, ¹⁹ “Nak do tapmim namibal kisitno amin kwenon witjiko Telagi Wup yan gin abidoni.”

²⁰ Yanban Pita da iyigit, “Gaga ae monengo kisi Tipdomon piginjil dosi nandisat. Pin kop da but galak do yo nimisak unun monen nan

aripmi dimasi yomyomi. Dimasi. ²¹ Piņkop da dabilon gak dakon but tagi dima tosok do Piņkop dakon pi aman unun gak gat aripmi dimasi agagi. ²² Yokwi unun asal unun yopmanek but tobil a. Anek butgokon nandak nandak yokwi toj unun wiririk gamjak do Amin Tagi bisit iyiki. ²³ Pindak galaktoko da butgo anupbal aban yokwi da dam tebanon ekwi gandisat.”

²⁴ Yanban Saimon da gen kobogi yan yoyigit, “Jil nak do bisit abal Amin Tagi da nak do nandan yawok naminakwan yo unun yomal unun nagon dima noman toni.”

²⁵ Pita gat Jon gat da Samaria amin Amin Tagi dakon gen yoyin tenjenagimal. Ae Piņkop da yo tagisi anyoban kagimal ununyo kisi yoyigimal. Yoyin mudanek Jerusalem kokup papmon aeni kigimal. Kosiron kinjek Samaria dakon kokup morap tawit unudon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenagimal.

Pilip da Itopia amin kinda Piņkop gen iyigit

²⁶ Amin Tagi dakon anelo kinda da Pilip yan iyigit, “Gak miktim kibiri timon kosit kinda Jerusalem da Gasa kwan unudon pigiki.” ²⁷ Yan iynban kosiron kin Itopia amin kinda kagit. Unun amin gapman dakon amin madepni kinda egipgut. Itopia dakon kila amin madep minjat Kandasi dakon monej kila amin madepni egipgut. Unun amin Piņkop gawak im do Jerusalem opgut. ²⁸ Opgut da miktimnikon tobil kik do anek bit madep os da amin ilik pawilgan tamokon yikgit. Yigek kombi amin Aisaia da gen mandagit papia unun manjigit.

²⁹ Anjakwan Telagi Wup da Pilip yan iyigit, “Gak unun amin pawil pawil tamo da kapmatjok kiki.”

³⁰ Iyınban Pilip tımtım yanek kapmatjok da kin nandanakwan Aisaia dakon gen unun manjigit. Manjınakwan Pilip da yan iyigit, “Gak gen unun manjısal dakon mibılı nandısal bo dıma?”

³¹ Iyınban yan iyigit, “Amin kindı da mibılı dıma nayısak kan, arıpmı dıma nandabo pısosak.” Yan yanek Pilip amin pawil pawil tamokon wınban yıtjil do iyigit.

³² Pınkop dakon gen unun yan tosok nan manjigit:

“Sipsip dap do an ae sipsip monın dangwi mandak do anakwa gen dıma yon, unun da tilagon gen kindı dıma yagit.

³³ Anek amin da madepsi abın yıpmanek gen pikon yıpmanek yan dagok kilegi dıma anımgwit. Mıktımon egıp egıpni gwayenba yerı mıni agit.”

³⁴ Amin unun da gen unun manjınek Pilip yan iyigit, “Kombı amin unun namın do yosok, iyı do yosok bo amin nıwakıwari kindı do yosok? Nayınbı nandako.” ³⁵ Yan iyınban Pilip da gen unun manjigit unun dakon mibılı iyınnek Yesu dakon Gen Bin Tagısi iyigit.

³⁶⁻³⁷ Kosiron kınek pakbı kindakon altanek amin madep unun da Pilip yan iyigit, “Kosol, pakbı oni. Mibılı nido telagi pakbı dıma soken?”

³⁸ Yan yanban amin pawil pawil dakon kıla amin iyınban os pabıdanakwan Pilip gat amin unun gat mıktımon man pınek pakbikon pıgıgımal. Pıgek

Pilip da telagi pakbi son imgut. ³⁹ Pakbi yipmanek winjakwal unjudon gin Amin Tagi dakon Wup da Pilip ananj kigit. Yan anakwan amin madep unun sanbenek Pilip dima kagit. Mini kagit mani amin unun kisik kisik anek aeni tamonikon pawin yigek kigit. ⁴⁰ Kinakwan Pilip unun Asdot kokupmon noman tan akgit. Anek Pilip kokup pap morap tan ananj kiwiron agek Yesu dakon Gen Bin Tagisi yoyin tentenane don Sisaria kokup papmon kin altagit.

9

Sol but tobi agit

(Yabekbi 22.4-16 ae 26.9-18)

¹ Unun bisapmon gin Sol da Yesu nandan gadan imgwit amin sigin dapba kimotni do yanek mukwa sogok amin dakon mibiltok aminon kigit. ² Kin Damaskus kokupmon Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin egipgwit unun do papia kinda mandan injak do iyigit. Iyiban papia kinda mandan imgut. Unun papiakon gen yan tagit, “Sol da obin pindakban minat ae wili morap Yesu Yolyol Kosit nan yolek akwa kan, unun da tagi timik dam teban yutnon yop do Jerusalem panopjak.” ³ Sol unun papia abidanek kin Damaskus kokup pap ankapmat agit. Anakwan tilagi yansi Kwen Kokup dakon tenteni kinda Sol anawasinek madepsi tentenan imgut.

⁴ Anakwan Sol miktimon man pagek nandanakwan gen kinda altane yan iyigit, “Sol, Sol, nak anupbal ak do pi nido asal?”

⁵ Yan iyinban Sol da yagit, “Amin Tagi gak namin?”

Yan iyinban yagit, “Nak Yesu, nak nan anupbal ak do pi asal. ⁶ Abisok gak pidan kokup papmon pigiki. Pigaki amin kind a da yo ninañsi aki unun da don gayisak.”

⁷ Yo yan alɗanɗakwan amin Sol gat agipgwit gen unun nandawit mani ami dima kawit, do geni minisi akgwit. ⁸ Anakwa Sol pidan sinɗagit mani yo dima pindakgit. Yan aban kisirikon abidan anan Damaskus pigiwit. ⁹ Pigi gildat kapbi egakwan dabili dima pisagit. Ae jap pakbiyo dima agit.

¹⁰ Damaskus kokup papmon Yesu nandan gadan imgut amin kind a egipgut mani Ananias. Unun amin buri pisanɗakwan dipmin yombem kind a kanɗakwan Amin Tagi da yan iyigit, “Ananias!”

Yan iyinban yagit, “Amin Tagi, nak oni.”

¹¹ Iyinban Amin Tagi da iyigit, “Gak kosit kind a mani Kosit Kilegi yan yon unudon kin Judas da yutnon wigiki. Wigi Tasas amin kind a mani Sol unun do yoyiki. Unun amin bisit pi anek egisak. ¹² Sol da buri pisanɗakwan dipmin yombem kind a kanɗakwan amin kind a mani Ananias unun da abin win dabili aeni sinɗosak do kisiri kwenikon witjigit.”

¹³ Amin Tagi da gen unun iyinban Ananias da kobogi yan iyigit, “Amin Tagi, gak dakon telagi amin kabigo Jerusalem ekwan unun amin da yo yokwisi morapmi an yomgut. Unun dakon geni amin morapmi da kili yanba nandagin. ¹⁴ Ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan imgwit da idon apgut. Abin amin mango yanek bisit an amin unun timik dam tebanon yop do apgut.”

¹⁵ Mani Amin Tagi da Ananias yan iyigit, “Gak kiki! Unun amin nak dakon man yan tenjenosak do manjigim. Unun da Amin Nwaknwari Kabi, ae unun dakon kila amin madep kabini, ae Israel amin kabi kisikon mano yan tenjenosak do yabetdisat. ¹⁶ Nak dakon man yan tenjenanek jigi pasak unun yoliko pindatjak.”

¹⁷ Iyiban Ananias kin yutnon wigi kisiri Sol da kwenon witjigit. Witjinek yan yagit, “Sol not, Amin Tagi Yesu kosiron altan gamgut unun da dabilgo aeni sintaŋakwan Telagi Wup da butgokon tugosak do anek yabekban abisat.” ¹⁸ Yan iyinakwan yo dabili sogut unun kukwan ki manakwan yo pindakgit. Anek Sol pidan telagi pakbi sogit. ¹⁹ Yan anek unun da kwenon jap nanek aeni tapmim pagit.

Sol Damaskus kokup papmon Pinjop dakon gen yagit

Sol gildat kabi di Yesu nandan gadan imgwit amin gat Damaskus egipgwit. ²⁰ Egek unudon gin Juda amin dakon muwut muwut yut agek Pinjop dakon gen yanek yagit, “Yesu unun Pinjop dakon Monji.” ²¹ Sol da gen yanban nandawit amin unun but morap anek yan yawit, “Kalip on amin da Jerusalem kokup papmon Yesu da manon bisit awit amin unun panupbal agit. Ae unun amin timik nap ban waman panpan Jerusalem mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon panjik do apgut. On unun amin da yosok, ma?” ²² Yan yawit mani Sol dakon gen yogokni dakon tapmim

9:15: Ya 26.2,6; 27.24; Ro 1.5
8.3

9:16: 2Ko 11.23-28

9:21: Ya

9:22: Ya 18.28

sanbenek madepsi tagagit. Anakwan Juda amin Damaskus egipgwit unun yoyin tentenanek asisi Yesu unun Kristo yan yoyigit. Yan yanban gen kinda aripmi dima iyigi kawit.

Juda amin da Sol uwal an imgwit

²³ Gildat morapmi egi mudanakwa Juda amin da muwugek Sol anjat do gen yawit. ²⁴ Mani yo ak do yawit unun amin da Sol kili iyinba nandagit. Juda amin gildari gildari ae pilini pilini kokup pap dakon yoma morap tawit unudon egek Sol anjat do kila tebaisi awit. ²⁵ Mani bunon yolgwit amin da Sol pilin kaga ananj kokup pap dakon dam madepmon kwen awigiwit. Awigi gok madep kindakon iyinba yigakwan nap anyawot anakwa kosit gwagak nan wangga mibilikon pigigit.

Sol Jerusalem egipgut

²⁶ Don Sol Jerusalem kinjek Yesu nandan gadan imgwit amin kabikon sanbek do kigit. Mani nandan gadat amin notnin kinda yan dima nandan imgwit, do kisi morap da kan pasalgwit. ²⁷ Yan anakwa Banabas da Sol ananj yabekbi kabi da egipgwiron ankgit. Ankinjek Sol da kosiron Amin Tagi kagit ae Amin Tagi da gen iyigit unun dakon geni yoyigit. Yoyinjek Sol da Damaskus Yesu dakon mani pasol pasoli mini yan tentenan yomgut unun kisi do yoyigit. ²⁸ Yan yoyinban nandanakwa Sol Yesu nandan gadan imgwit amin gat Jerusalem egipgwit. Egek pasol pasoli mini agek Yesu da manon Pin kop gen yan tentenagit. ²⁹ Anek Juda amin Grik gen yawit unun gat gen emat an an awit.

Anjek Sol si anjakba kimotjak do nandawit. ³⁰ Yan anjakwa notni da pindak nandanyo anjek Sol Sisaria kokupmon anki yabekba Tasas kokupmon kigit.

³¹ Ujun bisapmon Judia ae Galili ae Samaria provinskon panmuwukbi tagisi egipgwit. Amin da yokwi dima an yominakwa panmuwukbi tapmin pawit. Anjek Amin Tagi do nandan gawagek egakwa Telagi Wup da nandak nandakni panjeban agit. Anjakwan amin morapmi panmuwukbikon sanjenba madepsi sigin tagagit.

Pita da Anias anmilip agit

³² Pita unjun kokup morap kisi agek Lida kokupmon kwan Pinjkop dakon amin kabi gat egipgwit.

³³ Ujun kokupmon amin kisit kandapmi kimakbi kindakagit, mani Anias. Anias unjun tamokon gin pagakwan bilak 8 kabi agit. ³⁴ Kanjek Pita da yan iyigit, “Anias, abisok Yesu Kristo da gak anmilip asak. Do pidan yalin potgo panmilip a.” Yan iyinban Anias unjudon gin kwen pidagit.

³⁵ Pidagek Lida kokupmon amin ae Saron miktin amin morap da Anias kanjek but tobil anjek Amin Tagikon kiwit.

Pita da Tabita kimoron nan aban pidagit

³⁶ Jopa kokup papmon Yesu nandan gadan imgut minjat kindakagit egipgut mani Tabita. (Grik genon Dokas yan iyiwit.) Ujun bisapmi bisapmi anpak kilegisi anjek yoni mini amin panpulugagit.

³⁷ Ujun bisapmon sot anjek kimakagit. Kimakban bumjotni pakbinan sugan awigi yut kindakwen nani tagit unjudon yipgwit. ³⁸ Lida kokup unjun Jopa kokup pap da kapmatjok tosok. Do Yesu nandan gadan imgwit amin da Pita Lida kokupmon egisak

yaŋ nandanek amin bamori yabekba kiŋ iyigimal, “Bisap noknok dima anek ninon tepmisi opbi!”

³⁹ Pita gen unun nandanek pidaŋban amin bamot gat kiwit. Kwan abidaŋba yut kwen nani tagit do aŋaŋ wigiwit. Wikwan sakwabat morapmi da abin Pita anawasinek kunam tagek Dokas da egek imal bupgut unun yoliwit.

⁴⁰ Yaŋ aba Pita da amin morap kisi yoyinban yomakon pigiwit. Pigakwa Pita nwanben anek bisit agit. Anek minat unun kimak tagit tetgin do tobilek yaŋ iyigit, “Tabita gak pida.” Yaŋ iyinban dabili sintanek Pita kanek pidaŋ yikgit. ⁴¹ Anakwan Pita da kisirikon abidanek ilikban pidaŋ akgit. Anek Pin kop dakon minat amin kabi gat ae sakwabat gat yaŋ yoban winba Tabita notji oni egisak yaŋ yoyinek yoligit. ⁴² Anakwan Pita da wasok tapmimi ton agit unun dakon geni Jopa amin kisi da nandawit. Nandanek amin morapmi da Amin Tagi do nandaŋ gadawit. ⁴³ Yaŋ anakwa Pita gildat morapmi Jopa kokup papmon amin kinda mani Saimon unun gat egipgumal. Saimon unun bulmakau gip panjkilek ak amin kinda.

10

Anjelo kinda da Konilias altan iminek gen iyigit

¹ Amin kinda Sisaria kokupmon egipgut unun mani Konilias. Unun Rom gapman dakon emat amin 100 dakon kila amini egipgut. Emat amin kabi unun Itali Emat Amin Kabi yaŋ yawit.

² Konilias gat gwakni gat unun Pin kop do pasal gawak iminek egipgwit. Yaŋ anek Konilias da Juda amin yoni mini amin panpulgagit. Ae bisapmi

bisapmi Pinjkop do bisit pi anjek egipgut. ³ Bisap kindakon gildat tobil do 3 kilok buri pisanakwan dipmin yombem kinda kagit. Kanjakwan Pinjkop dakon anjelo kinda yutnon wigi yan iyigit, “Konilias!”

⁴ Konilias unun kanjek pasol pasol madep anjek yan iyigit, “Amin Tagi yo kinda ni?”

Iyiban anjelo da iyigit, “Bisit pi asal ae yoni mini amin panpulugosol Pinjkop da unun anpak kanban tagisi asak. ⁵ Abisok amin di yabekbi amin kinda Jopa kokup papmon egisak unun abidan anop do kini. Amin unun mani Saimon ae mani kinda Pita yan iyan. ⁶ Pita unun wawi Saimon unun da yutnon egisak. Wawi unun bulmakau gip panjkilek ak amin kinda. Yutni tap kidipminon tosok.”

⁷ Anjelo gen unun iyinek kinjakwan Konilias da oman monjini bamori ae emat amini kinda gat yan yoban opgwit. Emat amini unun Pinjkop do pasal gawak imim amin kinda. Unun bisapmi bisapmi Konilias anpuluganban egipgumal. ⁸ Konilias da unun amin kapbi yo morap altan imen unun kisi yoyin mudanek yabekban Jopa kiwit.

Pita da dipmin kinda kagit

⁹ Yabekban kin kosiron pakgwit da wisa dagokdo aeni kin Jopa kokup pap ankapmat anakwa gildat binap agit. Unun bisapmon gin Pita bisit pi ak do yut kwenon wigigit. ¹⁰ Wigi bisit an egek jap do agit, mani jap apmenon panjosit anakwa dipmin yombem kinda kagit. ¹¹ Kanjakwan Kwen Kokup witdal kinjakwan yo kinda imal madep yombem kinda da pigit. Unun kodigi 4 kabikon da yipba miktimon pigit.

¹² Unjun imalon bit kilapyo mibili mibili ae birombak tunjon aminyo ae minam kisi unjungwan tanba pindakgit. ¹³ Pindagakwan gen kinda da yan noman tanban nandagit. Gen unjun yan: “Pita, gak pidaŋ on dapman na.”

¹⁴ Mani Pita da yan yagit, “Amin Tagi, dimasi dapman noken. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dima nagim.”

¹⁵ Yan yanban gen aeni iyigit, “Yo Pinjkop da panmilip aban yo tagisi an unjun gak da dima noknogi yan dima yoki.” ¹⁶ Yo unjun kosiri kapbi altan iminek unjudon gin aeni Kwen Kokup wigigit.

¹⁷ Wigakwan Pita yo unjun kagit dakon mibili niansi yan nandanek but morap agit. Yan nandanek egakwan Konilias da amin yabekgit unjun apgwit. Abin amin yoyinba Saimon dakon yut yolnba unjun da yoma kagakon panji akgwit.

¹⁸ Agek yan tidanek yan yawit, “Saimon, mani kinda Pita yan yon, unjun egisak bo dima?”

¹⁹ Yan yanakwa Pita yo kagit unjun do but morap sigin nandanek yigakwan Telagi Wup da yan iyigit, “Saimon, amin kapbi gak wisan. ²⁰ Unjun nak da naga yabekgo aben do gak unjun gat pigi kik do but bamot dima aki.”

²¹ Yan iyanban Pita da pidaŋ pigi amin unjun yan yoyigit, “Amin wisan unjun nak mani. Ji mibili nido aben?”

²² Yanban amin unjun da yan iyiwit, “Emat amin 100 dakon kila amin kinda mani Konilias unjun da yabekban abaman. Unjun amin kilegisi ae Pinjkop

do pasalek gawak imiņek egisak. Juda amin morap da unun amin do nandaba wukwan iman. Telagi anelo kinda da gak yan gaban yutnikon kiki do iyigit. Kiņek gak da gen di yanbi nandisak do iyigit.”

²³ Yan iyinba Pita da amin unun yanban yutnon wiņba kilani aban pakgwit.

Pita Konilias da yutnon kigit

Wisa dagokdo pidaņ kiņakwa Jopa amin notni di kisi buņon yolba kiwit. ²⁴ Pita gat amin kiwit unun kosiron dipmin kinda pakgwit da wisa dagokdo Sisaria kokupmon kiņ altawit. Altanakwa Konilias unun do jomjom anek egipgut. Ae yawi diwatni gat ae notsini gat yan yoban apgwit unun gat kisi jomjom anek egipgwit. ²⁵ Anakwan Pita obiņ yoma wilanon wukwan Konilias unun Pita da akgiron kiņ iņwakbeņ anek gawak ingut. ²⁶ Anakwan Pita da ilikban pidaņakwan yan iyigit, “Pidaņ at! Nak madepgo dima.”

²⁷ Yan iyinban Konilias gat gen yanek yutnon wigi pindakban amin morapmisi muwukgwit. ²⁸ Pindagek Pita da yan yoyigit, “Ji disi nandaņ, nin da gen tebanon Juda amin nin Amin Nwakņwari Kabi gat muwuri unun dimasi tosok ae yutnikon aripmi dima kigigi. Mani Piņkop da yan si nolayinban kat, amin kisi morap unun gat tagi muwugek egipmi. Amin yokwi yan yogogi mini. ²⁹ Yan si nolayinban kat, do ji dakon gen nagon kwan nandaņek but bamot dima anek abisat. Ji mibili nido nak do gen yipba kigit?”

³⁰ Yanban Konilias da iyigit, “Yo kinda altan naban egapno gildat 4 kabi mudak. Yo unun

yaŋ noman taŋ namgut. Nin abisok gildat tobił do 3 kilok on ekwamaŋ uŋuden bisapmon nak yutnokon egek bisit pi agim. Bisit anek egapbo uŋudon gin amin kindā inamnokon akban kagim. Imalni uŋun tenŋenini madepsi. ³¹ Altaŋek yaŋ yagit, ‘Konilias, gak bisit pi asal ae yoni mini amin paŋpulgosal Piŋkop da uŋun aŋpak kaŋban tagisi asak. ³² Do gak amin di yabekbi kiŋ amin kindā mani Saimon ae mani kindā Pita uŋun abidaŋ aŋop do Jopa kini. Pita uŋun bulmakau giŋ paŋmilip ak amin kindā mani Saimon uŋun da yutnon egisak. Yutni uŋun tap ileŋon tosok.’ ³³ Yaŋ nayiŋban uŋudon gin gak idon opbi do amin yabekgo kiwit. Kiŋ gayiŋba nandaŋek abisal uŋun da tagisi asak. Abisok nin Piŋkop da dabilon muwamaŋ da yigek Amin Tagi da gen morap nin niyiŋki do gamgut uŋun nandaner.”

Pita Konilias da yutnon Piŋkop gen yagit

³⁴ Yaŋban Pita da yaŋ yagit, “Nak abisok asisi nandaŋ kimokdot, Piŋkop da amin morap kisi do nandaban aripsi asak. ³⁵ Amin miktimi miktimi Piŋkop do pasalek gawak iman ae aŋpak kilegi aŋ, uŋun amin do Piŋkop da nandaban tagisi asak. ³⁶ Piŋkop da Israel amin kabi nin do Gen Bin Tagisi niyiŋit uŋun ji disi nandaŋ. Geni kindā uŋun yaŋ: Yesu Kristo uŋun amin morap dakon Amin Tagi egisak. Yesu da pi aban Piŋkop gat but kalon agiman. ³⁷ Judia miktimon yo morap altawit uŋun ji disi nandaŋ. Jon da amin telagi

pakbi soni do yoyin mudanakwan Galili Provinceskon yo yan altawit. ³⁸ Pinƙop da Yesu Nasaret kokupmon nani pini asak do yan dagan iminek Telagi Wupni imgut. Hban yomani yomani kinƙek amin panpulgagit. Pinƙop da Yesu gat egipgut do Sunduk da amin panpbal agit unun Yesu da panmilip an mudagit.

³⁹ “Judia miktimon ae Jerusalem kokup papmon yo morap agit unun nin kan nandanyo agiman. Ae tilak kindapmon anakba kimagit. ⁴⁰ Mani gildat kapbi anakwan Pinƙop da wasok aban kimoron da pidanban analon an yoban amin diwari da kawit. ⁴¹ Amin kisi morap da dima kawit. Pinƙop da man bini yan tenƙenok ani do kokwinigit kabi ninon gin altagit. Kimoron da pidanban nin unun gat jap pakbiyo agiman. ⁴² Pinƙop da amin kimakbi ae wayin abi unun kisi anpakni kokwin asak do unun amin manjigit. Nin da gen unun amin yoyinen do Yesu da yan nimgut. ⁴³ Kombi amin kisi morap da Yesu da pi don asak do yanƙwok kalipsigwan kili awit. Yesu nandan gadan iman amin unun kisi morap Yesu dakon kilegi do Pinƙop da yokwini wiririk yomdisak.”

⁴⁴ Pita gen sigin yanakwan Telagi Wup amin morap mirak panek yikgwit unun kabikon pigit. ⁴⁵⁻⁴⁶ Anakwan gen mibili mibilikon da Pinƙop yan ankisiwit. Anakwa Juda amin di Yesu nandan gadan imgwit amin Pita gat akgwit unun da but morap anek yawit, “Mao, Pinƙop da but galak

10:38: Mt 3.16; Lk 4.17-21 **10:41:** Lk 24.42-43; Ya 1.8 **10:42:** Ya 17.31; 1Pi 4.5 **10:43:** Ais 53.5-6; Jer 31.34; Ya 2.38 **10:44:** Ya 11.15; 15.8 **10:45-46:** Ya 2.4; 19.6

do Telagi Wup Amin Nwaktwari Kabi kisi do yomisak!”

Yan yanba Pita da yagit, ⁴⁷ “Telagi Wup nin da abidagiman on amin yan gin abidon. Do telagi pakbi tagi soni.” ⁴⁸ Yanek Yesu Kristo da manon telagi pakbi soni do yoyigit. Telagi pakbi son mudanek Pita gildat kabi di gat unudon egipni do iyiwit.

11

Pita da panmuwukbi Jerusalem egipgwit yo altanimgwit do yoyigit

¹ Yabekbi kabi ae panmuwukbi kabi Judia miktimon egipgwit unun da Amin Nwaktwari Kabi kisi da Pinokop gen kili abidawit unun dakon geni nandawit. ² Do Pita Jerusalem kwan nandan gadat amin giptimi mandabi da nandaba yokwi tok animgwit. ³ Yan anek iyiwit, “Gak amin giptimni dima mandabi da yutnon kwi unun gat jap nido nawit?”

⁴ Yan yanba Pita da yo morap altanimgwit unun do yoyigit. ⁵ Yoyinek yan yagit, “Nak Jopa kokup papmon bisit pi anek butno pisanakwan dipmin yombem kinda kagim. Kanapbo Kwen Kokup da imal madep kinda kodigi 4 kabikon da yipba nak da egipgimon pigit. ⁶ Pinakwan nak unungwan wisinek bit kilapyo mibili mibili pindakgim. Unungwan jon bit kilapyo, ae birombak tunon aminyo, ae minam amin da dima upmakbi unun kisi pindakgim. ⁷ Yan pindagapbo gen kinda

altanek yan nayigit, ‘Pita, gak pıdan on dapman na.’

⁸ “Nayınban kobogi yan yagim, ‘Amin Tagi, arıpmi dimasi dapman noken. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dimasi nagim.’

⁹ “Gen unun aeni altan namınek yan nayigit, ‘Yo Pin kop da panmilip aban yo tagisi an unun gak da dima noknogi yan dima yoki.’ ¹⁰ Yo unun kosiri kapbi altan namınek unudon gin aeni Kwen Kokup wigigit.

¹¹ “Yan pındagapbo amin kapbi Sisaria kokupmon da nak do yabekgwit unun amin nin da yut egıpguman yomakon unudon panabin akgwit.

¹² Agakwa Telagi Wup da nak yan nayigit, ‘Gak but bamot dima anek pigı unun gat kini.’ Yan nayınban pigapbo notno 6 kabi on akgaman unun kisi bunon nolba kin Konilias da yutnon wigigiman. ¹³ Kin yutnikon wigapno Konilias da yan niyigit, ‘Anelo kinda da altan namınek yan nayigit, “Jopa kokup papmon amin kinda egısak mani Saimon, ae mani kinda Pita. Unun amin kin iyınba opjak do amin di yabekbi kini. ¹⁴ Kin iyınba obin gen di gayısak. Unun gen gayınban Pin kop da gak gat ae yutgokon amin morap ekwan unun kisi yokwikon ban timitdisak.”’

¹⁵ “Yan nayınban nak da wasanek yanapbo Telagi Wup ninon mibiltok pigıt unun amin kabikon yan gin pigıt. ¹⁶ Yan anakwan Amin Tagi da gen kinda yagit unun do butno pisagit. Yan yagit, ‘Jon da telagi pakbi son damgut. Mani Pin kop da ji Telagi Wup son damjak.’ ¹⁷ Nin kalip Amin Tagi Yesu

Kristo nandan gadan ɨnguman bisapmon Piŋkop da Telagi Wupni but galak do nimgut. Ae uŋun amin kabi do yaŋ gin yomgut, do nak yombem da Piŋkop tagi dima kirinik ibom?”

¹⁸ Pita yaŋ yaŋban nandanek buri manakwa Piŋkop dakon man awigek yaŋ yawit, “Nin abisok asisi nandaman, Piŋkop da Amin Nwakwari Kabi kisi nandan yominakwan but tobil anek egip egip abidon.”

Antiok amin paŋmuwukbi kaluk awit

¹⁹ Stiwen anakgwit bisapmon Yesu nandan gadan ɨngwit amin uwalni da yo yokwi an yominakwa wasen ki Ponisia tetgin, ae Saiprus ae Antiok tetgin kin kin awit. Kinjek Yesu dakon Gen Bin Tagisi Juda aminon gin yawit. ²⁰ Mani uŋun amin kabikon diwari uŋun Saiprus ae Sairini kokupmon nani uŋun da Antiok kiwit. Kin Amin Tagi Yesu dakon Gen Bin Tagisi Grik amin kisi do yoyiwit. ²¹ Yoyinakwa Amin Tagi da paŋpuluganakwan amin morapmi da nandan gadat awit. Yaŋ anek but tobil anek Amin Tagikon kiwit.

²² Uŋun dakon gen bini Jerusalem kwan paŋmuwukbi da nandanek Banabas yabekba Antiok kigit. ²³ Kin Piŋkop da nandan yawotni do anek yo tagisi anyomgut uŋun pindakgit. Pindagek but galaksi nandanek Amin Tagi bisapmi bisapmi but dasi nandanek yolni do yoyin paŋteban agit. ²⁴ Banabas uŋun amin tagisi, nandan gadatni tebaisi tanakwan Telagi Wup uŋun da buron

tugagit, do amin morapmisi da Amin Tagikon kiwit.

²⁵ Antiok pi an mudanek Banabas unun Sol wisin kok do Tasas kigit. ²⁶ Kin Sol kan abidanban Antiok apgumal. Apbal panmuwukbi gat Antiok bilak kind a egek amin morapmisi Pin kop dakon gen yoyin dekgimal. Antiok kokupmon amin da Yesu nandan gadan imgwit amin unun Kristo Dakon Amin Kabi yan wasanek yoyiwit.

²⁷ Unun bisapmon kombi amin di Jerusalem yipmanek Antiok piwit. ²⁸ Pinakwa kombi amin kind a mani Agabus unun da pidan agek Telagi Wup da anpulanganakwan yan kwok kind a yagit. “Miktimi miktimi jap minisi akdisak,” yan yoyigit. (Unun dakon bami Klodias da kila amin madep egipgut bisapmon jap do awit.) ²⁹ Panmuwukbi Agabus da gen yagit unun nandanek notni Judia miktimon egipgwit panpulugok do yawit. Yanek amin kalon kalon monej tan yomgwit da tilagon panmuwukgwit. ³⁰ Panmuwuk Banabas gat Sol gat do yominjek yabekba Jerusalem panmuwukbi dakon kila amin do pan kigimal.

12

Erot da Jems anakban kimagakwan Pita dam tebanon yipgut

¹ Unun bisapmon kila amin madep Erot da panmuwukbi diwari panupbal agit. ² Anek Jon dakon padige Jems emat agak siba nan anakban kimagit. ³ Erot da yan aban Juda amin da nandaba tagisi aban Pita kisi abidagit. (Unun Bret

Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madepmon agit.)⁴ Abidanek anki dam teban yutnon yipmanek kilani ani do obip amin 16 kabi yopgut. Anek don Yapyap Bilak mudanakwan amin morap da dabilon abin gen pikon yip do nandagit.⁵ Yan nandanek Pita dam teban yutnon yipban kilani awit. Mani panmuwukbi da Pinjkop da Pita anpulugosak do bisit pi madepsi awit.

Anjelo da Pita anpulugagit

⁶ Anwa Erot da Pita gen pikon yiyipmi yan do kalbi obip amin bamori da bikbigon pagakwan kilani agimal. Pita unun nap teban bamori ban anteban awit. Anakwa obip amin diwari dam teban dakon yoma kila anek akgwit.⁷ Anakwa unudon gin Amin Tagi dakon anjelo kinda altnakwan tentenji madepsi kinda dam teban yutgwan tentenagit. Anakwan anjelo da Pita gekgegikon tidan an yolek iyigit, “Gak tepmisi pidan at!” Yan iyinjakwan kisirikon nap teban bamot wital kin mibilikon magimal.

⁸ Manakwal anjelo da Pita yan iyigit, “Gak imalgo panek kandap gwilgo yopman.” Iyiban yan gin anakwan aeni iyigit, “Imal dubakgo panek nak nol.”⁹ Yan yanban Pita anjelo yol ankigit. Mani anjelo da unun asi asak yan Pita dima nandaban pisagit. Butno pisanakwan dipmin yombem kinda kosot yan nandagit.¹⁰ Yan nandanek kin obip amin kabi kinda yapmanek kin aeni obip amin kabi kinda gat yapmanek ain yoma tagit unudon kigimal. Unudon kinakwal ain yoma unun iyi wital kinjakwan kokup

papmon pigigimal. Pigi timisok di kinjek anjelo unun Pita yipman dek kigit.

¹¹ Kinjakwan Pita buri pisanjakwan yagit, “O, kili nandako pisosok. Amin Tagi da anjeloni kinda yabekban pin nak anpulugak. Erot gat ae Juda amin gat da yo morap ak do nandanek nepgwiron nan anpulugosok.”

¹² Yan nandanek Jon dakon meni Maria unun da yutnon kigit. (Jon unun mani kinda Mak yan iyiwit.) Amin morapmi unun yutnon muwuk egek bisit pi awit. ¹³ Yan anjek egakwa Pita da abin wanga agek yoma domon tidagit. Tidanjakwan oman minat kinda mani Roda unun da yoma wital do anjek opgut. ¹⁴ Obin Pita dakon tek nandan burikon kisik kisik madepsi nandagit. Yan nandanek yoma dima witaldek timtim yanek kin notni yan yoyigit, “Pita yoma domon akdak!”

¹⁵ Yoyinban iyiwit, “Gak nugigi, Pita dam teban yutnon yigek aripmi dima apjak.”

Yan iyinba sigin teban tanek yagit, “Asisi, Pita yomakon akdak!”

Yanban iyiwit, “Anjeloni da bo akdak.”

¹⁶ Yan yanakwa Pita yoma sigin tidanban nandanek yoma witaldek Pita kanek but morap awit.

¹⁷ Yan anakwa Pita da gen dima yanek tayanok yitni do kisiri da tilak an yomgut. Anek Amin Tagi da damon nan wital anan obik unun do yoyigit. Yoyin mudanek yoyigit, “Ji da Jems gat not kabi gat yo on alnan namik unun do yoyini.” Yan yoyinnek Pita si abigigit.

¹⁸ Wisa dagokdo obip amin da Pita wisinba mudanban but morap anek notni yoyin yoyin anek

yawit, “Pita dukwan kik?” ¹⁹ Erot da Pita wisin koni do amin yabekban kin wisiwit mani dima kawit. Dima kawit do Erot da obip amin Pita kila awit unun gen pikon yopmanek dapba kimotni do yoyigit.

Erot kimakgit

Don Erot Judia miktim yipmanek Sisaria kokupmon panji egipgut. ²⁰ Erot unun Saidon ae Tair kokupmon amin do nandaba yokwi tok madepsi an yomgut. Unun kokup pap bamot japni unun Erot da miktim kila agiron unudon timikgwit. Mani Erot da japmi nandanej kosit sopsop an yomgut. Yan agit do kokup pap bamot kisi muwugek Erot dakon but mosak do kin konej yan yanek kiwit. Kin mibiltok Blastas do altan iminek unun gat not anek don Erot do kiwit. (Blastas da Erot dakon dipmin potpot yutni dakon kila agit.)

²¹ Kwa Erot da bisap kindan an yominek unun bisapmon kila amin madep yik imalni panek kila amin madep tamonikon yikgit. Yigek gen madepsi yoyigit. ²² Yanakwan amin da yan tidanej yawit, “Unun amin dima, pinjok kindan da yosok.” ²³ Gen unun nandanej Erot iyi do nandaban wigakwan Pinjok dima anjisigit. Yan agit do Amin Tagi dakon anelo da unudon gin anjakban namat da nan iba kimakgit.

²⁴ Mani Pinjok dakon gen da irentan kokupmi kokupmi kigit.

²⁵ Banabas gat Sol gat pini Jerusalem wasip anek Jon mani kindan Mak unun abidanbal kisi Antiok kiwit.

Pol miktimi miktimi agek Yesu dakon gen yan tenjenagit

(Kilapmi 13.1–21.14)

13

Banabas gat Sol gat yabekgwit

¹ Antiok panmuwukbi kabikon kombi amin ae yoyindet amin kisi egipgwit. Unun dakon mani yan: Banabas, ae Simeon mani kinda Naija yan iyiwit. Ae Lusias Sairini kokupmon nani, ae Manain unun monisogon da Erot gat kaloni egipgumal, ae Sol. ² Bisap kindakon jap kelek egek Pin kop gawak iminek egipgwit. Yan anakwa Telagi Wup da yoyigit, “Ji Banabas gat Sol gat manjin yopba pi anjil do nandisat unun anjil.” ³ Yan yanban nandenek Pin kop do nandenek jap kelek egek bisit pi awit. An mudanek kisitni amin bamot da kwenon witjinek yabekba kigimal.

Amin bamot Saiprus miktimon Pin kop dakon gen yagimal

⁴ Amin bamot Telagi Wup da yabekban Selusia kokup papmon pigigimal. Pigeke unudon da tap wakgakon da Saiprus wigigimal. ⁵ Wigis Salamis kokup papmon kin altanek Juda amin dakon muwut muwut yut tawit unudon agek Pin kop dakon gen yan tenjenagimal. (Jon mani kinda Mak unun amin bamot gat kisi agek panpulugagit.)

⁶ Anek miktim timjok kinda tap binap tosok unun mani Saiprus unun kisisi agi mudanek don Papos kokup papmon kin altawit. Kin altanek Juda amin

kinda kagimal. Unun amin sot wamwam amin ae kombi gen toptop yogok amin kinda. Unun amin mani Ba-Yesu. ⁷ Ba-Yesu unun gapman dakon mibiltok amin mani Segius Paulus unun dakon panpulgokni egipgut. Segius Paulus unun nandak nandakni wukwisi. Sol gat Banabas gat da obin Pin kop dakon gen yanbal nandisak do yan yomgut. ⁸ Mani Segius da Yesu dima nandan gadan imjak do amin bamot uwal an yomgut. (Ba-Yesu unun sot wamwam amin kinda do Grik genon da Elima yan iyiwit.) ⁹ Mani Sol (mani kinda Pol) unun Telagi Wup da burikon tujanban Elimas tebaisi kanek yan iyigit, ¹⁰ “Gak Sunduk dakon monji. Gak anpak tagisi morap ton unun dakon uwalni. Top gen yogok mibili mibili gat ae anpak yokwi morap unun gagon tugosok. Gak da Amin Tagi dakon anpak kilegisi pan upbal asal. Yokwi morap asal unun dima yopbi, ma?” ¹¹ Yan yanek iyigit, “Nandaki, abisok Amin Tagi dakon kisit da gikban dabilgo pilin tokdisak. Anakwan gildat dimasi kanek dabilgo yan gin tanakwan bisap dubagisok egipbi.”

Pol da Ba-Yesu yan iyinakwan unudon gin pilin tuk da pin dabili sogut. Sopmanakwan kosit wisik anek amin da kisirikon abidanek kosit yolini do pabidan dagok agit. ¹² Yan anakwan Segius unun kanek nandan gadat agit. Anek Amin Tagi dakon gen do nandaban yo madepsi agit.

Pisidia miktim dakon kokup kinda Antiok unudon Pin kop gen yagimal

13 Pol gat notni gat kisi Papos kokup pap yipmanjek tap wakga abidanjek Pega kokup papmon kiwit. Pega kokup pap unun Pampilia miktimon toso. Jon mani kinda Mak unudon yopman degek tobil Jerusalem aeni pigigit. 14 Pega yipmanjek kin Antiok kokup papmon kin altawit. Antiok unun Pisidia miktimon toso. Sabat bisap kindakon Juda amin da muwut muwut yutnon pawigi yikgwit. 15 Yigakwa unun muwut muwut yut dakon kila amin da gen teban ae kombi amin gen Pinjkop da papiakon toj unun ban diwari manjin mudanek Pol gat dabini gat do gen yan yipba pigigit, “Not kabi, ji amin dakon but panjeban ak do gen di yok do nandan kan tagi yoni.”

16 Geni unun nandanek Pol pidan agek tayanok yitni yan do kisiri anenagek yan yoyigit, “Israel amin ae Amin Nwakanjari Kabi, ji Pinjkop gawak iman amin, nak do mirak yopni! 17 Israel amin dakon Pinjkop da babiknin iyi do manjinek Isip miktimon gisam yomanjakwan amin morapmisi iren tawit. Don Pinjkop da iyi da tapmimon Isip ban timik panjogut. 18 Yan anek miktim kibiri timon agek anpak yokwi aba Pinjkop da yum pindagakwan bilak 40 egipgwit. 19 Anjakwan Kanan miktimon Pinjkop da miktim 7 unun dakon amin panjupbal anek miktimni Israel amin do wagil yomgut. 20 Unun yo morap altan yomgwit unun dakon bilakni 450 da aripmon altawit.

“Anek don Israel amin miktimni abidan egakwa Pinjkop da kila amini panalon an yomgut.

Yañ anjakwan wigi kombi amin Samuel altagit. ²¹ Samuel da bisapmon Pinƙop da kila amin madepni kinda analon anyomjak do Israel amin da yawit. Yanba Samuel da Sol, Kis dakon monji nan analon an yoban unun da kilani anjakwan bilak 40 yan agit. (Sol unun Benjamin da jalapmon nani kinda.)

²² “Don Pinƙop da Sol yan dagan iban isal egakwan Dewit da kila amin madep egipjak do manjigit. Pinƙop da yan anek Dewit do yan yagit, ‘Nak Dewit Jesi dakon monji unun kanek butno tagisi asak. Unun da geno tagisi guramitjak yan kosot.’ ²³ Kalip Pinƙop da yan teban tok gen kinda yan yagit, ‘Don amin kinda yabekgo unun da Israel amin timitjak.’ Yagit unun da aripmon Dewit dakon yawi diwaron nan Israel amin kabi timitjak do Yesu yabekgit. ²⁴ Yesu pini dima wasanjakwan Jon da Israel amin but tobil anek telagi pakbi soni do yoyigit. ²⁵ Jon pini aban mudok do anjakwan yan yoyigit, ‘Ji nak do namin yan nandan? Nak ji da jomjom an iman amin dima. Mani nandani, amin wukwisi kinda nak da bujon noldak. Nak unun amin dakon pinbisi egisat do unun dakon kandap gwil napni nak da aripmi dima witdali.’

²⁶ “Not kabi, Abraham dakon babini kabi, ae Amin Nwaktjwari Kabi Pinƙop gawak iman amin, nandani. Pinƙop da amin yokwikon ban timitjak unun dakon but piso geni unun nin do yipban apgut. ²⁷ Jerusalem amin gat ae kila amin gat da Yesu unun namin amin kinda yan unun dima

13:21: 1Sa 8.5,19; 10.20-24 **13:22:** 1Sa 13.14; 16.12; Kap 89.20

13:23: 2Sa 7.12-16 **13:24:** Mt 3.1-2 **13:25:** Jn 1.20,27

nandaba pisagit. Ae kombi amin dakon gen Sabat bisap morap manjiwit, mani dima nandaba pisagit. Do unun amin gen pikon yipmanjek anakba kimagit. Yanj aba kombi amin da gen yawit unun bami noman tagit. ²⁸ Yo yokwi kinda yanj ak, do tagi anjatneñ yanj kinda dima kawit. Mani Pailat da anakban kimotjak do madepsi yawit. ²⁹ Gen morap unun do kalip kombi amin da papiakon kili mandawit unun da aripmon an mudawit. Yanj anek bumjotni don tilak kindapmon nanj kukwan anki kimakbi tamokon yipgwit. ³⁰ Mani Pinjop da kimoron nanj aban pidagit. ³¹ Pidanj gildat morapmi altan yoban amin Yesu gat kisi Galili da Jerusalem pigiwit unun da kawit. Abisok Yesu kawit amin da unun dakon geni Juda aminon yanj tenjenon.

³²⁻³³ “Nin Gen Bin Tagisi dayamanj. Pinjop da kalip babiknin yanj teban tok kinda an yomgut unun bami tonj agit. Gwakni kabi nin da bisapmon Yesu kimoron nanj aban pidanban gen yagit unun bami tonj agit. Kap Papia 2 kon gen unun yanj mandabi:

‘Gak Monjino, nak abisok gak dakon Datgo asat.’

³⁴ Pinjop da asi Yesu kimoron nanj aban pidagit. Aeni aripmi dimasi kimotjak. Pinjop da unun do yanj yagit:

‘Kalip Dewit do yo tagisi ae telagisi anj im do yanj teban tok agim unun yo ji do dabenj.

Yo morap unun yagim unun da tilagon asi altokdanj.’

³⁵ Ae unun do Pinjop da papiakon gen kinda gat

yaŋ tosoŋ:

‘Gak Telagi Amingo kimakbi tamokon yipbi taŋek diŋa miŋtosak.’

³⁶ “Nin nandamaŋ, Dewit kalip Piŋkop dakon galaktok yolek egipgut. Aŋek don kimakban bumjotni aŋki iyi dakon babakni da kimakbi yopyop tamokon yipba taŋek miŋtagit. ³⁷ Mani amin uŋun Piŋkop da kimoron naŋ aban piŋdagit uŋun amin giŋtimni diŋa miŋtagit. ³⁸⁻³⁹ Uŋun do aŋek not kabi gen uŋun yaŋ tenŋemaŋ uŋun pakyaŋsi nandani. Uŋun amin da nin dakon yokwi wiririt aminin egisak. Moses dakon gen teban guramiŋek ji amin kilegi ariŋmi diŋa ani. Yokwisi sigin taŋ damni. Mani uŋun amin da amin morap iyi do nandaŋ gadaŋ iman amin uŋun yokwini wiririk yomiŋek amin kilegisi yaŋ yoyisak. ⁴⁰ Ji kaŋ kimotni! Diŋa kaŋ, kalip kombi amin da gen yawit uŋun jikon altosak. Gen uŋun yaŋ yawit:

⁴¹ ‘Manji gen yogok amin ji yo abeŋ uŋun kaŋek but morap aŋek wagil tasik toni.

Ji da bisapmon yo ŋwakiŋwari kinda akdisat.

Amin kinda da yo uŋun akdisat uŋun do dayisak kaŋ, ji ariŋmi diŋa nandaŋ gadaŋ.’ ”

⁴² Pol da gen uŋun yoyiŋ mudanban Banabas gat yomakon piŋakwal amin da yaŋ yoyiwit, “Jil awiki Sabat bisapmon aesil obiŋek gen uŋun sigin niyiŋjil.” ⁴³ Yaŋ yoyiŋba amin kisi muwut muwut yut yipmaŋek yomakon piŋiwit. Piŋakwa Juda amin morapmi gat ae Amin ŋwakiŋwari Kabikon nani morapmi Juda aminon saŋbeŋek Piŋkop but

dasi gawak ıngwit amin gat kisi Pol gat Banabas gat yolgwit. Yolakwa amin bamot da Pinƙop dakon nandan yawotni do nandanek tebaisi agek egi anan kini do yoyin panƙteban agimal.

⁴⁴ Awuki Sabat bisap unun abınakwan unun kokup pap dakon amin morapmisi da Pinƙop dakon gen nandak do abın muwukgwit.

⁴⁵ Muwugakwa Juda amin da amin morapmisi muwukba pındagek amin bamot do yanba yokwi tok anek Pol da gen yagit abın yipgwit.

⁴⁶ Yan anakwa Pol gat Banabas gat da pasol pasoli mini yan yoyigimal, “Asisi, nit pi kokwinik nimgut da tilagon Pinƙop gen mibiltok Juda amin ji do kalip dayamak. Mani ji da gen unun abıdok do dima galak ton. Yan anek egip egip dagok dagogi mini dimasi abıdonej yan disi yon. Do nit ji depmanek Amin Nwakanwari Kabikon kinden. ⁴⁷ Amin Tagi da yan anen do kili yan niyigit:

‘Nak da ji manjin depbo Amin Nwakanwari Kabi dakon tenƙenı madepni egipni.

Anek miktimi miktimi ekwan amin panpulanganakwa yokwikon ban timikgen do manjin depgum.’ ”

⁴⁸ Yan yanban nandanek Amin Nwakanwari Kabikon nani da tagisi nandanek Amin Tagi dakon gen do but galaksi nandawit. Anakwan minat amin morapyo egip egip dagok dagogi mini abıdoni do manjin yopgut unun da nandan gadat awit.

⁴⁹ Anakwa Amin Tagi dakon gen da unun miktım da kokup morap kisi iren tagit. ⁵⁰ Mani Juda amin da minat man madepni ton Pinƙop dosi

pasalgwit, ae unun kokup pap dakon kila aminyo kisi dakon but sugawit. Yan anek Pol gat Banabas gat yokwi anyominek unun miktimon dima egipjil do yolgwit. ⁵¹ Yan aba yokwi iyikon gin tosok yan nandani do kandapnikon kimbaban tawit unun tidanbal kinakwa Ikoniam kokup papmon kigimal. ⁵² Kinakwal Antiok kokupmon Yesu nandan gadan imgwit amin burikon kisik kisik nandawit, ae Telagi Wup da tugaŋ yomgut.

14

Banabas gat Pol gat Ikoniam kokupmon Pinjkop gen yagimal

¹ Pol gat Banabas gat Antiok kokupmon Pinjkop dakon pi agimal unuden gin Ikoniam kokupmon yan gin agimal. Juda amin da muwut muwut yut kindakon wigek gen tagisi yoyinjakwal Juda ae Grik amin morapmi da nandan gadat awit. ² Mani Juda amin diwari dima nandan gadawit unun da Amin Nwakŋwari Kabi dakon but sugawit. Sugaŋba nandan gadat awit minjat amin do nandaba yokwi tok anyomgwit. ³ Pol gat Banabas gat bisap dubagi Ikoniam egek Amin Tagi dakon gen madepsi yoyigimal. Anek Amin Tagi da tapmim yominakwan wasok tapmimi ton morapmi agimal. Yan anakwal amin da Pinjkop asi amin do nandan yawok yomisak yan nandani do Amin Tagi da wasok tapmimi ton unun yoligit.

⁴ Mani unun kokup papmon amin kabi bamori pudan kiwit. Kabi kinda Juda amin gat akgwit, ae kabi kinda yabekbi bamot gat akgwit. ⁵ Anek

13:51: Mt 10.14; Ya 18.6
14.19

14:3: Mk 16.20; Ibr 2.4

14:5: Ya

don Amin Nwakwari Kabikon nani gat ae Juda amin gat ae kila amini gat kisi da yan nandat anek Pol gat Banabas gat yokwi an yominek tipban dap do awit. ⁶ Mani amin bamot unun yo ak do awit unun pindak nandan yo anek kokup unun yipmanek Likonia miktimon kigimal. Kin kokup pap bamot Lista ae Debe ae kokup monin monin unudon tawit kisi agek ⁷ Gen Bin Tagisi yan tentenan yomgumal.

Banabas gat Pol gat Likonia miktimon Pinkop gen yagimal

⁸ Lista kokup papmon amin kinda kandapmi alek tanbi mibilikon gin yigek egipgut. Meni da yan analagit. ⁹ Unun amin Pol da Pinkop dakon gen yanakwan mirak panakwan Pol da unun amin kilek tosak dakon nandan gadatni tanban kagit. ¹⁰ Kanek madepsi yanek yan iyigit, “Gak pidan baman at!” Yan iynban amin unun wigi manek wasanek kosit agipgut.

¹¹ Pol da wasok unun aban kanek minat amin morapyo da Likonia genon da yan tidanek yan yawit, “Mao, pinkop ekwan di da amin giptim panek ninon pen!” ¹² Banabas unun Sus yan iyinek Pol unun gen yogok amin do Emes yan iyiwit. ¹³ Kokup kidat Sus unun dakon Telagi Yut Madepni kokup pap da wanga kapmatjok tagit. Unun telagi yut dakon mukwa sogok amin bulmakau wili di jareban pantilim abi unun panabin kokup pap da yoma kagakon yopgut. Mukwa sogok amin gat ae minat aminyo gat kisi amin bamot do bulmakau dapmanek mukwa son yomdo awit.

14 Yan anakwa yabekbi bamot Banabas gat Pol gat paret an yom do an dakon geni nandan wuripdak imalni pidanek minat amin morap kabikon pigi yan tidanek yan yagimal, ¹⁵ “Not kabi, ji nidosi unun akdan? Nit amin ji yombem gin. Nit ji do Gen Bin Tagisi dayamak. Ji da kokup kidat unun yopmanek Pin kop egip egipmi ton egisak unudon gin tobilni do dayamak. Unun Pin kop da miktim, kundu ae tap wasanek yo morapni kisi wasan yopgut. ¹⁶ Kalip miktimi miktimi amin kabi morap egipgwit unun yum pindagakwan galaktokni yolek egipgwit. ¹⁷ Mani amin da Pin kop asi egisak yan nandani do yo tagisi morapmi damisak. Sikak yipban manakwan pigaga jap tagisi paniren an daban aripmisi nanek kisik kisik an.” ¹⁸ Amin bamot gen unun yanek amin dakon but pabik do pali pan tidok agimal. Mani dima, buri manakwa paret dima awit.

¹⁹ Juda amin di Antiok ae Ikoniam da apgwit unun da amin dakon but suganba Pol uwal an imgwit. Uwal an iminek Pol tip ban anagek kili kunwak yan nandanek ilik anan abigi kokup pap da wanja yipgwit. ²⁰ Yipba tanakwan don Yesu nandan gadan imgwit amin da abin muwuk Pol anwasanek akgwit. Yan anakwa pidanban kokup papmon aeni pigiwit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo Banabas gat unun kokup pap yipmanek Debe kokup pap kigimal.

Pol gat Banabas gat da amin dakon but pan teban agimal

14:15: Kap 146.6; Ya 10.26

14:16: Ya 17.30

14:17: Jer 5.24

14:19: Ya 17.13; 2Ko 11.25

21 Amin bamot Debe kokup papmon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenajakwal amin morapmisi da Yesu nandan gadan imgwit. Anek unjon da tobil Lista ae Ikoniam ae Antiok kigimal. 22 Unjon kokup pap kapbi gwasinek Yesu nandan gadan imgwit amin dakon but panjeban anek yan yoyigimal, “Yesu dima yipman degek nandan gadan iminek tebaisi atni. Mibiltok jigi morapmi panek don Pinjop da Amin Kila Asagon kikdaman.” 23 Yan yoyinek panmuwukbi kabi morap egi anan kiwit unjon do kila amini manjin manjin awit. Anek Pinjop do nandanek jap kelek egek bisit pi anek egipgwit. Anek unjon kila amin kabi egip egipni Amin Tagikon tosok yansi nandawit amin unjon Amin Tagi da kisiron yopgumal.

Aeni Antiok kokup pap Siria miktimon kigimal

24 Yan anek Pisidia miktim nan kinek Pampilia miktimon kin altagimal. 25 Altanek Pega kokupmon Pinjop gen yoyinek Atalia kokup papmon pigigimal.

26 Pigi tap wakga kindan abidanek Atalia kokup pap yipmanek Antiok kokupmon kin altagimal. Kalip Antiok panmuwukbi da amin bamot Amin Tagi da nandan yawok yominek panpuluganakwan Pinjop dakon pi anjil do yabekba kigimal. Kin Pinjop dakon pi an mudanek aeni 27 abin altanek panmuwukbi yan yobal apba Pinjop da panpuluganakwan yo morap agimal unjon dakon geni yoyinek yan yagimal, “Pinjop da Amin Nwaktjwari Kabi nandan gadat dakon kosit wital

yoban nandan gadat awit.” ²⁸ Yan yanek Antiok panmuwukbi gat gildat morapmi egipgwit.

15

Panmuwukbi dakon muwut muwut madep kinda Jerusalem awit

¹ Pol gat Banabas gat Antiok egakwal amin diwari Juda miktimon da pin panmuwukbi yoyin degek yan yoyiwit, “Ji Moses dakon gen guramigek giptimji dima mandani kan, Amin Tagi da ji dima timitjak.” ² Yan yoyinakwa Pol gat Banabas gat da nandabal yokwi tanban unun amin gat gen emat madepsi awit. Yan anakwa panmuwukbi da amin bamot gat ae nandan gadat amin di gat manjin yopba Jerusalem kiwit. Kwa yabekbi gat panmuwukbi dakon kila amin gat gen unun anmilip ani yan do yabekgwit.

³ Yabekba Ponisia ae Samaria miktim unun ban kiwit. Kinjek unun miktim bamotgwan nandan gadat amin yan yoyigimal, “Amin Nwakwari Kabi da but tobil anek Pinkopmon kwan.” Gen unun yoyinbal but galak madepsi nandawit. ⁴ Jerusalem kin altanba panmuwukbi gat ae kila amini gat ae yabekbi kabi gat da gildat tagi yan yoyiwit. Yan yoyinba Pinkop da panpuluganakwan yo morap agimal unun dakon geni yoyigimal. ⁵ Yanbal nandan gadat amin di Parisi da kabikon nani unun da pidan agek yan yawit, “Amin Nwakwari Kabikon nani unun giptimni mandanek Moses dakon gen teban guramitni do yoyini.”

⁶ Yan yanba yabekbi kabi gat ae panmuwukbi dakon kila amin gat da gen unun nian yono kilek tosak yan do muwukgwit. ⁷ Muwugek yan nandat morapmisi anek Pita da pida agek yan yoyigit, “Not kabi, ji kili nandan. Pin kop da pi kokwinik nimek nak Gen Bin Tagisi Amin Nwakhwari Kabikon yanapbo nandanek nandan gadat ani do nak kilisok manjigit. ⁸ Pin kop da amin morap dakon but kisi pindak mudosok. Pindak mudanek Telagi Wupni Juda amin nin do nimgut, yan gin Amin Nwakhwari Kabi amin kisi do yomgut. Yan agit do Pin kop da unun amin timit do tagisi nandisak yan nandaman. ⁹ Nin do wasok kinda anek unun amin do wasok nwakhwari kinda asak yan yogogi mini. Nandan gadat anakwa butni sugan panmilip asak. ¹⁰ Do ji abisok nido Pin kop ankwalek panmuwukbi da kwapmon yo jigi yopmanan? Kalip babiknin da Moses dakon gen teban unun guramit do antidok awit, ae ninyo kisi unun guramit do antidok aman. ¹¹ Do yansi nandan gadanen, Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni do anek Pin kop da nin yokwikon ban timikdak. Ae unun amin kabi kisi yan gin timikdak.”

¹² Pita yan yanban amin muwuk yikgwit kisi tayanok yigek Pol gat Banabas gat do mirak yopgwit. Mirak yopmanakwa Pin kop da panpuluganakwan Amin Nwakhwari Kabikon wasok tapmimi ton agimal unun do yoyigimal. ¹³ Yoyin mudanakwal Jems da yan yagit, “Not kabi mirak

15:7: Ya 10.1-43 **15:8:** Ya 10.44; 11.15 **15:10:** Mt 11.30; Gal 3.10 **15:11:** Gal 2.16; Ep 2.5-8 **15:13:** Gal 2.9

pani. ¹⁴ Piŋkop da wasaŋek Amin Nwakuwari Kabikon amin timikban iyi dakon amin kabi awit unun do Saimon da kili niyik. ¹⁵ Piŋkop da Amin Nwakuwari Kabi don timitdisak dakon geni unun kombi amin da kalipsigwan kili yawit. Gen unun yan tosok:

¹⁶ ‘Amin Tagi da yan yosok, “Dewit dakon diwatni unun yut kinda yombem.

Unun yut da man tuwil kigit, mani nak da aeno don abin anmilip anek witjiken.

¹⁷ Yan abo Amin Nwakuwari Kabi morap naga do kili manjigim unun da Amin Tagini nak wisini.”’

¹⁸ Gen unun Amin Tagi da kalipsigwan kili yagit.”

¹⁹ Jems da sanbeŋek yan yagit, “Do nak yan nandisat, Amin Nwakuwari Kabi but tobil anek Piŋkopmon kwaŋ unun nin da jigidi dima yomnen do nandisat. ²⁰⁻²¹ Kalipsi da wiŋ abisok on ekwamanon kokup pap morap taŋ anaŋ kwaŋon Moses dakon gen yan tenŋawit. Sabat bisap morapmon Juda amin dakon muwut muwut yutnon Moses dakon gen manjin manjin awit. Do yum but piso papia kinda yan mandaŋ yomnen. Ji kokup kidat do paret abi unun dakon jap dima noni. Jap unuden Piŋkop da pindakban dima noknogi an. Ae minat wiliyo yumabi mibili mibili dimasi ani. Ae bit kilapyo si tipba kwoŋ gat ae yawiyo kisi dimasi noni.”

Papia kinda yipba kigit

²² Yabekbi kabi gat ae kila amin gat ae panmuwukbi morap gat da iyikon amin bamori

pindakba Pol Banabas gat Antiok kini do yawit. Yan yanek Judas mani kinda Basabas gat ae Sailas gat yan manjiwit. Unun amin panmuwukbi dakon kila amin bamot egipgumal. ²³ Amin bamot do papia yomgwit unjungwan gen yan mandawit,

“Nin yabekbi kabi ae panmuwukbi dakon kila amin, nin ji dakon notji da papia on mandaman. Amin Nwaktwari Kabi Yesu nandan gadan iman amin Antiok ae Siria ae Silisia Provinskon ekwan ji gildat tagi yan dayaman.

²⁴ “Nin da kabikon amin diwari da kin ji dakon nandak nandak panupbal awit dakon geni kili nandagiman. Nin da yan yoyini yan dima yoyinapno kin dayiwit. ²⁵ Nin idon muwuk but kalon anek amin bamot ji do kini do manjigiman. Manjin yopno notnin bamot galagisi nandan yomaman Pol ae Banabas unun gat kini do yan yomguman. ²⁶ Amin bamot unun egip egipni dima pankutnanek Amin Taginin Yesu Kristo dakon man yoyin tenjenagimal. ²⁷ Nin da Judas gat Sailas gat gen on mandaman unun nan gin dayinjil do yabekgaman. ²⁸ Telagi Wup da nandisak, ninyo kisi yan gin nandanek yan dayaman, jigi morapmi dima damne. Gen teban onjok bangin yolni. ²⁹ Ji bit kilapyo kokup kidat do dapman paret an unun dima noni. Ae yawi dima noni. Ae si tipba kwon ununyo kisi dima noni. Anek minjat waliyo yumabi mibili mibili dima ani. Ji kan kimagek unun anpak morap yapni kan unun tagisi. Nin dakon gen yan gin. Do ji tagisi egipni.”

³⁰ Amin bamot yabekba Antiok pigi panmuwukbi kabi yan yobal muwukba papia unun yomgu-

mal. ³¹ Yobal paŋmuwukbi da papia uŋun manjiŋba uŋun da buri paŋteban aban but galaksi nandawit. ³² Anakwa Sailas gat Judas gat uŋun kombi amin bamori do gen tagisi morapmi paŋmuwukbi yoyiŋek buri paŋteban agimal. ³³⁻³⁴ Amin bamot uŋun Antiok bisap dubagkok egipgumal. Egek don paŋmuwukbi da galok gen yoyiŋek but yawot gat kinjil yaŋ yoyiŋek yopba amin yabekba kigimal kabikon aeni kigimal. ³⁵ Kiŋakwal Pol gat Banabas gat Antiok sigin egek amin diwari gat kisi yoyiŋdet pi awit. Anek Amin Tagi dakon gen yoyiŋ tenŋenawit.

Pol gat Banabas gat but kalon diŋma agimal

³⁶ Gildat di egi mudaneŋek Pol da Banabas yaŋ iyigit, “Nit aenit kokup papmon agek nandanŋ gadat amin pindatden. Amin Tagi dakon gen yaŋ tenŋenŋ yomgumak tagi paŋek ekwan bo yaŋ do agek pindatden.” ³⁷ Banabas uŋun Jon mani kinda Mak uŋun kisi abidanŋbal agipni do nandagit. ³⁸ Mani Mak kalip Pampilia miŋtimon yopman degek abinŋakwan iyi gin pi agimal, do Pol uŋun gat agip do nandaban tagi diŋma agit. ³⁹ Uŋun do anek gen emat madepsi agimal. Yaŋ anek pidanŋ ki Banabas da Mak abidanŋban tap wakga kinda abidanŋek Saiprus miŋtimon wigigimal. ⁴⁰ Yaŋ anakwal Pol Sailas naŋ abidagit. Anakwan paŋmuwukbi da Amin Tagi dakon nandanŋ yawotni jilon tosak yaŋ yoyiŋba kigimal. ⁴¹ Kiŋ Siria ae Silisia miŋtimon agek Pol da paŋmuwukbi morap yoyiŋ paŋteban agit.

16

Pol da Timoti abidanban Sailas gat kisi agipgwit

¹ Pol Debe kokup pap kinjek unjudon da Lista kokup pap kinj altagit. Unjun kokupmon Yesu dakon panjetni kinda egipgut mani Timoti. Meni unjun Juda minjat kinda. Unjun minjat Yesu nandan gadanj imgut. Mani datni unjun Grik amin kinda.

² Panmuwukbi kabi Lista kokup pap ae Ikoniam kokup papmon egipgwit amin da Timoti do amin tagisi kinda yan yawit. ³ Do Pol Timoti abidoko kisi agipden yan nandagit. Mani Juda amin unjun miktimon egipgwit da Timoti dakon datni unjun Grik amin kinda yan kili nandawit. Do Juda amin dakon but moni do Pol da Timoti dakon gip mandagit. ⁴ Anjek Timoti abidanban kokup papmon agek gen kalip kila amin gat yabekbi kabi gat da Jerusalem muwugek anteban awit unjun ban panmuwukbi yoyinjek yan yoyiwit, “Ji gen on nan guramigek egipni.” ⁵ Yan anjakwa panmuwukbi morap dakon nandan gadat teban tagit. Gildari gildari amin da panmuwukbi kabikon sanbenba amin kabi madepsi awit.

Pol da Masadonia amin kinda dipminon kagit

⁶ Telagi Wup da Esia miktimon Pinjop dakon gen dima yonjil do yansop anyomgut, do Pol gat Timoti gat kinj Prigia ae Galesia miktim binap nan kigimal.

⁷ Misia miktimon kinj altanjek Bitinia miktimon pigik do agimal. Mani Yesu dakon Wup da dima piginjil do kosit sopgut. ⁸ Yan aban Misia miktim yapmanjek Troas kokup papmon pigigimal. ⁹ Pigi

16:1: Ya 14.6; 2Ti 1.5 **16:2:** Pil 2.19-22 **16:4:** Ya 15.23-29

16:6: Ya 18.23

uñun kalbi Pol da buri pisanakwan dipmin yombem kinda kanakwan Masadonia amin kinda da yan iminek yan iyigit, “Gak tap pidanek Masadonia miktimon obin nin panpulugoki.” ¹⁰ Pol da uñun kanek Pin kop da iyi Gen Bin Tagisi kin yoyinen do yan nimisak yan nandanek unudon gin Masadonia kik do tagap tagiman.

Lidia nandan gadat agit

¹¹ Nin Troas kokup pap yipmanek tap wakga kinda abidanek nomansi kinnek miktim timjok kinda tap binap tosoq unun mani Samares unudon wigi altagiman. Wisa dagokdo unun miktim yipmanek tap wakga aenin abidanek Neapolis kokupmon kigiman. ¹² Ae unun kokup yipmanek Pilipai kin altagiman. Pilipai unun Masadonia miktim dakon kokup pap madepni. Unun Rom da kila agit. Rom amin morapmi da kalip kili apgwit da unun kokupmon ekwan. Nin unudon gildat kabi di egipguman. ¹³ Egek Sabat bisapmon kokup pap dakon yoma kagakon pigi yapmanek wanga pigi pakbi kindakon kigiman. Nin unun pakbikon tamo kinda koneon bisit anen yanon da pigigiman. Unun pakbikon pigi pindatno minat di muwukgwit pindak unudon yigek Gen Bin Tagisi yoyigiman. ¹⁴ Minat kinda unun kabigwan yigit unun mani Lidia, kokupni Taitaira. Lidia imal gami ban yopmanek monen ilit pi anek egipgut. Unun Pin kop gawak iminek egipgut. Amin Tagi da Lidia dakon but yomani witalban Pol da gen yagit do bamisi yosok yan nandanek mirak pakyan si yopgut. ¹⁵ Anek minat unun gat ae yut-nikon egipgwit amin gat kisi telagi pakbi sowit.

Soŋ mudanek yaŋ niyigit, “Nak asisi Amin Tagi Yesu do kili nandan gadasat yaŋ nandan naman kan, nak da yutnon paŋki egipneŋ.” Yaŋ yaŋek yutnikon si kineŋ do teban taŋban kigimaŋ.

Pol gat Sailas gat Pilipai dam teban yutnon yopgwit

¹⁶ Bisap kindakon nin bisit agak tamokon kigimaŋ. Kino oman miŋatjok kinda kosiron apban domdom agimaŋ. Unun miŋatjok koŋni kinda taŋ imiŋakwan yo don altoni unun do yaŋkwok agit. Amin da opba yo don altoni dakon mibili yoyiŋakwan kila amini da moneŋ madepsi timikgwit. ¹⁷ Nin kiŋapno miŋatjok unun Pol gat nin gat da buŋon nolek yaŋ tidanek yaŋ yagit, “On amin unun Piŋkop Wikwisi Madep dakon oman monjini. Piŋkop da ji yokwikon baŋ timitjak dakon gen dayaŋ.” ¹⁸ Miŋatjok unun yaŋ sigin yaŋakwan gildat morapmi agit. Yaŋ aŋakwan Pol unun nandanek kuragisi nandan tobil koŋ yaŋ iyigit, “Yesu Kristo da yaŋ dagok aŋnamgut do yaŋsi gayisat, gak miŋatjok on yipmaŋ degek wiŋ abigi!” Yaŋ iyinban unudon gin koŋ miŋatjok unun yipmaŋ dekgit.

¹⁹ Yaŋ aban oman miŋatjok unun dakon kila amini moneŋ timit timit kositnin pasildak yaŋ nandawit. Yaŋ nandanek Pol gat Sailas gat timik tebai ilik paŋpaŋ kila amin do maket tamokon paŋkiwit. ²⁰ Amin bamot paŋpaŋ gen kokwin amin madepmon paŋki yopmaŋek yaŋ yoyiwit, “On Juda amin bamot da nin dakon kokup papmon amin but sugaŋbal upbalap madepsi aŋ.

21 Rom dakon anpagon yo dima aneŋ do gen teban tosoƙ on amin bamot da amin unun tetgin ilik pangwamal.”

22 Yan yanakwa amin muwukgwit kisi da yanba yokwi tok anyomgwit. Yan aba gen kokwin amin madep da amin bamot dakon paba pigikni iligek kalin kirinban baljoni do yoyiwit. 23 Yoyinba madepsi baljanek dam teban yutnon yopgwit. Yopmanek dam teban yut dakon kila amin kilani tebaisi asak do iyiwit. 24 Iyinba nandanek amin bamot pawigi dam teban yutnon yut monin kinda yutgwansi tagit unudon yopgut. Yopmanek dima abiginjil yan do kandapni kindap kwuk ban pan-teban agit.

25 Yan aban egek kalbi binap Pinƙop do bisit anek ae kap yanakwal dam teban yutnon amin yikgwit da nandawit. 26 Anakwa unudon gin wudip madepsi kinda anek dam teban yut dakon gwak pan kwakwalikgit. Yan anakwan yoma kisi witald kin mudanakwa amin morap kisit kandapnikon yo pan-teban awit unun kisi witald ki mawit. 27 Manakwa dam teban yut dakon kila amin dipminon da pidan pindakban dam teban yut dakon yoma kisi pisawit. Yan pindak amin kisi abigi mudan yan nandanek nak kila tagi dima at yanon da emat agak sibani ilik iyi nan sugok do agit. 28 Yan ak do anakwan Pol da yan tidanek yan iyigit, “Giptimgo goman di abim! Dam teban yutnon amin nin kisi morap oni ekwaman.”

29 Yan yanakwan dam teban yut dakon kila amin ten-tenji kinda anopni do yagit. Anopba abidan pasol

pasol nandanek timtim yanek kin Pol gat Sailas gat da buron gawagek nandaban wukwan yomgut. ³⁰ Yan anek amin bamot timik yut buri moninji yikgimal unun yipmanek yut buri madep do pabigi yan yoyigit, “Amin bamot, nian anapbo Amin Tagi da nak yokwikon nan abidosak?”

³¹ Yan yanban iyigimal, “Gak Amin Tagi Yesu nandan gadan iminaki Pin kop da gak gat ae yutgokon amin ekwan gat kisi yokwikon ban timitjak.” ³² Yan iyinek Amin Tagi dakon gen iyinek amin morap yutnikon egipgwit gat kisi yoyigimal. ³³ Yoyinbal kalbi binap unun bisapmon gin dam teban yut dakon kila amin da amin bamot timik panji giptimni obip amin da baljanba dagawit unun pakbi ban sugagit. Yan anek unudon gin iyi ae gwakni kisi telagi pakbi sowit. ³⁴ Anek amin bamot timikban yutnikon pawigi yigakwal jap yomgut. Amin unun gat gwakni gat Pin kop nandan gadan iminek burikon da kisik kisik madepsi nandawit.

³⁵ Wisa dagokdo gen kokwin amin madep da obip amini yabekba kin dam teban yut dakon kila amin yan iyiwit, “Gak amin bamot unun yopbi kinjil.”

³⁶ Yan iyinba kin Pol yan iyigit, “Jil dam teban yut yipmanek kinjil do gen kokwin amin madep da gen yipba obisak. Do jil but yawot gat kinjil.”

³⁷ Mani Pol da obip amin yan yoyigit, “Manit Rom gapmanon tosok. Do nidosi nit dakon mibilnit pakyan si dima kokwinigek amin morapmi da dabilon nindapmanek dam teban yutnon nipman? Yan ayin da abisok nit pasilikon

da nipba kikkdamak? Unun tagi dima. Amin madep unun da iyisi abin pulugan nipba kinden.”

³⁸ Yan yoyinban obip amin da Pol da gen yoyigit unun anan gen kokwin amin kabi yoyiwit. Yoyinba Pol gat Sailas gat Rom amin bamori yan yanba nandanek si pasalgwit. ³⁹ Anek gen kokwin amin madep da dam teban yutnon kin amin bamot buri moni do kokwin tagisi dima anek yo yok-wisi andanguman, gen yan yoyinek panpan wanga pabigiwit. Yan anek kokup pap unun yipman kinjil do gen yaworikon da yoyiwit. ⁴⁰ Yoyinba Pol gat Sailas gat dam teban yut yipmanek Lidia da yutnon wigigimal. Wigi nandan gadat amin pindak buri pan-teban ak do gen yoyigimal. Yan anek don kokup pap yipmanek kigimal.

17

Tesalonaika amin da Pol gat Sailas gat dap do awit

¹ Pol gat dabini gat Ampipolis kokupmon kin altawit. Kokup unun yipmanek Apolonia kokup papmon kinnek Tesalonaika kokup papmon kin altawit. Unun kokup papmon Juda amin dakon muwut muwut yut kinda tosok. ² Pol iyi Sabat bisap morapmon wigi wigi agit yan gin unun muwut muwut yutnon Juda amin gat wigiwit. Sabat bisap kapbi kisi unun yutnon wukwan Pin-kop dakon gen dakon mibili yan nandat awit. ³ Anek Pol da Pin-kop dakon gen dakon mibili yoyin ten-tenan yomgut. Gen unun asi bami noman tan mudan yan yoyinek yagit, “Kombi amin da Kristo tepmi panek kimagek don aeni pidosak do yan-kwok kalipsigwan kili awit. Unun Yesu do dayin ten-tenosot, unun Kristo

yaŋsi dayisat.”⁴ Yaŋ yoyinban Juda amin diwari da Pol gat Sailas gat dakon gen nandanek nandan gadat anek amin bamoron sanbewit. Anakwa Grik amin morapmi Pinƙop gawak imgwit amin ae kila amin miŋat morapmi kisi amin bamot yolgwit.

⁵ Yaŋ anakwa Juda amin da amin bamot do nandaba yokwi tok aŋ yomgwit. Yaŋ nandanek maket tamokon pidok amin di egipgwit unun timikba unun gat amin morapmi paŋmuwuk buri suganba upbalap madepsi awit. Yaŋ anek timentim yanek amin kinda mani Jeson unun da yutnon kin Pol gat Sailas gat wisin timik amin morap da inamon pabigi yopneŋ yaŋ yanek kiwit.⁶ Mani amin bamot mini pindak Jeson gat paŋmuwukbi kabi di gat timik ilik paŋpaŋ unun kokup pap dakon kila aminon paŋkiwit. Paŋkinjek yaŋ tidanek sitnok anyominek yawit, “On amin miktimi miktimi agek yokwi morapmi aŋ da abisok idon aben da ekwan.⁷ Jeson da unun amin yanban yutnikon pawigi ekwan. Unun amin morap kisi kila amin madepnin Sisa dakon gen tebani unun yapmanek yaŋ yon, ‘Kila amin madep njawanwari kinda egisak unun mani Yesu.’”

⁸ Gen unun yanba nandanek miŋat aminyo gat ae kokup pap dakon kila amin gat wiripdagek upbalap madep awit.⁹ Yaŋ anakwa kila amin da Jeson gat notni gat yoyinba moneŋ yopmanek abigiwit. Upbalap dima noman tosak kaŋ moneŋni ae timitni yanon da yopgwit.

Pol gat Sailas gat Beria kokup papmon pi agimal

¹⁰ Pilin tanakwan panmuwukbi da Pol gat Sailas gat yabekba Beria kigimal. Kin altanek Juda amin da muwut muwut yutnon wigigimal. ¹¹ Juda amin Beria egipgwit unun amin tagisi. Anpakni da Juda amin Tesalonaika egipgwit unun yapgut. Pol dakon gen do galagisi nandanek gildari gildari Pin kop dakon gen unun pakyan si manjin nandawit. Manjin nandanek Pol da gen asi yosok bo sun yosok yan do kokwin awit. ¹² Anek Juda amin morapmisi da nandan gadat awit. Ae Grik kila amin minat morapmi da nandan gadat anakwa Grik wili morapmi unun kisi yan gin awit.

¹³ Yan anakwa Juda amin Tesalonaika egipgwit unun da Pol unun Beria kokupmon egek Pin kop dakon gen yosok yan nandawit. Yan nandanek obin amin dakon but sugan panupbal awit. ¹⁴ Anakwa unudon gin panmuwukbi da tepmisi Pol yabekba tapmon pigigit. Pigakwan Timoti gat Sailas gat unun Beria sigin egipgumal. ¹⁵ Egakwal Pol Atens kokup papmon pigi altanek iyi gat pigiwit amin yan yoyigit, “Ji tobi Beria wigi Timoti gat Sailas gat yoyinba tepmi pinjil.” Yan yoyinban wigiwit.

Pol Atens kokup papmon Pin kop dakon gen yagit

¹⁶ Pol Atens egek Timoti gat Sailas gat do jomjom anek egipgut. Egek unun kokup papmon kokup kidat dakon wup morapmisi pindagek buri yokwisi agit. ¹⁷ Yan agit do Juda amin da muwut muwut yutnon wigigit. Unudon Juda amin gat ae Amin Nwakanwari Kabikon amin Pin kop gawak iman amin gat kisi egipgwit. Unun amin da Pin kop

dakon mibili pakyaŋsi nandani do gen tebaisi yoyigit. Ae gildari gildari maket tamokon paŋki egek amin kiŋ ap awit uŋun gat kisi yaŋ giŋ agit. ¹⁸ Aŋakwan Epikorian ae Stoik* amin kabi bamot uŋun dakon nandak nandak amin diwari da opba Pol gat gen emat aŋakwa di da yaŋ yawit, “On gen pakbi amin ni gen naŋ yosok?” Ae di da yawit, “Miktim dubagikon nani dakon piŋkop uŋun do bo yosok?” Pol da Gen Bin Tagisi yoyiŋek Yesu do yoyigit ae amin kimoron da pidoni do kisi yoyigit uŋun do aŋek gen uŋun yawit. ¹⁹ Uŋun amin da Pol abidaŋ aŋaŋ gen kokwin amin kabi kinda fleŋ Areopaguskon muwukgwit uŋudon aŋkiŋek yaŋ iyiwit, “Nin gak da gen kalugi uŋun amin yoyiŋ dekdal uŋun niyiki do nandamaŋ. ²⁰ Gen yosol uŋun nandano ŋwakŋwarisi asak do mibili niyiŋbi nandano.” ²¹ (Atens miŋat amin morap ae amin dubagikon da apba egipgwit uŋunyo kisi yaŋ awit, bisapmi bisapmi nandak nandak kalugi mibili mibili uŋun do yaŋ nandat aŋ egek bisapni madepsi naŋ naŋ awit.)

²²⁻²³ Pol Ariopagus muwut muwut tamokon kila amin da binapmon pidaŋ agek yaŋ yagit, “Atens amin nak kokupji aŋgwasinek agek piŋkop gawak yomyom aŋ uŋun dakon yo kidat pindakgim. Pindagek alta kindakon gen kinda yaŋ mandabi kagim: On Alta Uŋun Piŋkop Kinda Mibilni Dima Nandamaŋ Uŋun do Wasaŋbi. Nak yaŋ kagim do aŋek ji do yaŋ nandisat, ji piŋkop gawak yomyom

* **17:18:** Epikorian amin kabi uŋun on miktim dakon kisik kisik mibili mibili do yo bamisi yaŋ nandawit. Aŋakwa Stoik amin kabi uŋun giptim dakon galaktok dima yolneŋ kaŋ, nin amin tagisi yaŋ nandawit.

dakon anpak do nandaba yo madepsi asak. Unun Pin kop mibilni dima nandanek isal dogin gawak iman unun dakon mibilisi dayiko nandabit.

²⁴ “Pin kop miktin ae yo morap miktin da kwenon ton wasan yopgut unun Pin kop da kundu ae miktin dakon Amin Tagi Madep egisak. Yan do, amin kisit da telagi yut wutjan unudon dima egisak. ²⁵ Ae yo kinda do wadak wadak aban amin kisit da yo unun wasanek Pin kop anpulugogi unun dima tosok. Pin kop da iyi egip egip ae mirim ae yo morap gat kisi amin kisi do yomisak. ²⁶ Pin kop unun da amin kalon isikon da amin kabi morapmi wasagit. Wasan ban iren tanek kin miktimi miktimi aripmisi agit. Egipni dakon bisap gat ae miktin egipni dakon kilapmi kisi kokwinik yomgut da ekwan. ²⁷ Amin da Pin kop tebai wisin koni do anek unun agit. Mani Pin kop dubagikon dima egisak. Kapmatjok nin da bikbigon egisak. ²⁸ Kap wasok aminji kinda da yan yagit, ‘Unun da egip egip nimisak ae tapmim nimirakwan kosit akwaman.’ Ae kinda da yan yagit, ‘Ninyo kisi unun dakon monjini ekwaman.’

²⁹ “Nin Pin kop dakon monjini ekwaman, do Pin kop unun gol bo silwa bo tip yombem yan dima nandanen. Pin kop amin da nandak nandagon da yo kisit da wasan unun yombem dima. ³⁰ Kalip nandan kokwini tagi dima amin egakwa Pin kop da yo kinda dima anyominjek yum pindagakwan egipgwit. Mani abisok amin morap dukwan dukwan ekwan but tobil ani do gen tebai yosok. ³¹ Don

17:24: 1KA 8.27; Ya 7.48 **17:25:** Kap 50.12 **17:27:** Kap 145.18; Jer 23.23 **17:29:** Ais 40.18-20; 44.10-17; Ya 19.26
17:31: Kap 96.13

miñat amin morap gen pikon yop do bisap kinda kili yipgut. Uñun bisapmon gen kokwin kilegisi anek miñtim amin kisi morap gen pikon yopdisak. Gen kokwin pi uñun asak do Piñkop da amin kinda kili manjigit. Uñun amin Piñkop da asisi kimoron nañ aban pidagit, do amin morap yañsi nandan imni, Piñkop da gen kokwin pi uñun amindosi imgut.”

³² Pol da amin kimoron da pidoni do yanban amin diwari da jigilak gen yañ imgwit. Mani diwari da yañ iyiwit, “Yo uñun yosol uñun do di gat niyinjbi nandanen do nandaman.” ³³ Yañ yanba Pol muwut muwut tamo yipmanjek kigit. ³⁴ Amin diwari Pol yolek nandan gadat awit. Kinda uñun mani Dionisius. Uñun amin gen kokwin amin Ariopagus muwut muwut tamokon muwukgwit uñun kabikon nani kinda. Ae miñat kinda mani Damaris, ae amin diwari kisi nandan gadat awit.

18

Pol Korin kokup papmon Piñkop dakon gen yagit

¹ Don Pol Atens yipmanjek Korin kokup papmon kigit. ² Kin Juda amin kinda kagit mani Akwila. Akwila uñun Pontus miñtimon nani kinda. Kili yangok miñatni Prisila gat Itali miñtim yipmanjek opgumal. Itali miñtim mibili yañ do yipmanjek apgumal. Rom dakon kila amin madep Klodias da Juda amin kisi morap Rom kokup pap uñun yipman kin mudoni do gen tebai yipgut. Pol uñun amin wam pindat do kigit. ³ Pol da yut kaben dakon imal bupbup pi agit uñun amin wamyo kisi

pi yan gin agimal, do Pol kwan egek unun pi awit.
⁴ Pol Sabat morapmon Juda amin dakon muwut muwut yutnikon wigigit. Wikwan Juda ae Grik amin Yesu nandan gadan imni do gen emaron da nayinbi gayiko awit.

⁵ Sailas gat Timoti gat Masadonia yipmanek pinakwal Pol imal yut pi agit unun yipmanek Pin kop dakon pi gin agit. Pin kop dakon gen yoyinek Juda amin yan yoyigit, “Yesu unun asi Kristo.” ⁶ Mani Juda amin da Pol dakon gen abin yipmanek jigilak gen yan imgwit. Yan aba imalnikon jimjim tawit tarapmikban manakwa yan yoyigit, “Ji Tiptdom do amin ani kan, gulusun unun disi dakon, nak dakon dima. Nak abisok Amin Nwaknwarri Kabikon kin Pin kop dakon gen unudon yoken.” ⁷ Yan yoyinek muwut muwut yut unun yipmanek unudonjok pigi amin kinda mani Titus Jastus unun da yutnon wigigit. Titus unun Pin kop gawak iminek egipgut. ⁸ Unun muwut muwut yut dakon mibiltok amini mani Krispus unun gat gwakni gat Pol da Pin kop dakon gen yanban Amin Tagi nandan gadan imgwit. Ae Korin kokup papmon amin morapmi nandan gadat anek telagi pakbi sowit.

⁹ Kalbi kindakon Amin Tagi da Pol buri pisanakwan dipmin yombem kinda kanakwan altan iminek yan iyigit, “Gak dima pasalek nak dakon geno sigin yan tenjenoki. Gen mapmit dima aki.” ¹⁰ Nak gak gat egisat. Nak dakon amin morapmisi on kokup papmon ekwan, do amin kinda da dima gitjak.” ¹¹ Iyiban Pol Korin egakwan bilak kinda mudanakwan ae bilak kinda dakon kanek 6 kabi

egek Pin̄kop dakon gen yoyiŋ dekgit. ¹² Mani Galio da Akaia mīktim dakon kila amin madep yikgit bisapmon Juda amin da muwugek Pol uwal aŋ imiŋek abidaŋ ilik aŋaŋ gen pi yutnon aŋki yipmaŋek yaŋ yawit, ¹³ “On amin da amin Rom dakon gen teban dima guramitni do yoyiŋ degek Pin̄kop gawak imim dakon kosit ŋwakŋwari yolisak.”

¹⁴ Yaŋ yaŋba Pol da geni kobogi yoyik do agit. Mani Galio da Juda amin yaŋ yoyigit, “Juda amin, on amin Rom gapman dakon gen teban kinda yapgut, bo ae aŋpak yokwi kinda agit kaŋ, ji dakon gen tagi nandaken. ¹⁵ Mani ji disi dakon gen moniŋ moniŋ ae man ae gen tebanji do yoŋ. Nak unjuden gen do gen pi ak do dima galak tosot. Disi yaŋ paŋmilip abit.” ¹⁶ Yaŋ yoyiŋek yolban gen pi yut yipmaŋek abigiwit. ¹⁷ Abigi unjudon gin Korin amin da amin kinda mani Sostenes abidaŋek gen pi tamo da kapmatjok aŋakgwit. Yaŋ aba Galio unjun awit do nandaban yo isali agit. Sostenes unjun Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kinda.

Pol aeni Antiok kokup pap Siria mīktimon kigit

¹⁸ Pol gildat morapmi Korin egek don paŋmuwukbi galok gen yoyiŋek Prisila gat Akwila gat timikban Senkria kokupmon pigiwit. Pigi altaŋek Pol Pin̄kop do yaŋ teban tok kinda kili agit, do busuŋ daŋgwani mandagit. Yaŋ aŋek Siria mīktimon kik do aŋek tap wakga kinda abidawit. ¹⁹ Abidaŋek Epesas kokup papmon kiŋ altawit. Altaŋek Prisila gat Akwila gat unjudon

yopmanek Pol iyi Juda amin da muwut muwut yutnon wukwan Juda amin gat Pinjkop dakon gen dakon mibili do gen emat anek nayinbi gayiko awit. ²⁰ Anek yan iyiwit, “Gak nin gat timisok di gat egek don kiki.”

Yan iyinba yoyigit, “Aripmi dima egipnen.” ²¹ Mani yopman kiki do anek yan yoyigit, “Pinjkop da ji do aeno opben do nandisagon don opben.” Yan yoyinek tap wakgakon wigek Epesas yipmanek kigit. ²² Kin Sisaria kokup papmon altanek unudon da Jerusalem wigi panmuwukbi gildat tagi yan yoyinek Antiok kokup papmon pigigit. ²³ Pigi Pol bisap dubagkok Antiok egek don aeni Galesia ae Prigia miktimon kokup morap ton unudon kokup gwasik agit. Yan anek Yesu nandan gadan imgwit amin morap dakon nandan gadat panjeban agit.

Apolos da Epesas kokup papmon Pinjkop gen yagit

²⁴ Pol kokup gwasik anakwan Juda amin kinda mani Apolos unun Aleksandria kokup papmon amin kinda unun panabin Epesas egipgut. Unun amin gen yogokni tagisi, ae Pinjkop dakon gen dakon mibili pakyanji nandagit. ²⁵ Amin da Apolos Amin Tagi dakon mibili do iyin dekba kili nandagit. Ae Amin Tagi dakon gen but dasi nandanek amin yoyin dekgit. Yan anek Yesu dakon mibili sun dima yagit. Bamisi yan tentenagit. Mani Jon da telagi pakbi sogit unun dogin nandagit. ²⁶ Apolos unun Juda amin da muwut muwut yutnon wigek pasol pasoli mini Pinjkop dakon gen madepsi yoyigit. Yoyinjakwan Prisila gat Akwila gat da geni nandan Apolos abidan anki yutnikon egek

Piŋkop dakon mibili pakyaŋsi nandan p̄isosak do iyin dekgimal.

²⁷⁻²⁸ Don Apolos Akaia miktimon kik do nandak nandak anakwan Epesas paŋmuwukbi da buri anteban awit. Yan anek papia kindā Akaia paŋmuwukbi da Apolos kwan tagisi abidoni do mandawit. Anakwa Apolos kin Akaia miktimon altanek amin da dabilon Juda amin dakon top geni pabin yopgut. Anek Piŋkop da papiakon gen ton unun panenten anek Yesu unun asi Kristo yan yoyigit. Yan anek Piŋkop dakon nandan yawotni do anek nandan gadat awit amin unun madepsi paŋpulugagit.

19

Pol da Epesas kokup papmon Piŋkop dakon gen yagit

¹ Apolos Korin egipgut bisapmon Pol koron tetgin agek don Epesas p̄igi altagit. P̄igi altanek Yesu dakon pan̄detni diwari p̄indakgit. ² P̄indagek yan yoyigit, “Ji nandan gadat awit bisapmon Telagi Wup abidawit bo dima?”

Yan yoyinban yawit, “Dima, nin Telagi Wup kindā egisak yan dima nandagiman.”

³ Yanba Pol da yoyigit, “Kan ji ni telagi pakbi nan sowit?”

Yoyinban yawit, “Nin Jon dakon telagi pakbi nan sogiman.”

⁴ Yanba Pol da yan yoyigit, “Jon da amin telagi pakbi son̄ yomgut unun but tobil anek telagi pakbi soni do agit. Jon da yan yoyigit, ‘Amin kindā nak

da buñon noldak uñun amin nañ nandan gadan imni.' Jon da gen yagit uñun Yesu do yagit." ⁵ Pol da gen uñun yanban nandanek Amin Tagi Yesu da manon telagi pakbi sowit. ⁶ Piñkop dakon pakbi soñakwa Pol da kisiri kwenikon witjinakwan Telagi Wup da uñun kabikon piñakwan gen mibili mibili yanek kombi gen yawit. ⁷ Amin uñun 12 kabi da tilak da awit.

⁸ Pol Juda amin dakon muwut muwut yutnon wigeke Piñkop gen madepsi yoyigit. Anek Piñkop da Amin Kila Asak dakon gen do yanek gulusuñ nandak nandakni pañmilip ak do aban notni pabiñ yopman yopman awit. Pol pi uñun anek kanek kapbi egipgut. ⁹ Mani diwari gen uñun nandanek but teban anek nandan gadat ak do dima galak tawit. Yan anek amin morapmi da dabilon Yesu Yolyol Kosit do yanba yokwi tok awit. Yan anakwa Pol gat Yesu dakon pañdetni gat yopman degek si kiwit. Kiñ Pol gildari gildari yan nandak yut kindakon wukwan Piñkop dakon gen dakon mibili do nayinbi gayiko awit. Yan nandak yut uñun Tiranus dakon. ¹⁰ Pol bilak bamori egek Piñkop gen yanakwan Esia miktimon Juda amin ae Grik amin egipgwit uñun kisi morap da Amin Tagi dakon gen nandawit.

Skewa dakon monjini da koñ yol do awit

¹¹ Pol Piñkop da anpuluganakwan wasok tapmimi ton ñwakanwarisi morapmi agit. ¹² Yan agit do amin da imal dakni pañobiñ Pol da kwenon witjinakwan panke sot amin do yoba timikgwit. Timigakwa sotni mudanakwa koñni wiñ abigiwit. ¹³ Anakwa

Juda amin diwari da agek Amin Tagi Yesu da manon da kon yol do anek yan yawit, “Pol da amin kinda dakon mibili yan tenjenosok, unun Yesu. Unun da manon gayiko abigi!” ¹⁴ Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kinda mani Skewa unun dakon monjini 7 kabi da yan gin awit. ¹⁵ Anakwa bisap kindakon kon kinda da gen kobogi yan yoyigit, “Nak Yesu nandan imisat, ae Pol yo kisi nandan imisat. Mani ji namin?” ¹⁶ Yan yoyinek konni ton amin da mingan kwenikon wigi obisi dapmanek imalni pan dagan yopban yut yipmanek molan abigiwit.

¹⁷ Juda amin ae Grik amin morap Epesas egipgwit unun yo altagit dakon geni nandanek madepsi pasalgwit. Yan anek Amin Tagi Yesu dakon man do nandaba wukwisi agit. ¹⁸ Anakwa amin nandan gadat kili awit unun da amin morap da inamon kalip yo yokwi morap awit unun yan tenjenawit. ¹⁹ Anek amin morapmi Sunduk dakon yo kidat pawilgwit unun dakon mibili papiani panabin amin morapmi da dabilon kindapmon sonba sowit. Papia unun dakon yuman nogi manjikba 50 tausen silwa monej agit.

²⁰ Yan anakwa Amin Tagi dakon gen tapmimi tonji irej tan anan kokupmi kokupmi kigit.

²¹ Yo morap unun altan mudanakwa Pol Jerusalem kik do anek miktin bamot Masadonia ae Akaia ban kik do nandagit. Nandanek yagit, “Nak Jerusalem kinek don Rom kokup papmon kikdosi nandisat.” ²² Pol panpulugok bamotni Timoti gat Erastas gat ban yabekban unun da

kalip Masadonia kigimal. Kinjakwal Pol iyi Esia miktimon bisap dubakgok egipgut.

Pol uwal an imgwit

²³ Uñun bisapmon Epesas amin da Yesu Yolyol Kosit do yanba yokwi tok anek upbalap madepsi awit. ²⁴ Mibili yan do awit. Kisit kilda amin kinda egipgut mani Demitius. Uñun amin silwa ban kokup kidat minat Atemis uñun dakon wup wasagit. Moneñ ilit pi anek pi monjini moneñ madepsi timikgwit.

²⁵ Demitius uñun iyi dakon pi monjini ae kisit kilda amin diwari kisi yan yoban muwukba yan yoyigit, “Disi nandan, pi on amanon moneñ madepsi timikgaman. ²⁶ Disi kili kan nandanyo awit. Pol da amin dakon nandak nandakni kili panupbal an mudagit. Anek amin kisit da kokup kidat wason uñun yo bami dima yan si yosok. Pol da gen uñun yanakwan Epesas kokupmon amin ae Esia miktimon amin da nandaba gen uñun bamisi asak. ²⁷ Pol dakon gen da moneñ ilit kositnin anupbal akdisak do nak si pasoldot. Pin kop madep Atemis dakon telagi yut do amin da nandaba yo isalisi akdisak. Anek Atemis dakon man madepni mokdisak. Esia miktimon ae miktimi miktimi amin kisi uñun pin kop minat nan gawak iman. Mani Pol da uñun dakon man madep abin yip do pi asak.”

²⁸ Yan yanban amin gen uñun nandan japtan yan tidanek yawit, “Epesas nin dakon Atemis uñun da wukwisi madep!” ²⁹ Yan yanek uñun kokup papmon amin morapmi da madepsi yan tidanek upbalap madepsi awit. Anek Pol dakon notni bamori

uñun ilik pañpañ muwut muwut yut madepmon pañkiwit. Uñun amin bamot uñun Masadonia amin, Pol gat kisi agipgwit. Mani kinda Gaius ae kinda Aristakus. ³⁰ Anakwa Pol amin da binapmon kik do nandagit mani pañmuwukbi da dima kisak do kosit sopsop awit. ³¹ Ae Esia gapman dakon amin madep di uñun Pol dakon notni, uñunyo kisi da Pol muwut muwut yut madepmon dimasi kisak do gen yipba agut.

³² Amin muwukgwit uñun nandan upbal madepsi awit. Yan anek madepsi yan tidanek gen mibili mibili yawit. Ni mibili do muwukgaman uñun dima nandaba pisagit. ³³ Juda amin da amin kinda mani Aleksanda yipba minat amin morap da injamon agakwan amin da yokwi uñun da bo ak yan nandawit. Yan anakwa Aleksanda da Juda amin nin da dima aman yanon da geni kobogi yoyik do anek upbalap dima yoni do kisiri da tilak an yomgut. ³⁴ Mani amin da Juda amin kinda yan kan nandanjo anek madepsi sigin yan tidanek yawit, “Epesas nin dakon Atemis uñun wukwisi madep!” Uñun gen nanjin sigin yanakwa bisap 2 aua da arip agit.

³⁵ Yan anakwa Epesas kokup pap dakon kilda mandakni da gen sopman yominek nawa gen yan yoyigit, “Epesas amin, amin morap kisi nandan, Atemis daman dakon telagi yut ae tipni kundukon da magit uñun kisi nin da kokup papmon tanakwal nin da kilani aman yan nandan niman. ³⁶ Uñun top dima uñun asisi do upbalap dima yoni. Tayangok nandan kokwin anek yo don ani. ³⁷ On amin bamot panaben uñun Telagi Yut Madepnin dakon

yo di kabo dıma nagımal. Ae nin dakon piŋkop miŋat do yaŋba yokwi tok kında dıma agımal. ³⁸ Demitius gat pi monjini gat nandaba yokwi tok aŋek gen di yok do nandan kaŋ, gen pi agak biŋapmon taŋi yoni. Yaŋba gen kokwin amin madep da geni nandanek taŋi paŋmilip ani. ³⁹ Do ji genji di yaŋ paŋmilip ak do nandan kaŋ, gen kokwin muwut muwut biŋapmon taŋi yaŋ paŋmilip ani. ⁴⁰ Gapman dakon amin madep da abisok yo aman dakon geni nandısak kaŋ, gen pikon nipjak do nak si pasoldot. Upbalap madep nido ayiŋ yaŋ niyısak kaŋ, nin da gen kobogi taŋi kında arıpmi dıma iyineŋ.” ⁴¹ Kilda mandak da gen yaŋ yoyiŋek amin muwukgwit uŋun yoyiŋban kiŋ mudawit.

20

Pol Masadonia ae Grik miktımon agıpgut

¹ Upbalap madep awit da daganakwan Pol da paŋmuwukbi yaŋ yoban abiŋ muwukba buri paŋteban aŋek galok gen yoyiŋek Masadonia miktımon kigit. ² Kiŋ uŋudon agek paŋmuwukbi gen morapmi yoyiŋek buri paŋteban aŋek don Grik miktımon kiŋ altagit. ³ Uŋudon kanek kapbi egıpgut. Egek don tap wakgakon da Siria miktımon kık do tagap tagit. Mani Juda amin da Pol aŋat do aŋek yaŋ nandat aŋ dakon geni nandagit. Do yum pındagek Masadonia miktımon ae tobił kık do nandagit. ⁴ Amin diwari Pol gat kisi agıpgwit. Kında uŋun mani Sopata uŋun Beria kokupmon amin kında, Perus dakon monji. Ae Tesalonaika kokupmon amin bamori mani Aristakus ae Sekundus, ae Debe kokup

papmon nani kinda mani Gaius. Ae Timoti gat Esia miktimon amin bamori mani Tikikus ae Tropimus. Unun amin kabi Pol gat kisi agipgwit. ⁵ Unun amin kabi da kalip Troas kokup papmon panji egek nin do jomjom awit. ⁶ Anakwa nin Bret Yisni Mini Bisap Madep mudanakwan Pilipai yipmanek tap waggakon wigek kigiman. Kin tap binap agapno gildat 5 kabi mudanakwan amin nin do jomjom anek Troas kokup pap egipgwit unudon kino notni pindak pindak agiman. Anek unudon gildat 7 kabi egipguman.

Troas kokup papmon Pol da Yutikus kimagit nan aban pidagit

⁷ Sonda kalbi nin panmuwukbi gat jap anwa nok do anek muwukgiman. Anapno Pol wisa dagokdo kiken yan nandanek Pinkep gen dubagisi yanakwan kalbi binapmi agit. ⁸ Yut nin da egipguman unun yut kwen tosok. Unun yutnon lam morapmi koley yopgwit. ⁹ Unun yut da kosit gwagagon monji bilak kinda yikgit mani unun Yutikus. Pol da gen sanbenek yanakwan monji unun yik dipmin pagek uwagat anek wanga miktimon man anagit. Man anakban kimagit nan pigi abidawit. Unun yut notni kwen kwen awit dakon kidin kapbi kwen nani egipgwiron da magit. ¹⁰ Mani Pol da pigi monji unun da kwenon pagek kisiri da kendagek yagit, “Ji nandaba kik dima ani. Egip egipni tan imisak.” ¹¹ Pol yan yanek aeni kwen wigi bret pidanban nawit. Yan anek gen sigin yoyinakwan wigi wisa daganakwan yopman kigit. ¹² Yopman kinakwan amin monji unun abidan yut-

nikon ankwit. Wagil dima kimakgit yan nandanek butni yawori tawit.

Pol Troas kokup pap yipmanek Miletus kokup papmon kigit

¹³ Nin Pol yipmanek tap waggakon da Asos kokup papmon kin altanek Pol do jomjom agiman. Nin da kalip kinapno Pol iyi miktim kosit kik do anek unun do niyigit. ¹⁴ Jomjom anapno Pol Asos abin altan niban abidono tap waggakon wigek Mitilini kokup papmon kigiman. ¹⁵ Unudon da wisa dagokdo Mitilini yipmanek miktim kindamani Kios kapmatjok tanban kanek yapguman. Ae gildat kindado tap unun pudan yapmanek Samos kokup papmon kin altagiman. Ae unudon da wisa dagokdo Miletus kokup papmon kin altagiman. ¹⁶ Pol da Esia miktimon bisap noknok dima anen yan nandagit, do nin tap waggakon da Epesas kokup pap si yapmanek Miletus kokup pap kigiman. Bisap noknok dima anek tepmi kinen kan, Pentikos Bisap Madep Jerusalem konen yan nandagit.

Pol da Epesas panmuwukbi dakon kila amin galok gen yoyigit

¹⁷ Nin kokup pap Miletus unudon egek Pol da Epesas panmuwukbi dakon kila amin opni do gen yipban kigit. ¹⁸ Gen yipban kwan opba yan yoyigit, "Nak kilisi Esia miktimon apgum bisapmon ji gat bisap morapmi egek anpak agim unun disi nandan. ¹⁹ Bisap morapmi Juda amin da nak abin nep do gen yawit. Yan anakwa bisap morapmi butno

madepsi jik tanjakwan kunam morapmi takgim. Anjek nak nagado nandako manjakwan Amin Tagi dakon pi agim. ²⁰ Nak ji panpulugok do gen tagisi kinda dima wutjiko tagit. Gen kisisi muwut muwut madepmon ae yutjikon dayin dekgim unun disi nandan. ²¹ Nak Juda amin ae Grik amin but tobil anjek Pinjopmon kinjek Amin Taginin Yesu nandan gadan imni do gen madepsi yan tenjenagim. ²² Nandani. Telagi Wup da unudon kiken dosi nayisak, do nak Jerusalem kiksiat. Unudon kiko yo kinda ni da altan namjak unun dima nandisat. ²³ Mani on gin nandisat, kokup morap agisaron butnokon Telagi Wup da yansi nayisak. Don amin da dam teban yutnon nepdan, ae jigi namdan unun kisi nayinjakwan agisat. ²⁴ Mani nak naga dakon egip egip do yo madep kinda yan nandanek egip egipno anjuktuk do dima nandisat. Nak kosit unun agisat nanjin agek Amin Tagi Yesu da pi namgut unun an mudoken. Pi unun Pinjop da nandan yawotni do anjek yo madepsi ninon asak unun dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenoken.

²⁵ “Not kabi, nandani. Nak ji gat egek Pinjop da Amin Kila Asak dakon gen dayin tenjenagim. Nak abisok nandisat, ji depman kinapbo jikon da kinda da nak ae bunon dimasi nandakdan. ²⁶⁻²⁷ Nak Pinjop dakon nandak nandak kinda dima wutjiko tagit. Kisisi dayin tenjenagim. Nak abisok but piso wagil dayisat. Do jikon da amin kinda Tipdom do amin asak kan, unun nak dakon gulusun dima. ²⁸ Ji disi dakon kila anjek panmuwukbi morap dakon

kila kisi ani. Pañmuwukbi kabi uñun Piñkop da Monji dakon yawi nan yuman nagit. Uñun sipsip kabini ji da kila ani do Telagi Wup da ji manjin depgut. ²⁹ Nak nandisat. Depman kinapbo jon pinan yokwisi da jikon abinek sipsip kabi pañupbal akdañ. ³⁰ Anakwa jikon da amin diwari da pidan pañmuwukbi kabikon da amin diwari bujon yolni do top gen yoyikdañ. ³¹ Yando, ji kan kimotni. Bilak kapbi da butgwan nak kunamon da ji kalon kalon kisi dayin dekim. Uñun do dima intoni.

³² “Nak abisok Piñkop da kilasi asak do uñun da kiron depmandat. Nandan yawotni dakon geni da ji panteban aban yoni tagisi telagi amin kabini do yopbi uñun tagi timitni. ³³ Nak amin dakon moneñ ae yo kabini do pindak galaktok dima agim. ³⁴ Nak da pi agim dakon mibili uñun disi nandan. Naga da kisit da pi anek yo nido wadak wadak agim uñun timigek notno pi agiman uñun kisi pañpulugagim. ³⁵ Naga pi teban yan anek dayin doligim. Jiyo yan gin anek teban tokni mini amin uñun pañpulugoni. Amin Tagi Yesu iyi gen kindayagit uñun dima intoneñ. Gen uñun yan: ‘Yo imisak amin dakon kisik kisikni wukwi, anakwan iban abidosok amin dakon kisik kisikni pinbi.’ ”

³⁶ Pol gen uñun yoyin mudanek kila amin kabi gat ñwakben anek bisit yagit. ³⁷ Bisit aban mudanakwan kila amin kisi da kunam tagek Pol bedan mandan nawit. ³⁸ Pol da bujon nak dakon inamno ae dima kokdan yan yoyigit do bupmisi nandawit. Bupmi yansi nandanek Pol anan tap waggakon

aŋkiwit.

21

Pol Jerusalem kigit

¹ Nin kila amin yopman degek tap wakga abidanek nomansi miŋtim timjok kinda tap binap tosoŋ unun mani Kos unudon wigigiman. Wigek unudon da gildat kinda do miŋtim timjok kinda tap binap tosoŋ unun mani Rodes wigek unudon da Patara kokup papmon kigiman. ² Kin kono tap wakga kinda Ponisia miŋtimon kik do aban kagiman. Kanek unudon wigino kigiman. ³ Kinjek miŋtim tim kinda tap binap tosoŋ unun mani Saiprus kanek unun gwanden tetgin do tanakwan nin amin tetgin da yapguman. Yapmanek Siria miŋtimon kin kokup Tair unudon tap wakga panŋi aŋgit. Agakwan tap wakgakan pi monji yik iligakwa ⁴ nin kin Yesu dakon panŋet kabini pindatno unun gat gildat 7 kabi egipguman. Egapno Telagi Wup da panŋagap aban Pol yan iyiwit, “Gak Jerusalem dima kiki.” ⁵ Egipguman dakon bisap mudanakwan Yesu dakon panŋetni gat ae miŋat monjioni gat kisi kokup pap yipman degek tap kidipmiŋon pigigiman. Pigi unudon ŋwakber anek bisit agiman. ⁶ Bisit ano mudanakwan notni galok gen yoyin yoyin anek yutnikon kinakwa nin tap wakgakan wigigiman.

Kombi amin Agabus da Pol gen iyigit

⁷ Nin Tair kokup yipmanek kin Tolemes kokup papmon altagiman. Unudon Yesukon sanbewit amin kabi gildat tagi yan yoyino unun gat gildat

kında egipgumaŋ. ⁸ Uŋudon pakgimaŋ da wisa dagokdo uŋun kokup pap yipmaŋek Sisaria kokup papmon kiŋ altaŋek Pilip da yutnon kino uŋun gat egipgumaŋ. Pilip uŋun yabekbi kabi paŋpulugoni do kalip amin 7 kabi manjikbi uŋun kabikon nani kında. Uŋun amin Gen Bin Tagisi yaŋ teŋteŋok amin kında. ⁹ Pilip uŋun gwi 4 kabi. Uŋun aminon dima yopbi. Miŋat kabi uŋun kombi gen yogok miŋat egipgwit.

¹⁰ Nin Sisaria kokupmon gildat kabi di egapno kombi amin kında mani Agabus uŋun Judia miktimon da pigit. ¹¹ Piŋ altaŋ niminek Pol dakon boban napni abidanek Agabus da iyi dakon kisit kandapyo wamgut. Wamaŋek yaŋ yagit, “Telagi Wup da yaŋ yosok, ‘Nak da on asat, yaŋ gin Juda amin Jerusalem ekwan da on boban nap dakon ami wamaŋ Amin Nwakiwari Kabi da kisiron yipdan.’”

¹² Yaŋ yaŋban Pol Jerusalem dimasi kisak do nin gat ae amin egipgumaŋ gat kisi da ankutnaŋek tebaisi iyigimaŋ. ¹³ Mani Pol da gen kobogi yaŋ yagit, “Nak dam tebanon nepni do tagi nandisat. Ae Jerusalem Amin Tagi Yesu da man do kimokgen do tagi nandisat. Do ji nido nak angolgol anek kunam takgaŋ? Yaŋ anakwa butno yokwi tosok.”

¹⁴ Yaŋban Pol kono kik do teban tagit, ae nandak nandakni nin da kulabik aripmi dima agagi yaŋ nandaŋek yagimaŋ, “Amin Tagi da yo altaŋ imjak do nandisak uŋun tagi altaŋ imjak.”

Pol dam tebanon yigakwan gen pikon yipmanek mibilni nandak do pi awit

(Kilapmi 21.15–26.32)

Pol Jerusalem kin altagit

¹⁵ Yan nandaneke nin yiknin paneke Jerusalem kokup papmon wigigiman. ¹⁶ Yesu dakon pandetni di Sisaria egipgwit unun gat kisi wigek unun da nin panke Nason da yutnon nipba egipguman. Nason unun kalip Yesu kili nandan gadan imgut. Miktinni unun Saiprus. ¹⁷ Nin Jerusalem kin altono panmuwukbi da nin but galagon da timikgwit. ¹⁸ Timikba pakgiman da wisa dagokdo Pol nin gat kisi Jems kok do kigiman. Kin altaneke panmuwukbi dakon kila amin kisi morap unudon gin Jems gat ekwa pindakgiman. ¹⁹ Unudon Pol da gildat tagi yan yoyineke Pinkep da anpulanganban Amin Nwaknwaru Kabikon pi morap agit unun dakon gen kisisi yoyin mudagit.

Kila amin da Pol Telagi Yut Madepmon wigisak do iyiwit

²⁰ Panmuwukbi dakon kila amin Pol dakon gen nandaneke Pinkep ankisiwit. Anek iyiwit, “Not nandaki. Juda amin morapmisi da Yesu kili nandan gadan imgwit. Unun amin kisisi da Moses dakon gen teban guramik kimokgon. ²¹ Mani amin diwari da gak do yan yoyiwit, ‘Pol da Juda amin Amin Nwaknwaru Kabi da bikbigon ekwan unun Moses dakon gen teban dima guramitni do yoyineke yan yoyisak, “Ji monjisi dakon giptim dima mandani.

Ae Juda amin dakon anpak dima yolni.” ’ ²² Niansi aneñ? Gak idon kili apgul yan nandan gamdan.

²³⁻²⁴ “Do nin da gen kinda gayino gak yan gin abi. Anaki gakyu kisi gen teban guramikdal yan gandani. Nin gat amin 4 kabi ekwaman. Unun amin kabi Pinjopmon yan teban tok gen kinda kili awit. Gak unun amin kabi timikbi Pinjop da dabilon gen teban yolek giptim panjkilek ak dakon anpak ani. Ae mukwa sok do unun dakon yo gak da gaga yubi. Yan anaki unun amin kabi busun dangwani tagi mandani. Yan abi amin da gandanek top yan imguman yan gandani. ²⁵ Amin Nwakwari Kabi Yesu nandan gadan imgwit amin nin da gen anteban agiman unun kili mandan yomguman. Gen unun yan: Ji kokup kidat do paret abi unun dakon jap dima noni. Ae yawi gat ae bit kilapyo si tipba kwon dima noni. Ae minjat wiliyo yumabi mibili mibili dima ani.”

²⁶ Gildat kinda do Pol amin 4 kabi unun timikban giptim panjkilek ak dakon anpak anek egipgwit. Yan anek Telagi Yut Madepmon wigi mukwa sogok amin dakon mibiltok amin ni bisapmon wasip anek, ae amin kalon kalon dakon paretni mukwa soni unun do Pol da but piso yoyigit.

Juda amin da Pol Telagi Yut Madepmon abidawit

²⁷ Gildat 7 kabi pali mudanakwan Juda amin di Esia miktimon da apgwit unun da Pol Telagi Yut Madepmon kawit. Kanek minjat amin morap muwukgwit dakon but suganek Pol abidawit. ²⁸ Abidanek yan tidanek yan yawit, “Israel amin ji abin nin panpuluganba on amin gen pikon yipno.

On amin da kokupmi kokupmi amin morapmi dakon but paɲupbal asak. Aɲek Israel amin kabi nin do, ae Moses dakon gen teban do, ae on Telagi Yut Madep kisi do yanba yokwi tok asak. Ae unun gin dima. Grik amin timikban on Telagi Yut Madep da nagalon wiɲek telagi tamo on aɲupbal aban yo isali asak.” ²⁹ (Kalip Epesas kokup papmon amin kinda mani Tropimus unun Pol gat Jerusalem kokup papmon ekwal pindakgwit, unun do aɲek gen unun yawit. Unun amin Pol da abidanban Telagi Yut Madepmon wigigimal yan nandawit.)

³⁰ Kokup madepmon amin gen unun nandan wuridagek teri teri da timtim yanek apgwit. Abiɲ Pol abidan ilik aɲaɲ Telagi Yut Madep dakon nagal yapmanek wanga abigiwit. Yan aɲek unudon gin Telagi Yut Madep dakon yoma kisi sogwit.

Rom dakon emat amin da Pol abidawit

³¹ Pol aɲakba kimot do aɲakwa Jerusalem amin morap kisi gen butjap ematyo madep aɲ unun dakon gen bini Rom dakon emat amin dakon mibiltok amin da nandagit. ³² Yan nandaneɲ unudon gin kila amini di gat ae emat amini di gat timikban timtim yanek miɲat amin kabikon pigiwit. Pigakwa amin da emat amin dakon mibiltok amin gat ae emat amini gat pindagek Pol sanbeɲek dima aɲakgwit. ³³ Emat amin dakon mibiltok amin da obiɲ Pol abidanek nap teban bamori baɲ Pol abisini do yoyigit. Aɲek amin yan yoyigit, “On namin amin kinda? Ae ninan agit?” ³⁴ Yanban di da gen kinda yanakwa di da ɲwakɲwari yawit. Yan yanek upbalap madep aɲakwa gen bami

kinda dima abidagit. Do Pol abidan anan emat amin da yomakon awigin do yoyigit. ³⁵ Pol kin yut unun da man wigigon altanakwan amin da Pol si anakba kimotjak do gwayan tebaisi awit. Yan aba emat amin da pasalek Pol si kendak anan wigiwit. ³⁶ Amin morapmi da bunon yolek madepsi sigin yan tidanj yawit, “Anakba kimakban!”

Pol da Juda amin iyi dakon nandan gadat dakon mibili yoyigit

³⁷ Emat amin da Pol anan yutnikon awigik do anakwa emat amin dakon mibiltok amin Grik genon da yan iyigit, “Gen kinda tagi gayiken?”

Yanban iyigit, “Gak Grik gen nandisal, ma? ³⁸ Abikisokgwan Isip amin kinda gapman gat emat wasanjek amin dapdap sibani ton amin 4 tausen timikban miktin amini minikon kiwit. Gak unun amin dima, ma?”

³⁹ Yanban Pol da yagit, “Nak Juda amin kinda. Kokupno unun Tasas, Silisia miktimon tosok. Kokup madepno amin morap da man bini nandan. Amin gen tagi yoyiken?”

⁴⁰ Yanban mibiltok amin da gen tagi yoyisak do iyigit. Iyiban Pol unun man wigigon da agek upbalap dima ani do kisiri da tilak an yomgut. Yan aban amin kisi upbalap yipman mudawit. Yan anakwa Pol da Ibru genon da yan yoyigit,

22

¹ “Not kabi ae dat kabi nandani. Nak gulusun kinda dima agim do dayikdisat.” ² Nandaba Pol Ibru genon da gen anakwan upbalap dima anek

tayanok egipgwit. Yan anakwa Pol da yan yoyigit, ³ “Nak Juda amin kinda. Meno da Tasas kokup pap Silisia miktimon tosok unudon analagit. Mani nak on kokup papmon tagagim. Yoyinetno Gamaliel unun da nak babiknin dakon gen teban morap tagisi nayin dekgit. Ji Pinokop dakon pi but dasi an, nakyu kisi yan gin an kimakgim. ⁴ Nak da minat ae wili nandan gadat anek Yesu Yolyol Kosit nan agipgwit unun panupbal anek dapbo kimotni do pi agim. Anek pabisin panpan dam teban yutnon panigim. ⁵ Yan anapbo mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae kila amin dakon gen kokwin amin kabi da nandan namgwit, do nak da pi agim unun da ji tagi dayin tentenoni. Unun da Juda amin notnin Damaskus egipgwit do papia kinda mandawit. Unun naba nak Yesu nandan gadan imgwit amin kabi Damaskus egipgwit unun timik panobin Jerusalem dam teban yutnon yopmanek kobogi do yo yokwi anyomni do anek kigim.”

*Pol da but tobil agit dakon mibili yoyigit
(Yabekbi 9.3-19 ae 26.12-18)*

⁶ Pol sanbenek yan yagit, “Nak kin gildat binap 12 kilok da tilagon Damaskus ankapmat anapbo tenteni madep kinda Kwen Kokup da pin anbinap aban nak binapmon akgim. ⁷ Tentenan naban nak miktimon man pagek nandanapbo gen kinda altanek yan nayigit, ‘Sol! Sol! Gak nido nak anupbal ak do pi asal?’

⁸ “Yanban yan iyigim, ‘Amin Tagi gak namin?’

“Iyiko yagit, ‘Nak Yesu Nasaret amin nan anupbal ak do pi asal.’ ⁹ Amin nak gat agipguman unun

tenjenji kawit. Mani gen unun nayigit unun dima nandawit.

¹⁰ “Nayinban iyigim, ‘Amin Tagi, nak ninan aben?’

“Gen unun yoko Amin Tagi da nayigit, ‘Gak pidan Damaskus kokupmon pigaki amin kind a da pi morap aki do yan mudan gangum unun do gayisak.’ ¹¹ Tenjenji madep unun tenjenan naban dabilno pilin tagit do amin agipguman unun da nak kisitnokon da abidan Damaskus abigiwit.

¹² “Abigi nepba amin kind a mani Ananias nak nandak do apgut. Unun amin Pinjok gawak iminek gen teban guramik kimakgit. Juda amin morap Damaskus egipgwit da nandaba amin kilegisi kind a agit. ¹³ Ananias unun kapmatjok da abin agek nak yan nayigit, ‘Sol not, dabilgo aeni sintosak.’ Yan nayinban unudon gin sintanek Ananias kagim. ¹⁴ Kanapbo nayigit, ‘Babiknin dakon Pinjok da gak da niansi abi do nandisak unun golinban koki do manjin gepgut. Ae Amin Kilegi kanjaki unun da iyi gen gayinban nandaki do manjin gepgut. ¹⁵ Gak yo morap pindak nandanjo agil unun minat amin morap yoyin tenjenokdisal. ¹⁶ Do bisap noknok dima abi. Pidanek telagi pakbi sojek mani yanjaki unun da diwarigo wiririk gaban.’

¹⁷ “Don aeno Jerusalem tobil abin Telagi Yut Madepmon wigi bisit an egek dabilno kulabik anakwan dipmin yombem kind a kagim. ¹⁸ Kanapbo Amin Tagi da yan nayigit, ‘Gak tepmisi pidan Jerusalem yipman ki. Nak dakon gen on kokup papmon yoyiki kan, amin da dima abidokdan.’

19 “Nayinban iyigim, ‘Amin Tagi, dima, on amin kalip nak da muwut muwut yut morapmon agek amin gak nandan gadan gamgwit unun baljanek dam tebanon yopgum unun nandan naman.’²⁰ Ae gak dakon gen yan tenjenok amingo Stiwen anakba kimakgit bisapmon nak kapmatjok agek tip ban anakgwit amin dakon imal dubakni ilik yopman naba kila agim. Anek pindagapbo Stiwen anakba kimakban nandako tagisi agit.’

21 “Mani Amin Tagi da nayigit, ‘Nak da Amin Nwakhwari Kabi kokup dubagisikon ekwan unun do kiki do yabekdat.’ ”

Pol da emat amin nak Rom amin kinda yan yoyigit

22 Pol da Amin Nwakhwari Kabi do gen unun yanakwan amin da nandaneke yan tidaneke yawit, “Anakba kimakban. Unuden amin miktimon tagi dima egipmi.”

23 Yan tidaneke imal dubakni ilik maba kinakwa kimbaban timik maba kwen wigiwit.²⁴ Yan anakwa emat amin dakon mibiltok amin da emat amini yan yoyigit, “Ji Pol anki nin ekwaman yutnon baljoni. Baljanek amin da mibili nido japmi nandaneke yan tidan iman unun dakon mibili iyi yanban nandani.”²⁵ Yoyinban anki kisit kandapyoni paninin anek wamgwit. Anakwa Pol da kila amini kapmatjok akban kanek yan iyigit, “Gen kokwin amin da nak dakon mibilno dima kan nandanyo anakwa nak nitdan. Unun tagi dima akdan.

Nak Rom amin kinda. Ji Rom dakon gen teban yapmanjan.”

²⁶ Yanban kila amini gen unun nandan kin mibiltok amini yan iyigit, “Ma, on amin Rom amin kinda. Gak niansi akdisal?”

²⁷ Iyiban kin Pol yan iyigit, “Nayinbi nandako. Gak Rom amin kinda?”

Iyiban yagit, “Asi nak Rom amin kinda.”

²⁸ Yanban yan yagit, “Nak Rom aminsi dagok do tomni madepsi yungim.”

Yanban Pol da iyigit, “Gak yan agil mani nak altagimon da Rom aminsi kinda egipgum da egisat.”

²⁹ Yanakwan amin Pol baljok do awit pasalek dima baljawit. Anakwa mibiltok amin da Pol Rom amin kinda nan yoyiko nap teban nan anteban ayin yan kan nandanyo anek unun kisi pasol pasol agit.

Pol gen kokwin amin kabikon gen yagit

³⁰ Juda amin da Pol ni gulusun nan agit do yon, emat amin dakon mibiltok amin unun dakon mibili pakyanji nandak do pi agit. Do gildat kinda do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae Juda amin dakon gen kokwin amin morap abin muwutni do gen tebai yipgut. Yipban abin muwugakwa Pol dakon nap teban wital iminek abigi yipban unun da inamon akgit.

23

¹ Pol da sinjanban gen kokwin amin kabikonsi kinakwan pindagek yan yoyigit, “Not kabi, abikikon da win abisok egisaron nak Pin kop da dabilon butnokon da tagisi egi anan wit yan nandisat.” ² Gen

uñun yanban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Ananias da Pol da kapmatjok akgwit amin gen kaganikon anatan do yoyigit. ³ Yoyinban anagakwa Pol da yan iyigit, “Pinjok da gitdisak. Gak yut dakon pompom kilegi yombem, mani mukgwan nip da nanba nitniranbi. Gak gen teban guramikdat yan nandanek nak gen pikon nep do abil da yikdal. Mani gaga gen teban yapmanek nitni do yoyisal.”

⁴ Amin kapmatjok akgwit da gen uñun nandanek Pol yan iyiwit, “Gak Pinjok dakon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin do yanba yokwi tok an imisal, ma?”

⁵ Yanba Pol da yoyigit, “Not kabi, Pinjok da papiakon gen yan tosok: ‘Ji kila aminji kindi do yanba yokwi tok dima ani.’ On amin uñun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin yan dima koko pisak.”

⁶ Pol da gen kokwin amin kabi di uñun Sadyusi amin ae di Parisi amin yan nandan yomgut. Do gen papmon da yan yoyigit, “Not kabi, nak Parisi amin kindi. Datno kisi uñun Parisi amin kindi. Nak amin kimakbi da kimoron da don pidokdan uñun do nandan teban tane egisat. Yan nandisat do anek gen pikon nepman.” ⁷⁻⁸ Sadyusi amin da amin kimakbi aripmi dimasi pidoni, ae anelo wupyo mini yan yon. Mani Parisi amin uñun kisi nandan teban ton. Yan nandan do anek gen uñun yanban Parisi amin ae Sadyusi amin iy uwal uwal anek pudan kabi bamori awit. ⁹ Anek gen teban yoyindet amin di uñun Parisi kabikon nani uñun

da pıdan agek madepsi yan tıdanek yan yawıt, “On amın gulusuñni minisi komañ. Wup bo anelo kindı da gen bo iyıgıt? Uñun dıma nandamañ.”

¹⁰ Yan yanba emat amın dakon mibiltok amın da pındakban gen emat madepsi awıt. Yan anek amın kabı bamot uñun da Pol terı terı da ilıkba gıptımı dagañakwan kimotjak yan do pasalgıt. Do emat amını yabekban pıgı Pol amın kabı da binapmon nañ gwayeñ anañ emat amın da yutnon ankiwit.

¹¹ Anki yıpba kalbi Amın Tagı da Pol da kapmatjok agek yan iyıgıt, “Gak pasol pasol dıma aki. Si teban tañek egıpbi. Nak dakon gen Jerusalem yan tenñeñagıl uñun Rom miktımon yan gın yan tenñeñoki.”

Juda amın da Pol anakba kimotjak do gen yan anteban awıt

¹² Wısa dagokdo Juda amın muwugek Pol anakba kimotjak do wagıl yan anteban awıt. Anek yawıt, “Jap pakbiyo dıma anek Pol anatno kımagakwan don noneñ. Yan dıma aneñ kañ, Pıñkop da nin tagı nındapjak.”

¹³ Yan teban tok awıt amın uñun 40 yapgut. ¹⁴ Amın kabı uñun kın mukwa sogok amın dakon amın madep kabı, ae kıla amın kabı yan yoyıwit, “Nin jap dıma nañek Pol anatno kımagakwan don noneñ do wagıl yan anteban amañ. Yan dıma aneñ kañ, Pıñkop da nin tagı nındapjak. ¹⁵ Do ji gat ae gen kokwin amın kabı gat muwugek emat amın dakon mibiltok amın do gen yıpba kwan uñun da Pol yıpban jikon opjak. Mibılını sigın nandak do nandamañ, gen yan yıpba

kisak. Anjakwan jikon dima abin altnakwan kosiron anjatno kimotjak do nin tagap tonen.”

¹⁶ Mani Pol gwaktani da kosiron pasilikon da anjatdan dakon geni nandanek emat amin da yutnon wigi Pol unun do iyigit.

¹⁷ Iyiban Pol da emat amin 100 dakon kila amin kindan yan iban opban yan iyigit, “Gak on monji abidan anan mibiltok amingokon ankwigen di nandak unun iyisak.” ¹⁸ Iyiban monjisok unun ankinnek mibiltok amin yan iyigit, “Dam tebanon egisak amin Pol da yan naban opbo on monji gagon anopben do nayiban anobisat. Gen kindan nandak unun gayikdisak.”

¹⁹ Yanban mibiltok amin da monjisok unun kisirikon da abidan anan ilenikon kin iyi gin egek yan iyigit, “Gak ni gen nan nayik do nandal?”

²⁰ Yanban monji unun da yan iyigit, “Juda amin da anwa gak da Pol yipbi gen kokwin amin kabikon pigisak do gen yan anteban ayin. Pol dakon mibili di gat nandanen yanon da top gayikdan.” ²¹ Mani amin kabi kindan 40 yapmandak unun da jap pakbiyo dima anek Pol kosiron pasilikon da anjatno kimagakwan don nonen yan anteban awit. Yan dima anen kan, Pin kop da nin tagi nindapjak yan yawit. Do gak dima nandan yobi. Gak da geni nandanek nandan yobi do sintan ekwan.”

²² Yan yanban mibiltok amin da monjisok unun yabegak yan iyigit, “Gak tayanok kin gen nayil unun do amin kindan dimasi iyiki.”

Pol yipba Sisaria kokupmon kigit

²³ Yan anek mibiltok amin da emat amin 100 dakon kila amin bamori yan yoban opbal yan

yoyigit, “Jil kin emat amin 200 gat, ae oskon akwan amin 70 gat, ae jangwa timit amin 200 gat yan timitjil. Timikbal tagap tanek kalbi 9 kilok Sisaria kini. ²⁴ Yan anek Pol do os kinda kisi anoman anek Pol anktunan anan gapman dakon mibiltok amin madep Peliskon ankini.”

²⁵ Yan yoyinek Peliks do papia kinda yan mandagit,

²⁶ “Nak Klodias Lisias da papia on gapman dakon mibiltok amin madep Peliks do mandisat. Gildat tagisi. ²⁷ Juda amin da unun amin abidanek anakba kimotjak do awit. Mani nak da unun Rom amin kinda yan kan nandanyo agim, do nak gat emat amin kabino gat da kin uwalni da kisiron nan abidagiman. ²⁸ Anek ni gulusun kinda agit nan abidawit unun dakon mibili nandak do anek gen kokwin amin kabinikon ankigim. ²⁹ Nak da Juda amin yoyiko iyi dakon gen tebani kinda yapmak do anek abidaman yan nayiwit. Mani gen yan imgwit unun koko yo madep dima agit. Rom amin nin da si anatan kimotjak bo ae dam tebanon yipnen da aripmon gulusun kinda dima agit. ³⁰ Ae Juda amin da si anakba kimotjak do pasilikon da gen yan anteban awit unun nandaneq tepmisi yabekgo gagon obisak. Ae gen yan iman amin unun kisi gagon obinek mibili nido gen yan iman unun gak da inamon yan tetenoni do yoyisat.”

³¹ Kalbi emat amin gen unun guramigek Pol abidan anan kokup pap Antiparis unudon ankiwit.

³² Wisa dagokdo emat amin kabi miktimon da agipgwit unun tobil iyi da yomakon kinakwa

oskon agipgwit amın dagın Pol Sisaria anan kıwıt. ³³ Oskon agipgwit amın Sisaria kın altanek gapman dakon mibiltok amın madep do papia unun imınek Pol yo kisi unun da kısıron yipgwit. ³⁴ Gapman dakon mibiltok amın madep da papia unun manınek Pol yan iyıgıt, “Gak provinsgo dukon?”

Yanban Pol da iyıgıt, “Nak provinsno Silisia.”

³⁵ Yanban iyıgıt, “Gen yan gaman amın da abın altanekwa gengo don nandaken.” Yan iyınek obıp amını yoyınban Pol kıla amın madep Erot da kalıp yut madep agıt unudon yipmanek kilani ani do yoyıgıt.

24

Juda amın dakon kıla amın da Pol gen pikon yipgwit

¹ Gıldat 5 kabi egi mudanek mukwa sogok amın dakon mibiltok amın Ananias gat, ae kıla amın dı gat, ae Rom dakon gen teban nandak nandak amın kinda mani Tetulus kisi Sisaria pıgıwıt. Pıgı Pol ni gulusun nan agıt dakon geni gapman dakon mibiltok amın madep iyıwıt. ² Gapman dakon mibiltok amın madep Peliks da Pol yan iban wınakwan Tetulus da Pol gulusun agıt dakon mibılı yan imınek Peliks yan iyıgıt, “Kıla amın madep Peliks, gak da nin panpuluganaki emarı mını yaworisi ekwaman. Gak nandak nandakgo tagısı do nin da mıktımon kulabık tagısı anaki abısok tagısı ekwaman. ³ Unun do anek nin gak do but galaksi nandanek ya yanşı gayaman. ⁴ Mani gak bısap

dubagi abidono egipneŋ uŋun tagi dima. Do nandanŋ yawok niminek genin piŋipmisok on nandanŋ nibi do gayamaŋ.

⁵ “On amin yokwi morapmisi paŋalon aban komaŋ. On miŋtomon kokup kisi morapmon Juda amin dakon buri sugaŋban emat upbalapyo madepsi aŋ. Ae Juda amin nin nipmaŋ degek nandanŋ gadat ŋwakaŋwari kinda awit. Amin da uŋun kabi do Nasaret Amin yaŋ yoŋ. Uŋun amin kabi dakon mibiltok amini oni akdak. ⁶⁻⁷ On amin da Telagi Yut Madep aŋupbal aban telagi dima tosak do pini aŋakwan abidagiamaŋ. ⁸ Do gak da gaga iyinŋaki gen morap yaŋ imamaŋ uŋun bami yomaŋ yaŋ iyi yaŋakwan nandaki.”

⁹ Yaŋ yaŋakwan Juda amin kisi da Tetulus dakon gen jonigek yaŋ yawit, “Gen morap yosok uŋun bamisi yosok.”

Pol da Peliks gen iyigit

¹⁰ Gapman dakon mibiltok amin madep da Pol da gen yosak do kisit tilak aŋ iban Pol da yaŋ yagit, “Nak nandisat, bilak morapmi gak on amin kabi dakon gen kokwin kila agak amini egipgul. Do gen yaŋ namaŋ dakon kobogi gayik do tagisi nandisat. ¹¹ Amin yoyiki kaŋ yaŋ gayikdaŋ, nak Piŋkop gawak im do aŋek Jerusalem kinŋ altaŋek gildat 12 kabi egipgum. ¹² Juda amin nandanakwa nak amin kinda gat gen emat Telagi Yut Madepmon dima agimak. Bo ae muwut muwut yutnikon bo kokup papmon amin paŋmuwugek upbalap ani do butni dima sugagim. ¹³ Abisok gen on yaŋ namaŋ dakon bami kinda dima golikdaŋ. Uŋun

top yoŋ. ¹⁴ Mani gen bamisi uŋun yaŋ. Nak babiknin dakon Piŋkop gawak imiŋek Yesu Yolyol Kosit naŋ agisat. Juda amin da uŋun kosit do nandanŋ gadat ŋwakŋwari kinda yaŋ yoŋ. Nak gen teban morap toŋ ae kombi amin da gen morap mandawit uŋun nandanŋ teban tosot. ¹⁵ Piŋkop da amin kilegi ae yokwiyo kisi don kimoron baŋ paban pidokdanŋ uŋun do nandanŋ teban taŋek egisat. On aminyo kisi yaŋ gin nandanŋek ekwanŋ. ¹⁶ Yaŋ do aŋek bisapmi bisapmi Piŋkop da dabilon ae amin da dabilon butnokon gulusuŋno mini egipbenŋ do kilani tebaisi asat.

¹⁷ “Nak bilak di kokup ŋwakŋwarikon egek don Jerusalem apgum. Juda amin notnoni yoni mini amin paŋpulgok do monenŋ paŋapgum, ae Piŋkop do mukwa sok do kisi apgum. ¹⁸ Nak Telagi Yut Madepmon kik do aŋek mibiltok kilektok dakon silip yolek don kigim. Telagi Yut Madepmon kili kilek tagim da egapbo nandawit. Nin amin kalonisok da upbalapmi mini egipgumanŋ. ¹⁹ Mani Juda amin di Esia Provins da apgwit uŋun da nak abidawit. Uŋun amin kabi kisi pigimanŋ da abisok gak da iŋamon gen yaŋ namanŋ tam tagi. Mani dima piwit do Juda amin kabi on akgamanŋ da nak do gen di yaŋ nam do nandanŋ kaŋ, abisok gak da iŋamon agek gen yaŋ namni kaŋ tagi. ²⁰ On Juda amin kabi nak asidon gen kokwin amin kabini da iŋamon agapbo kili nandawit. Do ni gulusuŋno naŋ kawit uŋun naŋsi gayini do yoyi. ²¹ Nak gen kalonji kinda gin gen papmon da yaŋ yagim, ‘Piŋkop da amin kimakbi aeni paban pidokdanŋ uŋun nandanŋ

teban tosot. Yan nandisat do ji da nak gen pikon nepman.’”

²² Peliks unun Yesu Yolyol Kosit unun dakon mibili kili nandan mudagit. Do Pol gen unun yan mudanakwan Juda amin jomjom ani do yoyinek yagit, “Emat amin dakon mibiltok amin Lisias da pinakwan genji dakon yan dagok don an daben.”

²³ Yan yoyinek emat amin 100 dakon kila amin yan iyigit, “Pol dam tebanon yipmanek tebai dima wamni. Ae notni da anpulgok do apba kan, dima kirinik yobi.”

Peliks da Pol dam tebanon yipban bilak bamori egipgut

²⁴ Gildat kabi di egi mudanakwa Peliks gat minatni Drusila gat apgumal. Drusila unun Juda minat kinda. Peliks da Pol yan iban obin Yesu Kristo nandan gadan imam dakon mibili do iyinakwan nandagit. ²⁵ Pol unun anpak kilegi gat, ae amin iyi do kila anek anpak kalipmi pabin yopmanek egip egip dakon gen gat, ae Pin kop da don gen pikon nipdisak unun do iyigit. Iyinakwan Peliks da nandan pasalek yagit, “Gak nipman dek kiki. Don bikbikno kinda tanban kan opbi do gen yipbo opjak.” ²⁶ Peliks unun Pol da monen di iban dam tebanon nan pulugan yipban kisak unun do kisi nandagit. Yan nandagit do bisap morapmi Pol yan iban opban gen yagimal.

²⁷ Don bilak bamori egi mudanakwa Posius Pestus da Peliks dakon tamo abidagit. Anakwan Juda amin da Peliks do nandaba tagi asak yan do Peliks da Pol dam tebanon sigin yipban egipgut.

25

Pol da Rom dakon kila amin madep Sisa da geni nandisak do yagit

¹ Pestus da abin gapman dakon tamo madep abidan yigek wasanek Judia miktin kila agit. Anek gildat kapbi egi mudanek Sisaria kokup pap yipmanek Jerusalem wigigit. ² Wigakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Juda amin dakon mibiltok amin gat da Pestuskon kinjek Pol gen yan ingwit unun do iyiwit. ³ Iyinek tebaisi yan yawit, “Gak nin panpuluganek yanbi unun amin yipba Jerusalem wisak.” Amin di kosiron pasilek Pol anakba kimotjak do kili yoyiwit unun do anek gen unun iyiwit. ⁴ Yanba Pestus da yan yoyigit, “Pol Sisaria dam tebanon egisak. Nak Sisaria kili ununjok pigikdisat. ⁵ Do kila aminji di yopba nak gat pigino gulusun kinda agit kan, unun amin da gen yan imni.”

⁶ Pestus unun gat gildat 8 bo 10 egi mudanakwa Sisaria pigigit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo gen pi an yutnon yigek Pol anopni do yoyigit. ⁷ Yoyinban anobin yipba agakwan Juda amin Jerusalem da piwit da Pol anngwasin akgwit. Anek gulusun yokwisi morapmisi agit yan yanek gen yan ingwit. Mani gen unun bami mini isalsi yan ingwit.

⁸ Yanba Pol da yan yoyigit, “Nak Juda amin da gen tebanon gulusun kinda dima agim. Ae Telagi Yut Madep do bo ae Sisa do gulusun kinda dima agim.”

⁹ Yanban Pestus unun Juda amin da but galak nandan imni do anek Pol yan iyigit, “Gak

Jerusalem wigi nak da inamon agaki gen on yan gamen unjodon nandaken do tagi nandisal?”

¹⁰ Yanban Pol da yan iyigit, “Nak Sisa dakon gen kokwin amin kabikon akdat. I don gin gen yan namgwit dakon geni nandagi. Nak Juda aminon gulusun kinda dima agim unun gaga pakyanji nandisal. ¹¹ Nak si kimokgen da arimon sun kinda agim kan, tagi nikba kimokgen. Mani top yanek gen pikon nepgwit kan, amin kinda da nak Juda amin da kisiron dimasi nepjak. Rom dakon kila amin madep Sisa dagin geno nandisak do nandisat.”

¹² Yanban Pestus nandan kokwin amin kabini gat gen yanek unun da kwenon yan iyigit, “Gak Sisa da gengo nandisak do yal, do Sisakon kikdisal.”

Pestus da kila amin madep Agripa Pol do iyigit

¹³ Gildat kabi di egi mudanek kila amin madep Agripa gat sami Benaisi gat Pestus kok do Sisaria kokupmon opgumal. Obinek but galak gen iyinek pi tamo on abidagil unun do nandando tagisi asak yan iyigimal. ¹⁴ Sisaria gildat morapmi egipgumal do Pestus da Pol dakon geni amin madep iyinek yagit, “Peliks da amin kinda dam tebanon yipgut da egisak. ¹⁵ Nak Jerusalem wigigim bisapmon Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabini gat, ae kila amini gat da unun amin gen yan imgwit. Yan iminek sun agit dakon kobogi nak da yan dagok anapbo kobogi yokwi abidosak do yawit. ¹⁶ Yanba yoyigim, ‘Rom amin ninon gen teban kinda yan tosok. Amin kinda da amin kinda gen yan imjak kan, amin unun da geni yan

imjak amin da inamon agek gen yan iban kobogi tagi yosak. Yan aban asi yo yokwi kinda agit kan, kobogi do yo yokwi tagi an imimi. Yan dima ani kan, Rom nin dakon gen teban yapmangan.’

¹⁷ “Nak idon opgum bisapmon gen yan imgwit amin nak gat kisi opguman. Obinek nak bisap noknok dima agim. Pakgiman da wisa dagokdo gen pi yutnon yigek unun amin anopni do yoyigim.

¹⁸ Anobinakwa gen yan imgwit amin da pidan agek yo yokwisi kinda agit do bo yan imdan yan nandagim. Mani dima. ¹⁹ Yum yo bamori dogin gen emat awit. Kinda unun iyi Pin kop anpak niansi anek gawak iman unun do yawit, ae kinda unun amin kinda kimakgit mani Yesu do gen emat awit. Mani Pol da Yesu unun pidagit da egisak yan yosok. ²⁰ Nak gen unun dakon mibili nandako dima pisagit do nianon da gen kokwin kilegi aben yan do antidok agim. Do Pol yan iyigim, ‘Gak Jerusalem wigi nak da inamon agaki gen on yan gamen unudon nandaken do tagi nandisal?’

²¹ “Yan iyiko Pol yan yagit, ‘Nak Sisa da geno nandisak do nandisat. Do idon dam tebanon egapbo don nepbi Sisakon kiken.’ Yan yagit do dam tebanon sigin egipjak do yan dagagim. Unudon egakwan Sisakon kigik dakon kosit anoman anek don yipbo kisak.”

²² Agripa da gen unun nandanek Pestus yan iyigit, “Nak da naga unun amin dakon geni nandaken do nandisat.”

Yanban Pestus da kobogi yan iyigit, “Anwa yanakwan nandakdisal.”

²³ Gildat kinda do Agripa gat Benaisi gat kila amin madep imalni tagisi panjek opgumal. Op-

bal emat amin dakon mibiltok amin madep gat, ae kokup pap unun dakon mibiltok amin gat kisi muwut muwut yutnon wigiwit. Anakwa Pestus da Pol yan iban wigit. ²⁴ Winakwan Pestus da yan yagit, “Kila amin madep Agripa, gat ae amin morap on muwaman ji on amin do koni. Juda minjat amin morapyo Jerusalem ekwan ae idon ekwan kisi da on amin gen yan imgwit. Anek madepsi yan tidanek unun amin dimasi egipjak, nak da si anakgo kimotjak do nayiwit. ²⁵ Mani nak da gulusun kinda si kimotjak da aripmon dima agit kagim. Ae iyi Sisa da geni nandisak do yagit, do nak da yan mudan ibo Sisakon kikdisak. ²⁶⁻²⁷ Mani ni gen bami kinda nan mandan yipbo amin madepninon kisak unun dima nandako pisosok. Dam tebanon amin kinda yipbo kinakwan gen yan imgwit dakon but piso gen kinda gat dima yipbo kisak kan unun tagi dima. Do kila amin madep Agripa, gak ae amin kabi ji kisi da on amin dakon mibili nandani do anek muwaman. Mibili ni pakyan si nandano pisanakwan gen bami papiakon tagi mandaken.”

26

Pol Agripa da inamon gen yagit

¹ Agripa da Pol yan iyigit, “Bikbik gabo gaga do gen ya.”

Iyiban mirak yopni do Pol kisiri anenagek iyi kutnok do gen yan yagit, ²⁻³ “Kila amin madep Agripa, gak Juda amin nin dakon anpak unun pakyan si nandisal, ae pidok pidok mibili nido aman unun kisi nandan mudosol. Do Juda amin

da gen yaŋ namɪŋakwa nak naga aŋkutnok do gen kobogɪ gak da ɪŋamon yok do tagɪsi nandɪsat. Butgo yaworɪ taŋakwan yigek gen morap gayikɪsat uŋun pakyaŋsi nandaki.

⁴ “Juda amin morap kisi da nak pakyaŋsi nandan naman. Nak monɪŋisogon miktɪmnokon yawi diwatno gat egapno nandan namgwit. Ae uŋudon gin dima, don Jerusalem paŋki egɪpgum bisapmon kisi nandan namgwit. ⁵ Nak dakon mibɪlno uŋun da kilisi nandan namgwit, do iyɪ gayik do nandan kaŋ tagɪ gayini. Nak monji bilagɪ egɪpgumon da wasaŋek Parisi amin kinda egɪpgum. Parisi amin dakon gen tebani uŋun morapmisi. Juda amin kabi diwarɪ dakon gen tebani yapmaŋek uŋun dakon jigɪsi. Gen teban morap uŋun guramikgim. ⁶ Gen pikon nepgwit dakon mibɪli uŋun yaŋ. Piŋkop da babiknin do yo ak do yaŋ teban tagɪt uŋun asi altokɪsak yaŋ nandan teban tosot. ⁷ Juda amin nin dakon amin kabi 12 uŋun kalbi ae gildari Piŋkop gawak imaman. Yaŋ aŋek yo uŋun asi altokɪsak yaŋ nandan teban taŋek ekwaman. Kila amin madep, nak kisi uŋun dogin nandan teban taŋek egɪsat. On gen dogin Juda amin da gen pikon nepgwit. ⁸ Amin diwarɪ ji nido Piŋkop da amin kimakbi aripmi dima paban pidokdan yaŋ nandan?

⁹ “Kalip nakyɔ kisi Yesu Nasaret amin dakon man abɪŋ yɪp do pi madepsi aben yaŋsi nandagim. ¹⁰ Jerusalem kokup papmon pi yaŋsi agim. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yaŋ mudan namɪŋakwa Yesu dakon telagɪ miŋat amin kabi morapmi dam tebanon yopgum. Ae si dapba

kimotni do gen yan anṭeban awiron nakyo kisi da si dapba kimotni do yagim. ¹¹ Bisap morapmi Juda amin dakon muwut muwut yut tawiron agek unun amin Yesu manji imni do pi madepsi agim. Nak butjap madepsi nandan yominek yo yokwisi an yoben do kokup pap dubagikon kisi yol panṭigim.

*Pol da iyi Yesu nandan gadan imgut do iyigit
(Yabekbi 9.3-19 ae 22.6-16)*

¹² “Bisap kindakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan naba Damaskus kigim. ¹³ Kila amin madep, nak yansi gayisat, gildat binap 12 kilok da tilagon kosiron kinapbo tenṭenṭi madep kinda Kwen Kokup da pinṭban kagim. Tenṭenṭi unun tapmimi tonṭi tenṭenṭagit. Gildat dakon tenṭenṭi yapgut. Tenṭenṭi unun nak ae amin agipguman ninon yamgut. ¹⁴ Anek tenṭenṭan niban nin kisi miktimon manpak mudagiman. Man pagek nandanapbo Ibru genon da gen kinda yan nandagim, ‘Sol, gak nido nak anupbal ak do pi asal? Gak nak dakon galaktok yol do kurak tanek gaganan tepmi imisal.’

¹⁵ “Yan nayinṭban yagim, ‘Amin Tagi gak namin?’

“Yan yoko Amin Tagi da yagit, ‘Nak Yesu. Nak nan anupbal ak do pi asal. ¹⁶ Gak pidan at. Gak nak dakon oman aki do anek manjin gep do altan gamisat. Gak abisok yo pindakdal, ae yo don goliko pindatgi unun dakon yan tenṭenṭok abi do manjin gepmandat. ¹⁷ Nak da gak anṭutnanapbo gaga dakon amin kabi ae Amin Nwakṭwari Kabi da gak dima anupbal ani. Gak yabekgo Amin Nwakṭwari Kabikon kin ¹⁸ but dabilni pabi pisoni.

Pabi pisanek pilin tuk manji iminek but tobil anek tenjenikon apni. Abinek Sunduk dakon tapmimon da pulugan kinjek Pinkopmon apni. Anek nak nandan gadan naminakwa diwarini wiririk yobo telagi minat amin kabinokon sanbeni.’ ”

Pol Pinkop dakon pi agit unun do iyigit

¹⁹ Pol sanbenek yan yagit, “Kila amin madep Agripa, nak Kwen Kokup dakon yo unun kanek geni dima kirinikgim. ²⁰ Damaskus da wasanek Jerusalem ae Judia miktim kisi, ae Amin Nwakhwari Kabikon agek Pinkop dakon gen yoyin tenjenanek yan yagim, ‘Ji but tobil anek Pinkop nandan gadan imni. Yan anek asi but tobil ayin yan amin da dandani do anpak kilegisi ani.’ ²¹ Gen unun yanapbo Juda amin da Telagi Yut Madepmon abidanek nikba kimokgen do pini awit. ²² Mani Pinkop da anpuluganakwan egi anan wigim da abisok egisat. Yan agit do abisok idon agek amin isali ae amin madep ji do gen on yan tenjenosot. Gen on kalipsigwan kombi amin gat ae Moses gat da yo don altoni do yawit unun banjin yosot. ²³ Yan yawit, ‘Kristo unun tepmi panek don kimoron da wasok wasok pidot pidot amin egipjak. Anek Israel aminon ae Amin Nwakhwari Kabikon kwan Pinkop dakon Gen Bin Tagisi dakon tenjeni do yan tenjenosak.’ ”

Pol da Agripa but tobil asak do iyigit

²⁴ Pol gen sigin yanakwan, Pestus da madepsi yan tidanek yagit, “Pol gak but upbal al. Nandak

nandak kalugi timit do pi morapmisi abi unun da nandak nandakgo anupbal ak.”

²⁵ Yanban Pol da yagit, “Kila amin madep Pestus, nak but upbal dima asat. Nandak nandakno tagisi tanakwan gen bami yosot. ²⁶ Unun yo morap unun nomansi altan mudawit, do kila amin madep Agripa da gen morap yosot unun kisi nandan mudosok. Unun do anek pasol pasoli mini nomansi iyisat. ²⁷ Kila amin madep Agripa, gak kombi amin dakon gen nandan teban tosol yan nandisat.”

²⁸ Yanban Agripa da Pol yan iyigit, “Bisap pisipmisok gen nayinbi Kristo Dakon Amin kinda dagoken yan nandisal, ma?”

²⁹ Yanban Pol da kobogi yan iyigit, “Bisap pisipmi bo dubagi egek but tobil ani unun da yo madep dima asak. Gak ae on amin kabi abisok nak dakon gen nandan, ji kisi nak yombem gin ani do Pin kop bisit iyisat. Mani on nap teban kisit jikon panjeban ani do dima galak tosot.”

³⁰ Pol yan yanban kila amin madep, ae gapman dakon mibiltok amin madep, ae Benaisi, ae amin diwari amin madep gat yikgwit unun kisi pidan akgwit. ³¹ Pidan agek yut unun yipman degek notni yoyin yoyin anek yawit, “On amin si kimotjak bo ae dam tebanon egipjak da aripmon gulusun kinda dima agit.”

³² Yan yanakwa Agripa da Pestus yan iyigit, “On amin yipbi isal tagi kigigi, mani iyi Sisa da geni nandisak do yagit, do Sisakon yipno kisak.”

Pol Rom kigit

27

(Kilapmi 27–28)

Pol Rom kisak do tap wakgakon yipgwit

¹ Nin tap wakga abidanek Itali miktimon kinen do yan anteban awit. Anek Pol gat ae dam tebanon amin di gat timik emat amin 100 dakon kila amin da kisiron yopgwit. Kila amin unun mani Julius. Unun Sisa Dakon Emat Amin Kabikon nani kinda.

² Nin kokup pap Adametium dakon tap wakga kindakon wigigiman. Tap wakga unun Esia miktim dakon kokup pap diwari ton unudon kik do agit. Aristakus, kokupni Tesalonaika, unun nin gat kisi kigiman. Provinsni unun Masadonia.

³ Agapno wisa daganban Saidon kokupmon panji akgiman. Unudon Julius da Pol do nanda-ban tagi agit do yan iyigit, “Gak kwi notgoni da yo nido wadasal unun tagi anpulugoni.” ⁴ Unun kokup yipman dek kinapno mirim dambi da apgut do Saiprus miktim tim tap binap tosok unun da yongam anjakwan nin unun tetgin da kigiman.

⁵ Kinjek Silisia ae Pampilia Provins bamot yap-manek tap binap mandanek kokup pap Maira unudon kin altagiman. Maira unun Lisia Provin-skon tosok. ⁶ Unun kokup papmon Julius da tap wakga nwanjwari kinda analon agit. Tap wakga unun kokup pap Aleksandria dakon tap wakga kinda. Unun tap wakga Itali kik do agit do nin unudon wigigiman.

⁷ Wigino mirim unun dambi da apgut do tap wakga unun yaworisi agegakwan gildat kabi di mudawit. Nin si antidok anek don kokup pap Nidas anjwan agiman. Mirim dambi da sigin abinjakwan tap wakga antobilno miktim timjok kinda tap binap tosok unun mani Krit unun da

anyongam anjakwan mirim dima agit tetgin da kigimanj. Kinjek Krit dakon miktım tomni diwat kinda yipban tap kaga kigit mani Salmone unun da kapmatjok da yapmanjek kigimanj. ⁸ Tap wakga dakon kila amin pi madepsi anakwa Krit dakon tap kidipminj nanj yolek kigimanj. Kinj don kokup kinda mani Tap Waga Tamo Tagisi unudon kinj altagimanj. Kokup unun kokup pap Lasia da kapmatjok tosok.

⁹ Nin yaworisi agek bisap madepsi nagimanj. Anjek Juda amin da Pinjokop do nandanjek jap kelek ekwanj bisap madepni unun kili yapmak, do mirim sikakyo da tap pakbi anjupbal akdisak yanj nandanjek Pol da yanj yagit, ¹⁰ “Amin morap, gen dayisat unun pakyanjsi nandani. Nin kinjapno bisap yokwisi kinda noman tanj nimdisak. Anjakwan yik gat ae tap wakga gat ae nin gat kisi mudokdamanj.” ¹¹ Mani emat amin 100 dakon kila amin Pol da gen unun yagit do nandaban yo isali anjakwan tap wakga abidok amin gat ae tap wakga dakon ami gat dakon nandak nandakni yolgit. ¹² Ais bisapmon tap wakga unun tamokon tagi dima panjki akganj. Do amin morapmi da but kalonj anjek yum Piniks kokup papmon panjki egip do anjilik konej yanj nandawit. Unudon ais bisapmon tagi egipnejan yanj nandawit. Piniks unun Krit miktımon saut tet do tosok, ae unudon da gildat pigisak tetgin do noman tagi kokogi. Piniks unun Krit dakon tap wakga panjki akganj tamo kinda. Unudon mirim madep dima asak.

Mirim madepsi agit

¹³ Mirim saut tet da yawori anjakwan Piniks tagi kinenj yanj nandawit. Yanj nandawit do kirat

madep tap wakga abidanban akgaŋ uŋun ilikba wiŋban Krit da tap kidipmiŋ naŋ yolek kiŋimaŋ. ¹⁴ Mani bisap dubak dima agapno mirim madepsi tapmimi toŋ kind a pŋgut. Mani uŋun Nod Tet Mirim yaŋ yoŋ. Uŋun mirim da Krit miŋtim timon da pŋgut. ¹⁵ Abiŋ tap wakga tebaisi tidanŋkwan nin siŋin kik do anŋtidok agimaŋ, do tap wakga yum kono mirim da iyi awilgit. ¹⁶ Anŋkwan nin kiŋ miŋtim timjok kind a tap binap toŋok mani Kauda uŋun da manjikon da kiŋimaŋ. Uŋun da yoŋgam timi di agit do nin pi madepsi anek bot moniŋ abisino buŋon nolgit uŋun ilitno pŋgut. ¹⁷ Apban tap wakga dakon pi monji da ilikba tap wakgakon wiŋban tebaisi anŋteban awit. Yaŋ anek nap teban yopba tap wakga da mibilgwan pukwa tap wakga dima tuwil kisak do wamaŋ paŋteban awit. Ae Aprika miŋtim uŋun da kapmatjok niman tim yokwi kind a toŋok mani Sitis uŋudon tap wakga da kiŋ teban toŋok yaŋ do pasol pasol awit. Yaŋ awit do tap wakga dakon imal ilikba piŋba yum kaŋakwa mirim da tap wakga awilgit. ¹⁸ Mirim gat tap gat da nin tebaisi ukwayikgimal, do wisa dagokdo tap wakga dakon pi monji da yik morap maba tap kaga piŋi mudawit. ¹⁹ Anek gildat kind a do tap wakga dakon pi monji da tap wakga dakon yoni diwari maba piŋiwit. ²⁰ Mirim sikakyo madepsi da dagok dagogi mini anŋkwan gildat morapmi agipgumaŋon gildat dabil gat ae gik gat dima pindakgimaŋ. Ae nin pulugaŋ kineŋ yaŋ kind a dima nandagimaŋ. Nin kisisi pasildamaŋ yaŋ nandagimaŋ.

²¹ Gildat morapmi jap dima nanek agipgwit. Don Pol da binapnikon agek yaŋ yoyigit, “Amin kabi,

ji nak dakon gen guramikba Krit miŕtim timon si egipguman tam, tap wakga dima yokwi tanban, ae yo morap dima pasilbam. ²² Mani abisok yan dayisat, nin kabikon kinda dima pasildisak. Tap wakga dagin wagil tasik tokdisak, do ji but pasol dima ani. ²³ Nak Pinŕkop gawak imisat. Nak unun dakon amin. Unun dakon anelo kinda da kalbi abin nak da kapmatjok agek ²⁴ yanŕsi nayik, ‘Pol, gak dima pasolgi. Asisi gak kin Sisa da inamon atdisal. Nandaki, gak dakon bisit Pinŕkop da kili nandak, do amin morap gak gat tap waggakon ekwan unun dima pasildan.’ ²⁵ Pinŕkop dakon aneloni da yan nayik, do ji dima pasolni. Pinŕkop top dima yosok. Gen nayik unun yanŕsi altanban kokdaman. ²⁶ Yum kanapno mirim da tap wakganin awil anki miŕtim tim kinda tap binap tosok unudon yipban tegan atdisak.”

²⁷ Nin gildat 14 non Tap Adia unudon agek unun kalbi binap 12 kilok tap wakga dakon pi monji da nin miŕtim tim kindakon abin ankapmat aman yan nandawit. ²⁸ Yan nandanek tap pakbi ilari bo ae kwen yan kok do tilak yipba pigi 40 mita abidagit. Yan kanek ae timisok di gat kin tilak aeni yipba pigi 30 mita abidagit. ²⁹ Yan kanek tap wakga kin tipmon tidanban wagil tuwil kisak yando si pasalgwit, do tap wakga da bunikon kirat madep tap wakga abidanban akgan 4 kabi yopba pigiwit. Yan anek wisa tepmi dagosak do bisit pi awit. ³⁰ Tap wakga dakon pi monji unun nian anek tap wakga tayanŕgok yipman degek giptimnin panŕkutnoner yanon da kosit wusik awit. Do bot

monji witalba pigakwan kirat madep tap wakga abidanban akgañ unun tomnikon da yopno pigini yañ top yoyiwit. ³¹ Anakwa Pol da emat amin 100 dakon kila amin gat ae emat amini gat yañ yoyigit, “On amin kabi tap waggakon dima egipni kañ, ji kisi pasildañ.” ³² Yañban emat amin da bot monji anteban awit nap unun mandañ daganban tap da anañ kigit.

³³ Wisawisa do Pol da amin morap jap noni do yañ yoyigit, “Bisap dubak butji tagi dima tanakwa jap dima nawit. Isalsi agakwa gildat 14 mudak. ³⁴ Yañdo, ji jap si noni dosi dayisat. Nanba unun da ji panteban asak. Ji dimasi pasildañ. Ae busun dangwanjisok kinda dimasi pasildisak.” ³⁵ Gen unun yañ mudanek bret abidan amin morap da dabilon Pin kop ya yañ iyinek bret pudanek nagit. ³⁶ Yañ aban amin morap kisi dakon but tagisi anakwa kisi da jap nawit. ³⁷ Nin morap kisi 276 yañ da tap waggakon agipguman. ³⁸ Jap aripninon nanek tap wakga tagap tosak yañ do wit maba tap kagagwan pigiwit.

Tap wakga tuwil kigit

³⁹ Wisa daganakwan tap wakga dakon pi monji da miktim unun kanek ni miktimon abiman unun dima nandaba pisagit. Mani tap wakga da pan ki atjak tamo nimani ton tagisi kinda kawit. Yañ kanek nin unudon pan ki atneñ kañ tagisi yañ nandawit. ⁴⁰ Yañ nandawit do kirat madep tap wakga abidanban akgañ unun dakon napni mandañ daganba tap kagagwan tawit. Yañ anek unudon gin tap wakga antobilakwa agisak dakon kindap kwik dakon napni witalgwit. Anek mirim da tap wakga

pişonban kisak do imal ilikba kwen wigigit. Yan anakwa tap wakga unun tap kidipmin tetgin kigit. ⁴¹ Mani tap wakga niman madep kinda tap binap tagit unudon wukwan abidagit. Tap wakga dakon tomno nimanon tebaisi teğanek tagit. Yan anakwan tap da tap wakga dakon bunı tıdan tuwilgit.

⁴² Emat amin da dam tebanon amin pakbi pudanek wagil kıkdan yan nandanek si dapba kimotni do nandawit. ⁴³ Mani emat amin 100 dakon kila amin da Pol ankutnanek dima dapba kimotni do nandagit, do dima dapni do emat amin yansop anyomgut. Anek tap pudan nandan amin tap pakbigwan manek unun da kalip ilenon wigini do yoyigit. ⁴⁴ Anakwa amin diwari kindap diwat ae tap wakga dakon diwat ban timigek ilenikon wigini do yoyigit. Yoyınban yan gin anek nin kisin ilenikon tagisi wigigiman. Amin kinda dima pasilgit.

28

Pol Malta miktım timon egıpgut

¹ Nin ilenikon tagisi wigigiman. Wigek miktım timjok kinda tap binap tosok unun mani Malta unudon obıman yan kokup amin da niyınba nandagiman. ² Unun kokupmon amin da nin do anpak tagisi anımgwit. Sikak manek kokup mirimisi agit do kindap pan sojek unudon kindap alıneğ do niyiwit. ³ Pol kilan kilan di panmuwuk kindapmon soğakwan tuğon amin emari toğ kinda kindap tedep da yolban wigit. Wiğ Pol da kisiron inığnek geni duban piğakwan teğan tagit. ⁴ Unun

kokupmon amin da kanba Pol da kisiron tunon amin unun teliŋ teliŋ aban kawit. Yan kanek iyi gin notni yoyiŋ yoyiŋ anek yawit, “Koni, on amin unun amin kinda anakban kimakgit. Tap kaga piŋi dima kuŋwak, mani abisok kobogi yomyom piŋkop da dima egipjak do nandisak, do kobogi imisak.” ⁵ Mani Pol da tunon amin unun pambalikban kindapmon manakwan Pol da giptimon yo kinda dima noman taŋ imgut. ⁶ Amin giptimi pap tosak bo ae unudon gin maŋ pagek kimotjak yan nandawit. Mani bisap dubagi egi kanba Pol da giptimon yo kinda dima altaŋ imgut yan kanek nandak nandakni kulabik anek yawit, “On amin unun piŋkop kinda.”

⁷ Kindap soŋ aligimaŋ da kapmatjok Malta dakon kila amin madepni dakon yoma unudon tosoke. Kila amin unun mani Publius. Unun amin da nin timik yutnikon paŋki gildat kapbi kilanin tagisi agit. ⁸ Publius dakon datni unun sot anek giptimi kindapmi soŋakwan pakgit. Ae kok ilityo kisi agit, do Pol unun kok do wigek bisit aŋ imiŋ mudanek kisitni kwenikon wutjinek anmilip agit. ⁹ Yan aban unun miktim timon sot amin diwari kisisi apba paŋmilip agit. ¹⁰ Nin do nandaba wukwan nimeŋek but galak do yo morapmi nimgwit. Ae tap wakga abidok do agimaŋ bisapmon kosit agek naŋ paŋyo aneŋ do yo unun tap waggakon yopgwit.

Pol Rom kiŋ altagit

¹¹ Nin Malta miktim timon kanek kapbi egipgumaŋ. Egek don tap wakga kinda abidanek kosit wasagimaŋ. Unun tap wakga

ais bisapmon unudon panabin akgit. Tap wakga unun Aleksandria kokup pap dakon. Tomnikon kokup kidat Sus dakon monji bamotni unun yayat dakon wupmi pasin yopbi. ¹² Nin tap wakga abidanek kokup pap Sirakus kin gildat kapbi unudon egipguman. ¹³ Egek don Sirakus yipman degek Regium kokupmon kin altagiman. Unudon pakgiman da wisa dagokdo mirim saut tet da apgut do nin Regium yipman dekgiman. Yipman degek gildat kinda do nin Puteoli kokupmon kin altagiman. ¹⁴ Unun kokupmon Yesu nandan gadan imgwit amin di pindakgiman. Pindatno unun da Sonda kinda nin gat egipneñ do niyiwit. Do unun gat egek don miktim kosit Rom kokup papmon kigiman. ¹⁵ Kinapno Rom amin diwari Yesu nandan gadan imgwit amin da nin abaman yan nandanek nin timit do kosiron apgwit. Apba kokup kinda mani Apius Maket unudon nin amin diwari gat domdom agiman. Ae diwari kokup kinda mani Yuman Nanek Pokgon Yut Kapbi unudon pindakgiman. Pindagek Pol tapmim panek Pin kop ya yan iyigit. ¹⁶ Nin Rom pigino Pol iyi gin yut kindakon egakwan emat amin kinda da kilani aban egipjil do yawit.

Pol da Gen Bin Tagisi Rom yagit

¹⁷ Pol gildat kapbi egek Juda amin dakon kila amin yan yoba apgwit. Abin muwugakwa yan yoyigit, “Not kabi, nak nin dakon amin kabi bo ae babiknin dakon anpak pabin yop do anek yo yokwi kinda dima agim. Mani amin da nak Jerusalem abidan Rom amin da kisiron nepgwit. ¹⁸ Nepba

Rom amin da gen morapmi nayinba geno nandaba gulusun kinda si nikba kimokgen da arip dima agim kawit. Yan kawit do isal nepba kiken do nandawit. ¹⁹ Mani Juda amin da yan do dima galak tawit. Yan awit do Sisa dagin geno nandisak do yagin. Mani nak naga dakon amin kabino gen pikon yopben yanon da dima agim. ²⁰ Mibili nianon da on nap teban kisitnokon yipgwit unun dayik do anek yan dabo aben. Israel amin da Mesaia apdisak yan nandan teban ton. Unun Mesaia kili apgut yansi nandisat. Yan do anek dam tebanon egisat.”

²¹ Yan yanban iyiwit, “Gak dakon gen Juda amin di da papiakon mandan yipba apban dima kagiman. Ae Juda amin kinda da Judia miktin da idon abinek gak do gen yokwi kinda dima niyinban nandagiman. ²² Mani kokupmi kokupmi amin da Juda amin nin da bikbigon amin kabi kinda nandan gadat nwaknwarin kinda awit unun do gen yokwi yan yoba nandaman, do gaga dakon nandak nandak niyinbi nandanen do nandaman.”

²³ Yan yanek bisap kinda yipmanek don unun bisap yipgwiron Pol da yut egipguron amin morapmi unudon apgwit. Apba wisa dagokdo da wigi pilin tuk anakwan Pol da Pin kop da Amin Kila Asak dakon geni yoyin tentenan yomgut. Yan anek Moses da gen tebanon, ae kombi amin da papiakon gen ton unun ban yoyinek Yesu nandan gadan imni do pi madepsi agit. ²⁴ Yanban di da Pol da gen yagit do nandaba bami agit, ae diwari da nandan gadat ak do dima galak tawit. ²⁵ Do iyi gin

gen emat anek si kiwit. Mani dima kinakwa Pol da mibi gen kinda yan yoyigit, “Telagi Wup da kombi amin Aisaia antagap aban babikji do gen bamisi kinda yan yoyigit:

²⁶ ‘Gak kin on amin kabi yan yoyiki: Ji bisap morapmisi gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdisak.

Ji bisap morapmisi sintanek kokdan, mani dima kan nandanjo akdan.

²⁷ Unun do anek on amin nandak nandak kositni kili sogwit.

Ae gen kalugi di gat nandak do kurak tanek mirakni pan sogwit ae dabilni waman sogwit.

Yan dima awit tam, dabilni ae mirakni ae butniyo da kan nandanjo aba pisanban nagon tobilba nak da panmilip abom.’ ”

²⁸⁻²⁹ Pol sanbenek yan yagit, “Unun do ji nandani, Pin kop da amin yokwikon ban timitjak dakon geni Amin Nwakanwari Kabikon kwan unun da mirak yopmanek nandakdan.” ³⁰ Pol da yut unun egipgut unun si yuman nan nan anek bilak bamori egipgut. Egakwan amin da yutnikon abin abin anakwa nandaban tagisi agit. ³¹ Anek Pin kop da Amin Kila Asak dakon geni yoyin tentenank Amin Tagi Yesu Kristo do yoyin dekgit. Gen yan tentenok do dima pasalgit. Ae amin kinda da yan sop dima an ingut.

PIN^KOP GEN
The New Testament and Psalms in the Yopno Language
of Papua New Guinea
Nupela Testamen na Buk Song long tokples Yopno long
Niugini

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yopno

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

b683ce50-d820-5bfc-8471-d8ee080be106